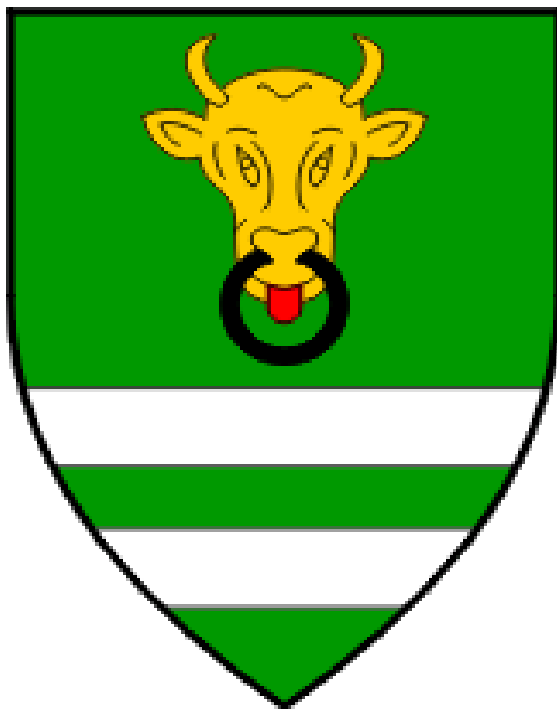

GRAD PLETERNICA

PLAN DJELOVANJA U PODRUČJU PRIRODNIH NEPOGODA za 2026. godinu

Sadržaj

1. Uvod.....	5
2. Analiza postojećeg stanja i utjecaj klimatskih promjena	7
2.1. Povijesni pokazatelji.....	7
2.2. Dokument nacionalne razine od posebnog značaja	8
2.3. Utjecaj klimatskih promjena	10
2.3.1. Matrica rizika	12
2.4. Sustav nositelja mjera u odgovoru na prirodne nepogode	15
3. Prirodna nepogoda - potres	19
3.1. Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode - potres	28
3.1.1. Postupak proglašenja, prijave i isplate štete	28
3.1.2. Prva procjena štete.....	28
3.1.3. Konačna procjena štete	30
3.1.4. Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći	31
3.1.5. Žurna pomoć	31
4. Prirodna nepogoda – Olujno nevrijeme praćeno velikim količinama leda i kiše	34
4.1. Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode.....	38
4.1.1. Postupak proglašenja, prijave i isplate štete	38
4.1.2. Prva procjena štete.....	39
4.1.3. Konačna procjena štete	40
4.1.4. Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći	41
4.1.5. Žurna pomoć	41
5. Prirodna nepogoda - požar	45
5.1. Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode - požar.....	47
5.1.1. Postupak proglašenja, prijave i isplate štete	47
5.1.2. Prva procjena štete.....	48
5.1.3. Konačna procjena štete	50
5.1.4. Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći	52
5.1.5. Žurna pomoć	52
6. Prirodna nepogoda - poplava	55
6.1. Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode - poplava	68
6.1.1. Postupak proglašenja, prijave i isplate štete	68
6.1.2. Prva procjena štete.....	69
6.1.3. Konačna procjena štete	71

6.1.4.	Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći	73
6.1.5.	Žurna pomoć	73
7.	Prirodna nepogoda - suša	76
7.1.	Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode - suša.....	79
7.1.1.	Postupak proglašenja, prijave i isplate štete	79
7.1.2.	Prva procjena štete.....	80
7.1.3.	Konačna procjena štete	81
7.1.4.	Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći	83
7.1.5.	Žurna pomoć	83
8.	Prirodna nepogoda - mraz	86
8.1.	Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode - mraz.....	87
8.1.1.	Postupak proglašenja, prijave i isplate štete	87
8.1.2.	Prva procjena štete.....	88
8.1.3.	Konačna procjena štete	90
8.1.4.	Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći	92
8.1.5.	Žurna pomoć	92
9.	Prirodna nepogoda – izvanredno velika visina snijega	95
9.1.	Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode.....	97
9.1.1.	Postupak proglašenja, prijave i isplate štete	97
9.1.2.	Prva procjena štete.....	98
9.1.3.	Konačna procjena štete	100
9.1.4.	Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći	101
9.1.5.	Žurna pomoć	102
10.	Prirodna nepogoda – klizanje, tečenje, odronavanje i prevrtanje zemljišta	104
10.1.	Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode	106
10.1.1.	Postupak proglašenja, prijave i isplate štete	106
10.1.2.	Prva procjena štete.....	107
10.1.3.	Konačna procjena štete	108
10.1.4.	Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći	110
10.1.5.	Žurna pomoć	110
11.	Prirodna nepogoda – ekstremne temperature (toplinski valovi)	113
11.1.	Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode	118
11.1.1.	Postupak proglašenja, prijave i isplate štete	118
11.1.2.	Prva procjena štete.....	119

11.1.3. Konačna procjena štete	121
11.1.4. Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći	122
11.1.5. Žurna pomoć	123
12. Procjena osiguranja opreme i drugih sredstava za zaštitu i sprječavanje stradanja imovine, gospodarskih funkcija i stradanja stanovništva	124
13. Druge mjere koje uključuju suradnju s nadležnim tijelima, znanstvenim ustanovama i stručnjacima za područje prirodnih nepogoda	127
13.1. Suradnja s nadležnim tijelima na razini europske unije	127
13.2. Suradnja s nadležnim tijelima na nacionalnoj razini	127
13.3. Suradnja s nadležnim tijelima na lokalnoj razini i ostalim stručnjacima za prirodne nepogode	9
13.4. Edukacija	131
13.4.1. Informativno-edukativne aktivnosti djece o utjecaju klimatskih promjena i postupanju u slučaju prirodnih nepogoda.....	131
13.4.2. Informativno-edukativne aktivnosti odraslog stanovništva o utjecaju klimatskih promjena i postupanju u slučaju prirodnih nepogoda	132
13.4.3. Podrška osobama s invaliditetom tijekom opasnosti, kriznih situacija i katastrofa.....	132
13.4.4. Korištenje digitalnih tehnologija u svrhu jačanja odgovora na prirodne nepogode.....	133
13.4.5. Terminski plan i procjena financijskih sredstava	133
14. Izvori financiranja.....	136
14.1. Izvori sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda	136
14.2. Izvori sredstava za žurnu pomoć.....	136
14.3. Izvori sredstava za razvoj sustava	136
14.4. Izvješća, registar šteta i nadzor	137
15. Zaključak	138
16. Popis tablica	139
17. Popis slika.....	141

1. UVOD

Prirodnom nepogodom smatraju se iznenadne okolnosti uzrokovane nepovoljnim vremenskim prilikama, seizmičkim uzrocima i drugim prirodnim pojavama koje narušavaju normalno odvijanje života, uzrokuju ljudske žrtve, štetu na imovini ili njezin gubitak te štetu na javnoj infrastrukturi, gospodarskim aktivnostima ili okolišu.

Prirodnom nepogodom smatraju se:

1. potres
2. olujni i orkanski vjetar
3. požar
4. poplava
5. suša
6. tuča, kiša koja se smrzava u dodiru s podlogom
7. mraz
8. izvanredno velika visina snijega
9. snježni nanos i lavina
10. nagomilavanje leda na vodotocima
11. klizanje, tečenje, odronjavanje i prevrtanje zemljišta
12. druge pojave takva opsega koje, ovisno o mjesnim prilikama, uzrokuju bitne poremećaje u životu ljudi na određenom području.

Ovim se Planom uređuju kriteriji i ovlasti za proglašenje prirodne nepogode, postupak procjene štete od prirodne nepogode, dodjela pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih na području jedinice lokalne samouprave, vođenje Registra šteta te druga pitanja povezana s organizacijom, provedbom i praćenjem mjera za ublažavanje posljedica prirodnih nepogoda.

Predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave donosi Plan djelovanja za sljedeću kalendarsku godinu radi određivanja mjera i postupanja vezanih uz djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda.

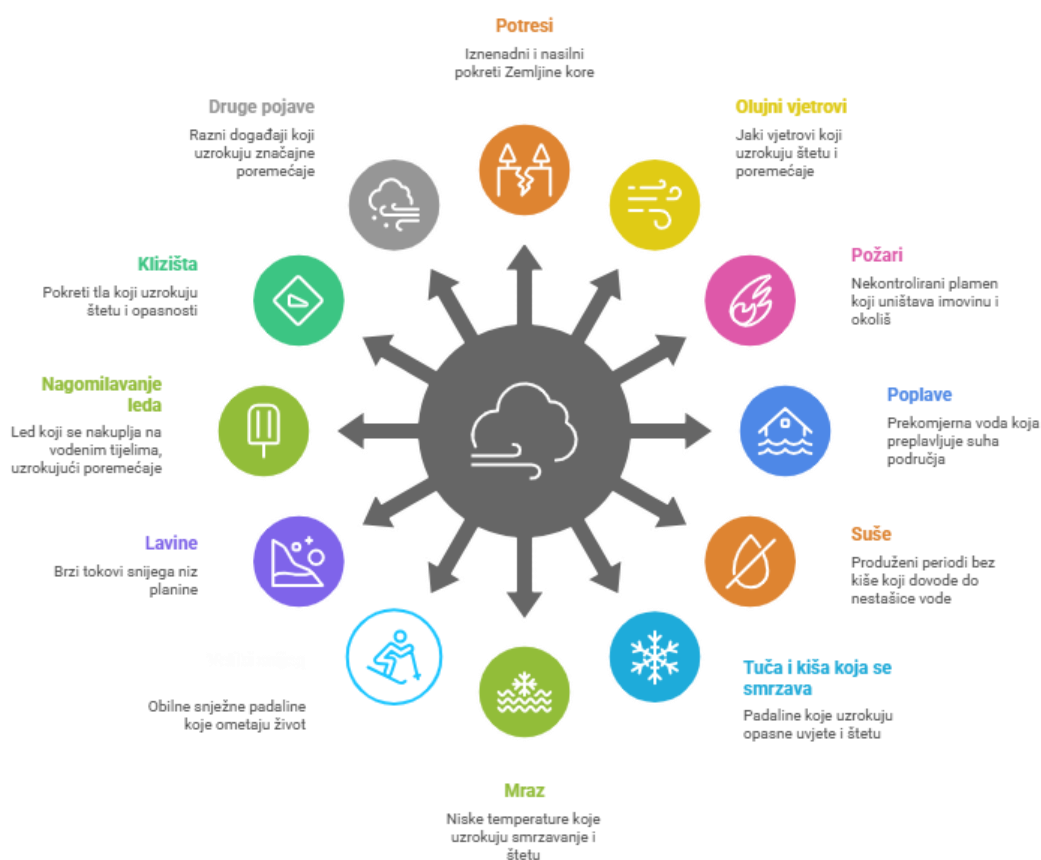
Izvršno tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave podnosi predstavničkom tijelu, do 31. ožujka tekuće godine, izvješće o izvršenju Plana djelovanja za prethodnu kalendarsku godinu.

Plan djelovanja temelji se na podacima i zaključcima iz *Procjene rizika od velikih nesreća za područje Grada Pleternice*, te služi kao provedbeni dokument kojim se definira operativni okvir djelovanja nakon nastupa prirodne nepogode.

Zakonske odredbe:

1. Zakon o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda (NN 16/19)
2. Pravilnik o registru šteta od prirodnih nepogoda (NN 65/19)

Slika 1. Vrste prirodnih nepogoda (izvor:autor)

2. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA I UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA

2.1. Povijesni pokazatelji

U posljednjih desetak godina na području Grada Pleternice proglašen je značajan broj različitih prirodnih nepogoda, uključujući poplave, mraz, tuču, sušu te olujne i orkanske vjetrove. Takve pojave najčešće uzrokuju velike financijske štete, osobito u poljoprivredi, na stambenim i gospodarskim objektima te na komunalnoj infrastrukturi. Iako u navedenom razdoblju nije bilo ljudskih žrtava, pojedine nepogode imale su znatan utjecaj na normalno odvijanje života, gospodarstvo i funkcioniranje komunalnih sustava. Uz sve učestalije ekstremne vremenske pojave i trendove klimatskih promjena, rizik od prirodnih nepogoda na području Grada dodatno je naglašen.

Tablica 1: Elementarne nepogode u Pleternici kroz 12 godina (izvor; autor)

JLS: GRAD PLETERNICA		Proglašene elementarne nepogode u posljednjih 12 godina			
Godina	Elementarna nepogoda	Područje štete (naselje)	Iznos štete/ EUR	Ljudske žrtve da/ne, broj	Šteta učinjena na: stambenim objektima, gospodarskim objektima, poljoprivrednim površinama ili negdje drugdje
2024.	Suša	Grad Pleternica	1.310.083,93	NE	Poljoprivredne površine
2023.	Olujni i orkanski vjetar	Grad Pleternica	4.951.583,16	NE	Stambeni i gospodarski objekti, poljoprivredne površine
2022.	Suša	Grad Pleternica	2.030.684,94	NE	Poljoprivredne površine
2021.	Tuča	Grad Pleternica	396.651,38	NE	Poljoprivredne površine
2020.	Mraz	Grad Pleternica	382.887,15	NE	Poljoprivredne površine
2020.	Olujni i orkanski vjetar	Grad Pleternica	365.591,42	NE	Stambeni i gospodarski objekti, poljoprivredne površine
2017.	Mraz	Grad Pleternica	478.655,44	NE	Poljoprivredne površine
2016.	Mraz	Grad Pleternica	458.375,24	NE	Poljoprivredne površine
2016.	Olujni i orkanski vjetar	Grad Pleternica	1.624.866,16	NE	Stambeni i gospodarski objekti, poljoprivredne površine
2016.	Tuča, kiša koja se smrzava	Grad Pleternica	868.225,28	NE	Poljoprivredne površine
2016.	Poplava	Grad Pleternica	222.805,90	NE	Poljoprivredne površine
2014.	Poplava	Grad Pleternica	238.750,96	NE	Poljoprivredne površine
2014.	Poplava	Grad Pleternica	1.993.272,49	NE	Stambeni i gospodarski objekti, poljoprivredne površine

2.2. Dokumenti nacionalne razine od posebnog značaja

U posljednjim godinama na nacionalnoj razini doneseni su ključni strateški dokumenti i procjene koje imaju za cilj unaprijediti sustav pripreme, odgovora i oporavka od prirodnih nepogoda te osigurati otpornost zajednice na sve izraženije utjecaje klimatskih promjena. Ovi dokumenti imaju izravan utjecaj na planiranje i provedbu mjera smanjenja rizika od katastrofa na području Grada Pleternice.

Na temelju članka 14. stavka 3. Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja („Narodne novine“, br. 127/19.) donesena je Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (2020.). Strategija određuje ciljeve, prioritete i mjere usmjerene smanjenju ranjivosti društva i okoliša te povećanju otpornosti na klimatske promjene. Dokument obuhvaća:

1. klimatske modele i projekcije buduće klime
2. procjenu utjecaja klimatskih promjena na društvo i okoliš
3. procjenu ranjivosti i rizika
4. prioritetne mjere i aktivnosti
5. međunarodne obveze i suradnju Republike Hrvatske
6. smjernice za znanstvena istraživanja
7. procjenu potrebnih financijskih sredstava
8. analizu troškova i koristi mjera prilagodbe
9. okvir za praćenje i vrednovanje provedbe

Strategija se revidira svakih pet godina, pa se očekuje daljnje prilagodbe i nadogradnje koje će imati utjecaj na sustav pripreme i ublažavanja posljedica prirodnih nepogoda u jedinicama lokalne samouprave, uključujući i Grad Pleternicu.

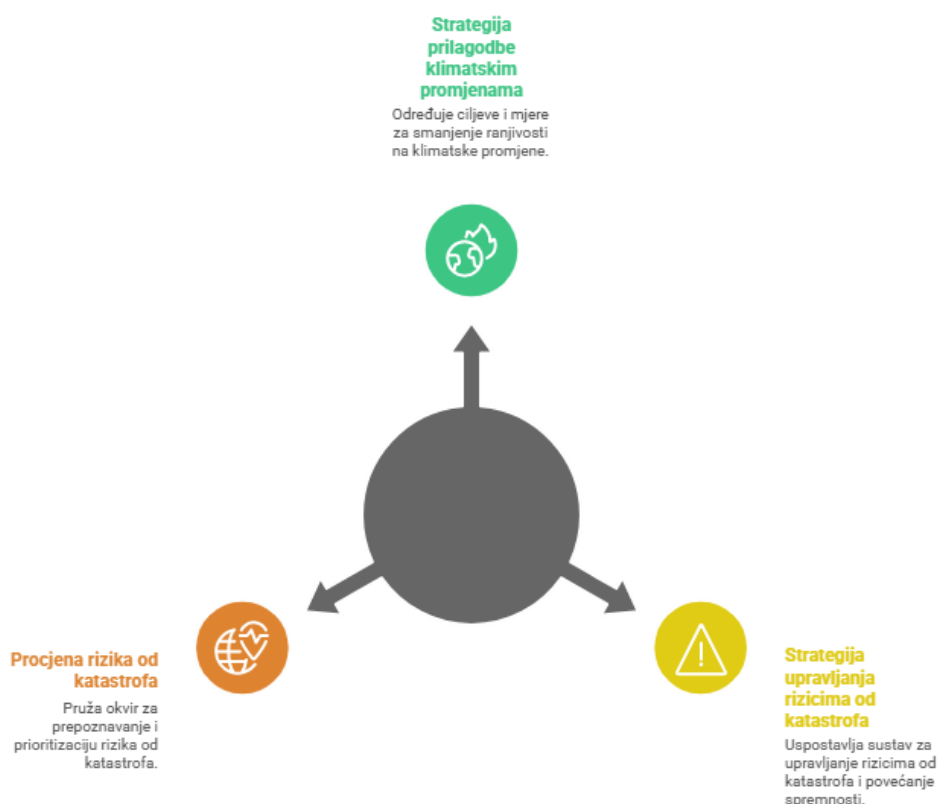
Na temelju članka 10. stavka 1. podstavka 2. Zakona o sustavu civilne zaštite („Narodne novine“, br. 82/15., 118/18., 31/20. i 20/21.) doneseni su Strategija upravljanja rizicima od katastrofa do 2030. godine te Akcijski plan upravljanja rizicima od katastrofa za razdoblje do 2024. godine (2022.). Cilj ovih dokumenata je uspostava sveobuhvatnog, održivog i dugoročno

učinkovitog sustava upravljanja rizicima od katastrofa, kao i povećanje spremnosti lokalnih zajednica na ekstremne događaje.

Na temelju članka 10. stavka 1. podstavka 1. istog Zakona donesena je Procjena rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku (2024.), koja predstavlja nacionalni okvir za prepoznavanje najvećih rizika, definiranje prioriteta i standardizaciju metodologije procjene rizika za sve razine vlasti.

Pri izradi ovoga Plana djelovanja uzimaju se u obzir svi navedeni nacionalni dokumenti, kao i Procjena rizika od velikih nesreća za Grad Pleternicu, koja predstavlja temeljni lokalni dokument za upravljanje rizicima i definiranje mjera smanjenja rizika od prirodnih nepogoda.

Slika 2. Nacionalni strateški dokumenti (izvor:autor)

2.3. Utjecaj klimatskih promjena

Republika Hrvatska posljednjih je godina suočena s učestalim pojavama ekstremnih vremenskih događaja i prirodnih nepogoda. Njihova se pojavnost ne može u potpunosti pripisati klimatskim promjenama, no njihov utjecaj na učestalost, intenzitet i prostornu rasprostranjenost nepogoda postaje sve izraženiji. Posljedice klimatskih promjena osobito su vidljive u porastu učestalosti suša, toplinskih valova, olujnih nevremena i poplava, što značajno povećava rizik na području Grada Pleternice.

Prema *Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu*, očekuju se značajne promjene u klimatskim obrascima na nacionalnoj razini, uz izražen utjecaj na sigurnost stanovništva, gospodarstvo te kritičnu infrastrukturu. Ključni očekivani utjecaji koji povećavaju ranjivost prostora i stanovništva uključuju:

- klizišta
- poplave
- ekstremne temperature
- požare otvorenog tipa
- suše
- pandemije
- složene rizike, osobito u urbanim područjima

Ovi trendovi ukazuju na potrebu jačanja otpornosti lokalne zajednice, sustavnog planiranja i ulaganja u mjere smanjenja rizika od katastrofa, osobito na razini jedinica lokalne samouprave.

Tablica 2: Projekcije klimatskih parametara za Republiku Hrvatsku prema scenariju RCP4.5 u odnosu na razdoblje 1971. – 2000. (**Izvor:** Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu.)

Klimatski parametar	2011.–2040.	2041.–2070.
OBORINE	Srednja godišnja količina: malo smanjenje (uz manji porast u sjeverozapadnoj Hrvatskoj). Sezone: zima i proljeće blagi porast (+5–10 %), ljeto i jesen smanjenje (–5 do –10 % u južnoj Hrvatskoj). Smanjuje se broj kišnih razdoblja; broj sušnih razdoblja raste.	Daljnji trend smanjenja (do 5 %) u gotovo cijeloj zemlji osim SZ dijelova. Smanjenje oborina u svim sezonama (do 10 %), osim zime u sjevernoj Hrvatskoj (+5–10 %). Broj sušnih razdoblja dodatno raste.
SNJEŽNI POKROV	Smanjenje, posebno u Gorskom kotaru (do –50 %).	Daljnje smanjenje, osobito u planinskim krajevima.
POVRŠINSKO OTJECANJE	Nema značajnijih promjena u većem dijelu zemlje; u gorskim predjelima i dalmatinskom zaleđu smanjenje do 10 %.	Smanjenje otjecanja u cijeloj Hrvatskoj, osobito u proljeće.
TEMPERATURA ZRAKA – SREDNJA	Porast 1,0–1,4 °C u svim sezonama.	Porast 1,5–2,2 °C u svim sezonama (najizraženije na kontinentu).
TEMPERATURA ZRAKA – MAKSIMALNA	Porast 1–1,5 °C u svim sezonama.	Porast do 2,2 °C ljeti (i do 2,3 °C na otocima).
TEMPERATURA ZRAKA – MINIMALNA	Najveći porast zimi: 1,2–1,4 °C.	Najveći porast na kontinentu zimi: 2,1–2,4 °C (1,8–2 °C u primorju).
EKSTREMNI VREMENSKI UVJETI	Broj dana s Tmax > 30 °C povećava se za 6–8 dana godišnje (referentno: 15–25 dana).	Povećanje za do 12 dodatnih dana toplinskog opterećenja.

Tablica 3 - Prilagođeni prikaz utjecaja i izazova prilagodbe klimatskim promjenama u području upravljanja rizicima od katastrofa (Izvor: Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu.)

Utjecaji i izazovi koji uzrokuju visoku ranjivost	Mogući odgovori na smanjenje visoke ranjivosti
požari otvorenog tipa zbog produženih razdoblja visokog sunčevog zračenja, visokih temperatura zraka i duljih sušnih razdoblja	jačanje kompetencija ključnih dionika u upravljanju rizicima povezanim s klimatskim promjenama
izloženost izgrađenog okoliša te povećana vjerojatnost oštećenja ili gubitaka uslijed određenih razina prijetnji	jačanje kapaciteta za odgovor na velike nesreće i katastrofe
epidemije i pandemije uzrokovane načinom prijenosa bolesti ili biološkim značajkama uzročnika	utvrđivanje multisektorskih smjernica za postupanja povezana s klimatskim promjenama
povećanje učestalosti i intenziteta poplava i suša	proširenje sustava za praćenje i procjenu rizika korištenjem alata za praćenje indikatora rizika vezanih uz klimatske promjene
povećanje zdravstvenog, društvenog i gospodarskog opterećenja zajednice zbog rizika povezanih s klimatskim promjenama	učinkovit oporavak od posljedica velikih nesreća i katastrofa
	smanjenje opterećenja zajednice nakon izloženosti prijetnjama povezanim s klimatskim promjenama

2.3.1. Matrica rizika s uspoređenim rizicima

Osnovnu podlogu za izradu Plana djelovanja u području prirodnih nepogoda čine utvrđeni rizici od velikih nesreća za područje Grada Pleternice. Prva Procjena rizika od velikih nesreća za područje Grada izrađena je 2019. godine, sukladno Smjernicama za izradu procjene rizika od velikih nesreća Požeško-slavonske županije, KLASA: 810-03/17-01/1, URBROJ: 2177/1-06-06/1-17-1 od 4. veljače 2017. godine, te je služila kao podloga za donošenje tadašnjeg Plana djelovanja.

U skladu s člankom 8. stavcima 2. i 3. Pravilnika o smjernicama za izradu procjena rizika od katastrofa i velikih nesreća za područje Republike Hrvatske i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, br. 65/16), procjene rizika jedinica lokalne samouprave izrađuju se najmanje jednom u tri godine. Njihovo usklađivanje i usvajanje mora

se provesti do kraja ožujka u svakom trogodišnjem ciklusu, dok se županijske procjene usklađuju do početka rujna.

Sukladno navedenoj obvezi, Grad Pleternica je 2021. godine pristupio reviziji Procjene rizika od velikih nesreća, a nova, cjelovito izrađena Procjena rizika za Grad Pleternicu donesena je 2025. godine. U novom dokumentu provedeno je ažuriranje vrijednosti pojedinih rizika, uz korištenje aktualnih podataka o ugroženosti, povijesnim štetama, klimatskim pokazateljima i prostornim specifičnostima.

Iako su se pojedine vrijednosti analiziranih rizika promijenile, svi rizici i dalje se nalaze u razredu tolerantnih rizika, što znači da ih je moguće nadzirati i ublažavati odgovarajućim preventivnim i operativnim mjerama.

Kako tijekom izrade Procjene rizika nisu postojali dostatni i verificirani podatci o prethodno utvrđenim štetama za pojedine rizike (primjerice požari otvorenog tipa, izvanredno velika visina snijega, klizišta i sl.), ti rizici nisu mogli biti obrađeni kao prioritetni sukladno propisanoj metodologiji. I dalje se preporučuje sustavno praćenje navedenih prijetnji, evidentiranje šteta i posljedica te, prema potrebi, njihovo detaljnije razmatranje u postupku sljedeće revizije Procjene rizika, ukoliko podaci upućuju na povećanje ugroženosti.

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za 2026. godinu

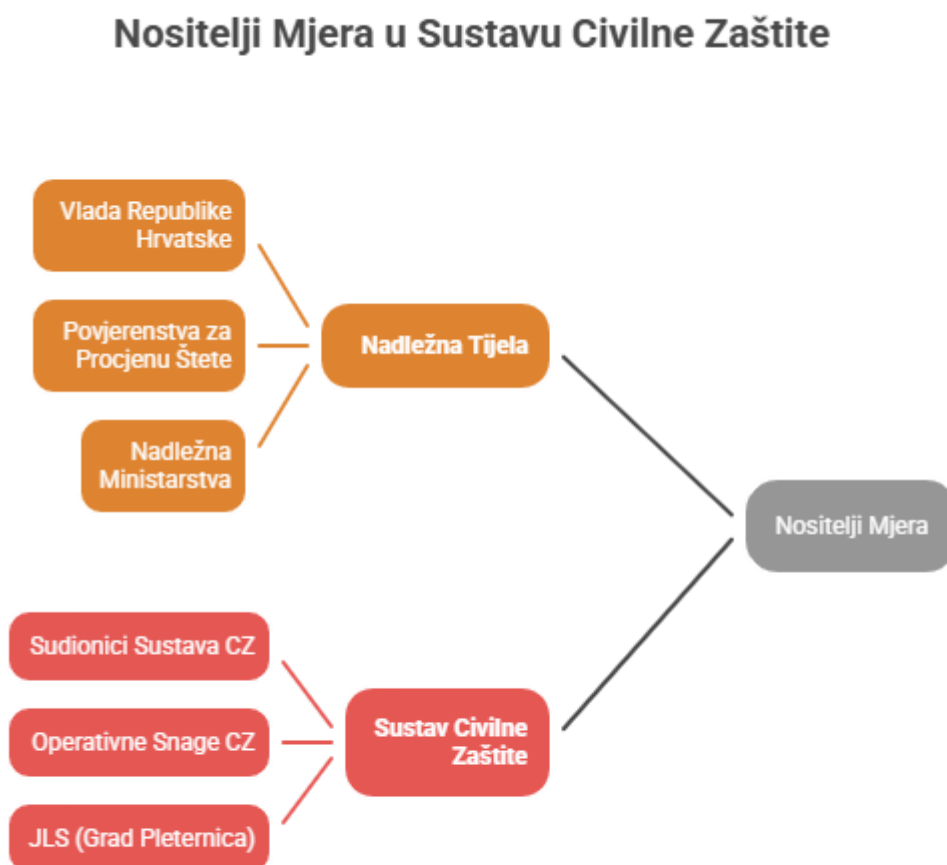
Grad Pleternica

Slika 3. Grafički prikaz: Matrica rizika sa uspoređenim rizicima 2025. godine (izvor: procjena rizika od velikih nesreća; Grad Pleternica)

Katastrofalne	Posljedice	5					
Značajne		4	X Potres				
Umjerene		3	X Nesreće s opasnim tvarima cestovni promet X Nesreće s opasnim tvarima industrijske nesreće		X Tuča X Poplave izazvane izlivanjem kopnenih vodenih tijela	X Toplinski val	X Epidemija i pandemija
Malene		2			X Suša		
Neznatne		1					
Rizik			1	2	3	4	5
Vjerojatnost							
Vrlo visok			Iznimno mala	Mala	Umjerena	Velika	Iznimno velika
Visok							
Umjeren							
Nizak							

2.4. Sustav nositelja mjera u odgovoru na prirodne nepogode

Slika 4. Grafički prikaz: Sustav nositelja mjera (izvor:autor)

Nositelji mjera u odgovoru na prirodne nepogode razvrstavaju se u dvije glavne skupine.

1. Nositelji mjera sukladno Zakonu o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda

Ova skupina obuhvaća tijela i povjerenstva ovlaštena za:

- proglašenje prirodne nepogode
- procjenu štete od prirodne nepogode

- dodjelu pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda
- unos i vođenje podataka u Registru šteta od prirodnih nepogoda
- provedbu drugih postupaka vezanih uz dodjelu pomoći

Nadležna tijela za provedbu Zakona su:

- Vlada Republike Hrvatske
- Povjerenstva za procjenu štete od prirodnih nepogoda:
 - Državno povjerenstvo
 - županijska povjerenstva
 - gradska i općinska povjerenstva
- Nadležna ministarstva (financije; poljoprivreda; šumarstvo i ribarstvo; gospodarstvo; graditeljstvo i prostorno uređenje; zaštita okoliša i energetika; more, promet i infrastruktura)
- Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Ova tijela u okviru svojih nadležnosti osiguravaju pravodoban postupak proglašenja nepogode, procjenu štete te raspodjelu sredstava pomoći.

2. Nositelji mjera sukladno Zakonu o sustavu civilne zaštite

Civilna zaštita predstavlja sustav organiziranja i koordinacije sudionika radi zaštite i spašavanja ljudi, životinja, materijalnih i kulturnih dobara te okoliša u velikim nesrećama i katastrofama, uključujući prirodne nepogode.

Nositelji mjera definirani Zakonom razvrstavaju se u dvije podskupine:

2.1. Sudionici sustava civilne zaštite

- Vlada Republike Hrvatske
- Ministarstvo unutarnjih poslova
- Tijela državne uprave i druga državna tijela
- Oružane snage Republike Hrvatske i policija

- Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Oni osiguravaju strateško upravljanje, koordinaciju i potporu sustavu civilne zaštite.

2.2. Operativne snage sustava civilne zaštite

Operativne snage čine izvršne i interventne sastavnice koje neposredno djeluju na terenu:

- stožeri civilne zaštite
- operativne snage vatrogastva
- operativne snage Hrvatskog Crvenog križa
- operativne snage Hrvatske gorske službe spašavanja
- udruge uključene u provedbu mjera zaštite i spašavanja
- postrojbe civilne zaštite opće namjene
- povjerenici civilne zaštite
- koordinatori na lokaciji
- pravne osobe u sustavu civilne zaštite (komunalne službe, javne ustanove, trgovačka društva od značaja za funkcioniranje sustava)

Djelovanje nositelja mjera na lokalnoj razini

U nastavku dokumenta daje se prikaz djelovanja nositelja mjera i operativnih snaga civilne zaštite na području Grada Pleternice u slučaju prirodne nepogode, uključujući njihove uloge, odgovornosti i obveze u pripremi, odgovoru i oporavku od prirodnih nepogoda.

POTRES

3. PRIRODNA NEPOGODA - POTRES

Definicija potresa

Potres je endogeni proces prouzročen tektonskim pomicanjima u Zemljinoj unutrašnjosti, pri čemu dolazi do naglog oslobađanja energije koja se širi u obliku seizmičkih valova. Potrese karakterizira:

- iznenadno nastupanje
- nemogućnost preciznog predviđanja vremena i intenziteta
- mogućnost velikih materijalnih šteta
- značajan rizik za život i zdravlje ljudi

Potresi su među najopasnijim prirodnim nepogodama jer njihova razorna snaga može dovesti do velikih ljudskih gubitaka i razaranja infrastrukture.

Richterova ljestvica koristi se za mjerenje magnitude potresa, odnosno ukupne oslobođene energije. Magnituda raste logaritamski – porast od jedne jedinice znači približno 30 puta više oslobođene energije.

Tablica 4. – Richterova ljestvica (izvor: wikipedija)

Richterove magnitude	Opis potresa	Učinci djelovanja potresa	Učestalost pojave
Ispod 2,0	Mikro	Mikropotresi, ne osjećaju se.	Oko 8.000 po danu
2,0 – 2,9	Manji	Općenito se ne osjete, ali bilježe ih seizmografi.	Oko 1.000 po danu
3,0 – 3,9		Često se osjete, no rijetko uzrokuju štetu.	49.000 godišnje (procjena)
4,0 – 4,9	Lagani	Osjetna drmanja pokućanstva, zvukovi trešnje. Značajnija oštećenja rijetka.	6.200 godišnje (procjena)
5,0 – 5,9	Umjereni	Uzrokuje štetu na slabijim građevinama u ruralnim regijama, moguća manja šteta kod modernih zgrada.	800 godišnje
6,0 – 6,9	Jaki	Može izazvati štete u naseljenim područjima 160 km od epicentra.	120 godišnje
7,0 – 7,9	Veliki	Uzrokuje ozbiljnu štetu na velikom području.	18 godišnje
8,0 – 8,9	Razarajući	Može prouzrokovati golemu štetu i po tisuću kilometara od epicetra.	1 godišnje
9,0 – 9,9		Katastrofalni potres koji uništava većinu objekata u krugu od nekoliko tisuća kilometara.	1 u 20 godina
10,0+	Epski	Nikada nisu zabilježeni.	Ekstremno rijetki (nepoznati)

Seizmičke značajke područja Grada Pleternice

Prema Procjeni rizika od velikih nesreća, Grad Pleternica se nalazi na području triju relevantnih tektonskih jedinica:

- Požeška zaval, nastala u najmlađoj fazi alpinske orogeneze
- Požeška gora – Dilj gora, građena od paleozojskih stijena
- Savska potolina, ispunjena debelim neogenskim naslagama i presječena dubokim rasjedima smjera zapad–istok

Seizmološka istraživanja ukazuju na postojanje aktivnih rasjednih zona i potencijalnih izvora potresa u neposrednoj okolici.

Kategorija	Kvalitativna vjerojatnost	Frekvencija	Ocjena
1	iznimno mala	<1%, 1 događaj u 100 godina i rjeđe	×

→ Za Pleternicu je potres niskofrekventan rizik, ali posljedice bi bile vrlo velike.

Tablica 5: Popis naseljenih mjesta sa brojem stanovnika (Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2021.)

Redni broj	Naselje	Broj stanovnika
1	Ašikovci	67
2	Bilice	150
3	Blacko	169
4	Brđani	32
5	Bresnica	175
6	Brodski Drenovac	532
7	Bučje	253
8	Buk	168
9	Bzenica	79
10	Ćosinac	39
11	Frkljevci	287
12	Gradac	789
13	Kadanovci	197
14	Kalinić	62
15	Knežci	50
16	Komorica	116
17	Kuzmica	369
18	Lakušija	63
19	Mali Bilač	15
20	Mihaljevići	0
21	Novoselci	157

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za 2026. godinu

Grad Pleternica

22	Pleternica	2895
23	Pleternički Mihaljevci	6
24	Poloje	66
25	Požeška Koprivnica	199
26	Ratkovica	156
27	Resnik	254
28	Sesvete	107
29	Srednje Selo	253
30	Sulkovci	419
31	Svilna	109
32	Trapari	136
33	Tulnik	16
34	Vesela	110
35	Viškovci	160
36	Vrčin Dol	1
37	Zagrađe	366
38	Zarilac	116
UKUPNO		9138

Tablica 6: Seizmička otpornost i učinak potresa (izvor: Procjena ugroženosti Republike Hrvatske od prirodnih i tehničko tehnoloških katastrofa i velikih nesreća, 2013.)

Tip A	zgrade od neobrađenog kamena, seoske građevine, kuće od nepečene opeke, kuće od nabijene gline	građevine zidane do 1920. godine	Stropne i zidne konstrukcije isključivo od drveta
Tip B	zgrade od opeke, građevine od krupnih blokova, građevine s drvenom konstrukcijom, građevine iz tesanog prirodnog kamena.	građevine zidane od 1920 do 1945. godine	Postupno primjenjivi armiranobetonski stropovi
		građevine zidane od 1946 do 1964. godine	armiranobetonski monolitni stropovi polu montažnih tipova ili izvedeni na licu mjesta.
Tip C	zgrade s armiranobetonskim i čeličnim skeletom, krupno panelne zgrade, dobro građene drvene zgrade.	građevine zidane od 1965 do 1984. godine	zidane se zgrade sustavno grade s horizontalnim i vertikalnim serklažima, a zgrade kolektivnog stanovanja s armiranobetonskim nosivim sustavom, koji je izgrađen prema odredbama seizmičkih propisa iz 1964. godine
		građevine zidane nakon 1985. godine	zgrade s horizontalnim i vertikalnim serklažima, a zgrade kolektivnog stanovanja s armiranobetonskim nosivim sustavom,

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za 2026. godinu

Grad Pleternica

Tablica 7: Ljestvica makro seizmičkog intenziteta MCS; Posljedice potresa po seizmičkim zonama za stambene, javne, industrijske i druge objekte korištenjem MCS skale (postotak oštećenosti građevina)

Tipovi građevina		Kvantitativne karakteristike		Klasifikacija oštećenja		Ustrojstvo ljestvice
Tip A	zgrade od neobrađenog kamena, seoske građevine, kuće od nepečene opeke, kuće od nabijene gline	Pojedini, malo, rijetki	10%	1. stupanj	lagana oštećenja – sitne pukotine u žbuci i otpadanje manjih komada žbuke	Ljudi i njihova okolina
				2. stupanj	umjerena oštećenja – male pukotine u zidovima, otpadanje većih komada žbuke, klizanje krovnog crijeva, pukotine u dimnjacima, otpadanje dijelova dimnjaka	Građevine
Tip B	zgrade od opeke, građevine od krupnih blokova, građevine s drvenom konstrukcijom, građevine iz tesanog prirodnog kamena	Mnogi	20-50%	3. stupanj	teška oštećenja – široke i duboke pukotine u zidovima, rušenje dimnjaka	
				4. stupanj	razorna oštećenja – otvori u zidovima, rušenje dijelova zgrade, razaranje veza među pojedinim dijelovima zgrade, rušenje unutrašnjih zidova i zidova ispune	Priroda
Tip C	zgrade s armiranobetonskim i čeličnim skeletom, krupnopanelne zgrade, dobro građene drvene zgrade	Većina	60%	5. stupanj	potpuno rušenje – potpuno rušenje građevina	

Tablica 8 : Zastupljenost tipova građevina

Redni broj	JLS	broj objekata	broj stanov.	% zastupljenosti tipova građevina-objekata (stambeni i drugi objekti) i stanovnika koji žive u njima					
				Tip "A"		Tip "B"		Tip "C"	
				stanovnika. 11	objekata 12	stanovnika. 24	objekata 28	stanovnika. 65	objekata 60
1	Pleternica	3138	9138	1005	377	2193	879	5940	1883

Tablica 9: Broj stambenih objekata prema tipu građevine i stupnju oštećenja

Naselje	TIP "A"			TIP "B"			TIP "C"		
	Br. Objekata „A“	4 °/20-50% razorna oštećenja – otvori u zidovima, rušenje dijelova zgrade	5 °/10% potpuno rušenje	Br. objekta „B“	3 0/20-50% teška oštećenja – široke i duboke pukotine u zidovima, rušenje dimnjaka	4 °/10% razorna oštećenja – otvori u zidovima, rušenje dijelova zgrade	Br. objekata „C“	2 °/20-50% umjerena oštećenja – male pukotine u zidovima	3 °/10% teška oštećenja – široke i duboke pukotine u zidovima, rušenje dimnjaka
Ukupno	377	188	38	879	439	88	1883	941	188

Tablica 10: Procjena stupnja oštećenja stambenih jedinica i približan broj stanovnika koji žive u njima

Broj stambenih jedinica/broj stanovnika	Zgrade manje otpornosti na potres		Zgrade veće otpornosti na potres(novije zgrade)	
	Zgrade tipa A/broj osoba u objektima	Zgrade tipa B/broj osoba u objektima	Zgrade tipa C/broj osoba u objektima	Zgrade tipa D/broj osoba u objektima
3138/9135	377/1005	879/2193	1883/5940	0/0

Većina stambenih objekata u Gradu Pleternici starije je izvedbe, s nosivim zidovima od pune opeke te drvenim ili „vikler“ stropovima s potpunom od blata. Takve građevine imaju nisku seizmičku otpornost te bi u potresu jačine 8° pretrpjele ozbiljna oštećenja.

Za objekte tipa A očekuje se potpuno rušenje 38 građevina, dok se 188 objekata neće isplatiti popravljati zbog teških konstruktivnih oštećenja. Preostali objekti tipa A imat će samo manja oštećenja i moći će se brzo vratiti u funkciju.

Kod objekata tipa B, 88 građevina imat će razorna oštećenja i postati nesigurne za stanovanje, dok će 439 objekata zadobiti teška oštećenja te će njihova uporabljivost ovisiti o naknadnim statičkim procjenama.

Za objekte tipa C očekuje se 188 građevina s težim oštećenjima koja zahtijevaju dugotrajnije popravke, dok će 941 objekt imati umjerena oštećenja i moći će se relativno brzo osposobiti za uporabu.

Dodatno, mogući su i sekundarni požari uzrokovani kratkim spojevima i oštećenim instalacijama, što dodatno povećava rizik ozbiljnih ozljeda stanovnika u pogođenim objektima.

Slika 5: stupnjevi oštećenja za zidane građevine prema ems-98 klasifikaciji

Kategorija	Zidane zgrade		AB zgrade	
	Skica	Detaljan opis	Skica	Detaljan opis
I		Neznatno do blago oštećenje - zanemarivo konstrukcijsko oštećenje - blago nekonstrukcijsko oštećenje Vrlo tanke pukotine u ponekim zidovima. Otpadanje malih komada žbuke. Vrlo rijetko otpadanje pojedinačnih odvojenih dijelova zida.		Neznatno do blago oštećenje - zanemarivo konstrukcijsko oštećenje - blago nekonstrukcijsko oštećenje Tanke pukotine u žbuci okvirnih elemenata ili zidova prizemlja. Tanke pukotine u pregradnim zidovima i ispunu.
II		Umjereno oštećenje - blago konstrukcijsko oštećenje - umjereno nekonstrukcijsko oštećenje Pukotine u brojnim zidovima. Otpadanje većih komada žbuke. Djelomično otkazivanje dimnjaka.		Umjereno oštećenje - blago konstrukcijsko oštećenje - umjereno nekonstrukcijsko oštećenje Pukotine u stupovima, gredama ili nosivim zidovima. Pukotine u pregradnim zidovima i ispunu. Otpadanje lomljive obloge i žbuke. Otpadanje morta iz sljubnica nenosivog zida.
III		Značajno do teško oštećenje - umjereno konstrukcijsko oštećenje - teško nekonstrukcijsko oštećenje Velike, razvedene pukotine u većini zidova. Otpadanje crijepa. Otkazivanje dimnjaka u razini krova. Otkazivanja pojedinačnih nekonstruktivnih elemenata (pregradni, zabatni zidovi).		Značajno do teško oštećenje - umjereno konstrukcijsko oštećenje - teško nekonstrukcijsko oštećenje Pukotine u spojevima okvira u prizemlju i spojevima povezanih zidova. Otpadanje zaštitnog sloja betona. Izvijanje šipki armature. Velike pukotine u pregradnim zidovima i ispunu, te pojedinačno otkazivanje.
IV		Vrlo teško oštećenje - teško konstrukcijsko oštećenje - vrlo teško nekonstrukcijsko oštećenje Značajno otkazivanje zidova. Djelomično otkazivanje konstrukcija krovova i međukatnih konstrukcija.		Vrlo teško oštećenje - teško konstrukcijsko oštećenje - vrlo teško nekonstrukcijsko oštećenje Velike pukotine u konstruktivnim elementima uz otkazivanje betona u tlaku. Lom i proklizavanje armature. Naginjanje stupova, otkazivanje nekoliko stupova i cijelog gornjeg kata.
V		Otkazivanje - vrlo teško konstrukcijsko oštećenje Potpuno ili gotovo potpuno rušenje.		Otkazivanje - vrlo teško konstruktivno oštećenje Rušenje prizemlja ili dijelova konstrukcije.

Utjecaj na život i zdravlje ljudi

Posljedice potresa na život i zdravlje ljudi promatraju se kroz broj poginulih, ozlijeđenih, trajno raseljenih osoba te ukupni broj stanovnika koji bi bili izravno zahvaćeni posljedicama potresa (evakuirani, sklonjeni, privremeno raseljeni i sl.). Zbog razine očekivanih oštećenja građevinskog fonda i gustoće naseljenosti, procjenjuje se da bi potres doveo do iznimno velikog broja ozlijeđenih i raseljenih osoba.

Tablica 11: Potres – ocjena kategorije utjecaja na život i zdravlje ljudi (izvor: procjena rizika od velikih nesreća; Grad Pleternica)

Život i zdravlje ljudi			
Kategorija	Posljedice	Kriterij % osoba JLP(R)S	Ocjena (x)
1	Neznatne	¹ 6<0,001	
2	Malene	0,001 – 0,0046	
3	Umjerene	0,0047 – 0,011	
4	Značajne	0,012 – 0,035	
5	Katastrofalne	0,036 ili više	X

Procjena stupnja oštećenja građevina i broja stanovnika koji u njima borave omogućuje procjenu mogućih ljudskih gubitaka u potresu. Budući da veći stupanj oštećenja građevine povećava vjerojatnost ozljeđivanja, procjenjuje se da bi potres jačine 7° prema EMS-98 ljestvici, ako bi se dogodio u jutarnjim satima kada se pretpostavlja da je većina stanovnika u svojim domovima, imao sljedeće posljedice:

- 9 smrtno stradalih osoba
- 91 teško ozlijeđena osoba
- 913 lakše ozlijeđenih osoba

Ukupno bi stradalo 1.013 stanovnika, što čini oko 11 % ukupnog stanovništva. Posljedicama potresa bilo bi izravno izloženo približno 30 % stanovnika (oko 2.741 osoba), kroz ozljede, raseljenost, potrebu za evakuacijom ili privremenim zbrinjavanjem.

Sukladno utvrđenim kriterijima za procjenu posljedica na život i zdravlje ljudi, ovakav scenarij svrstava posljedice potresa u **kategoriju 5 – katastrofalne posljedice**.

Gospodarstvo

Procjena posljedica potresa na gospodarstvo temelji se na procjeni izravnih (direktnih) i neizravnih (indirektnih) gubitaka. Izravni gubici odnose se na oštećenja građevina, opreme, proizvodnih pogona i druge imovine. Njihova visina uvelike ovisi o strukturi građevinskog fonda i razini očekivanih oštećenja. Neizravni gubici uključuju prekid poslovanja, smanjenje proizvodnje, poremećaje u opskrbnim lancima, pad prihoda i dugoročan utjecaj na lokalno gospodarstvo.

Budući da u Gradu Pleternici značajan udio čine građevine tipa A i B koje imaju nižu seizmičku otpornost, a očekivani intenzitet potresa može dovesti do teških oštećenja ili rušenja većeg broja objekata, ukupna procijenjena šteta prelazi prag od 25 % godišnjeg proračuna jedinice lokalne samouprave.

¹ Uzima se u obzir ako je uslijed posljedica nesreće stradala bar jedna osoba.

Tablica 12: Potres – ocjena kategorije utjecaja na gospodarstvo (izvor: procjena rizika od velikih nesreća; Grad Pleternica)

Gospodarstvo			
Kategorija	Posljedice	Kriterij – štete u % proračuna JLP(R)S	Ocjena (x)
1	Neznatne	<1%	
2	Malene	1 – 5%	
3	Umjerene	5 – 15%	
4	Značajne	15 – 25%	
5	Katastrofalne	>25%	X

Gubici u gospodarstvu u slučaju potresa ne odnose se samo na izostanke s posla zbog liječenja i bolovanja, već prije svega na značajnu materijalnu štetu na građevinama i infrastrukturnim objektima. Procjenjuje se da bi potres jačine 7° prema EMS-98 ljestvici na području Grada Pleternice uzrokovao sljedeće posljedice na stambenom fondu:

- ukupno bi bilo oštećeno 941 objekt (oko 30 % ukupnog fonda), od čega:
 - 377 objekata tipa A – totalna ili gotovo totalna šteta
 - 879 objekata tipa B – teška oštećenja i potreba za značajnim popravcima
 - 1.883 objekata tipa C – umjerena oštećenja koja zahtijevaju sanaciju

Ukupna materijalna šteta na stambenim objektima procjenjuje se prema modelu: broj oštećenih objekata × prosječna površina (50 m²) × prosječna cijena radova, uz primjenu sljedećih kriterija:

- za objekte koji se moraju potpuno obnoviti: 50 m² po obitelji × 226,30 € / m²
- za objekte koji se mogu popraviti: trošak sanacije procjenjuje se na 15 % vrijednosti obnove
- za objekte s manjim oštećenjima: trošak minimalnih popravaka procjenjuje se na 5 % vrijednosti potpune obnove

Na temelju navedenog, materijalne štete na gospodarstvu, osobito u segmentu stambenih i gospodarskih objekata, procjenjuju se kao iznimno visoke, s dugotrajnim posljedicama na lokalno gospodarstvo i održivost poslovnih procesa.

Posljedice na gospodarstvo stoga se svrstavaju u **kategoriju 5 – katastrofalne posljedice**.

Društvena stabilnost i politika

Objekti od javnog društvenog značaja te većina elemenata kritične infrastrukture na području Grada Pleternice građeni su prema standardima koji omogućuju otpornost na jače potrese. Iako bi jači potres mogao izazvati određena lokalna oštećenja (pukotine, manja konstrukcijska oštećenja, potrebu za pregledima i čišćenjem), ne očekuje se znatnije kompromitiranje njihove funkcije.

Tablica 13: Potres – zbirna ocjena posljedica po društvenu stabilnost i politiku (izvor: procjena rizika od velikih nesreća; Grad Pleternica)

Društvena stabilnost i politika				
Zbirna ocjena kategorije posljedice velike nesreće				
Kategorija	Oštećena kritična infrastruktura Oštećena kritična infrastruktura	Štete/gubici na građevinama od javno društvenog značaja	Prestanak rada kritične infrastrukture ili građevina od javno društvenog značaja na rok dulji od 10 dana	Zbirna ocjena (x)
1 Neznatne				
2 Malene	X	X	X	X
3 Umjerene				
4 Značajne				
5 Katastrofalne				

Objekti kritične infrastrukture i građevine od javnog značaja na području Grada Pleternice ne bi pretrpjeli veća konstruktivna oštećenja u potresu snage 7°, jer su uglavnom građeni prema suvremenim tehničkim standardima. Moguće su poteškoće u njihovom normalnom funkcioniranju zbog manjih oštećenja, potrebe za sanacijom i čišćenjem objekata.

Očekuju se privremeni prekidi u opskrbi električnom energijom i vodom, u trajanju od nekoliko sati do više dana (do oko 10 dana), pri čemu bi bilo pogođeno približno 2.741 stanovnika, odnosno oko 30 % populacije. Ipak, materijalna šteta na kritičnoj infrastrukturi i objektima od javnog društvenog značaja procjenjuje se kao malena.

Sukladno tome, ukupne posljedice na društvenu stabilnost i politiku svrstavaju se u **kategoriju 2 – malene posljedice**.

3.1. Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode – Potres

3.1.1. Proglašenje prirodne nepogode

1. Prirodna nepogoda može se proglasiti ako je vrijednost ukupne izravne štete najmanje 20% vrijednosti izvornih prihoda jedinice lokalne samouprave za prethodnu godinu ili ako je prirod (rod) umanjen najmanje 30% prethodnog trogodišnjeg prosjeka na području jedinice lokalne samouprave ili ako je nepogoda umanjila vrijednost imovine na području jedinice lokalne samouprave najmanje 30%.

Ispunjenje uvjeta iz prethodne točke utvrđuje gradsko povjerenstvo.

2. Župan donosi odluku o proglašenju prirodne nepogode za jedinicu lokalne samouprave na prijedlog gradonačelnika.

Odluku o proglašenju prirodne nepogode na području županije donosi župan.

Vlada Republike Hrvatske donosi odluku, prema vlastitoj prosudbi za područje više županija ili na cijelom području Republike Hrvatske.

3. Nakon proglašenja prirodne nepogode radi dodjele novčanih sredstava za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda nadležna tijela² provode sljedeće radnje:

- a) prijavu prve procjene štete u Registar šteta,
- b) prijavu konačne procjene štete u Registar šteta,
- c) potvrdu konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći.

3.1.2. Prva procjena štete – sadržaj prijave prve procjene štete

1. U roku od 8 dana od dana donošenja odluke, oštećenici pisanim putem podnose prijavu štete na imovini gradskom povjerenstvu na propisanom obrascu.

Gradsko povjerenstvo može po potrebi i tražiti od oštećenika i dodatne dokumente, ovisno o prirodnoj nepogodi.

Iznimno oštećenik može podnijeti prijavu prve procjene štete i nakon isteka roka od 8 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode u slučaju postojanja objektivnih razloga na koje nije mogao utjecati, a

² članak 5. Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda

najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode. Najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja odluke, gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar šteta.

2. Nakon isteka roka iz točke 1. gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar štete najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
3. Iznimno od roka iz točke 2. u slučaju postojanja objektivnog razloga na koji oštećenik nije mogao utjecati, a zbog kojeg je onemogućen elektronički unos podataka u Registar šteta, rok za unos podataka u Registar šteta može se produljiti za 8 dana, o čemu odlučuje županijsko povjerenstvo na temelju zahtjeva gradskog povjerenstva.
4. Šteta se procjenjuje na području na kojem se dogodila. Šteta se utvrđuje za sljedeće skupine dobara:
 - a) građevine
 - b) opremu
 - c) zemljišta
 - d) višegodišnje nasade
 - e) šume
 - f) stoku
 - g) ribe
 - h) poljoprivredna proizvodnja – proizvod
 - i) ostala sredstva i dobra.

5. Prijava prve procjene štete u Registar šteta sadržava:

- datum donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode i njezin broj
- podatke o vrsti prirodne nepogode
- podatke o trajanju prirodne nepogode
- podatke o području zahvaćenom prirodnom nepogodom
- podatke o vrsti, opisu te vrijednosti oštećene imovine
- podatke o ukupnom iznosu prijavljene štete
- podatke i informacije o potrebi žurnog djelovanja i dodjeli pomoći za sanaciju i djelomično uklanjanje posljedica prirodne nepogode te ostale podatke o prijavi štete sukladno Zakonu o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda.

3.1.3. Konačna procjena štete

1. Konačna procjena šteta predstavlja procijenjenu vrijednost štete na imovini oštećenika izraženu u novčanoj vrijednosti. Temelj predstavlja prijava i procjena štete.
2. Konačnu procjenu štete utvrđuje Gradsko povjerenstvo na temelju izvršenog uvida u nastalu štetu na temelju prijave oštećenika.
3. Tijekom procjene i utvrđivanja konačne procjene štete od prirodnih nepogoda posebno se utvrđuju:
 - stradanja stanovništva
 - opseg štete na imovini
 - opseg štete koja je nastala zbog prekida proizvodnje, prekida rada ili poremećaja u neproizvodnim djelatnostima ili umanjenog prinosa u poljoprivredi, šumarstvu ili ribarstvu
 - iznos troškova za ublažavanje i djelomično uklanjanje izravnih posljedica prirodnih nepogoda
 - opseg osiguranja imovine i života kod osiguravatelja
 - vlastite mogućnosti oštećenika glede uklanjanja posljedica štete.
4. Gradsko povjerenstvo podnosi prijavu konačne procjene štete Županijskom povjerenstvu u roku od 50 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode putem Registra štete i to za svakog pojedinog oštećenika.

5. Županijsko povjerenstvo podnosi prijavljene konačne štete Državnom povjerenstvu i nadležnim ministarstvima u roku od 60 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
6. Prijava konačne procjene štete sadržava:
 - odluku o proglašenju prirodne nepogode s obrazloženjem,
 - podatke o dokumentaciji vlasništva imovine i njihovoj vrsti,
 - podatke o vremenu i području nastanka prirodne nepogode,
 - podatke o uzroku i opsegu štete,
 - podatke o posljedicama prirodne nepogode za javni i gospodarski život JLP(R)S,
 - ostale statističke i vrijednosne podatke.

3.1.4. Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći

1. Potvrdu konačne procjene štete obavljaju nadležna ministarstva. Potvrda predstavlja realnu procjenu vrijednosti imovine na koje je nastala šteta i procijenjenu vrijednost štete na toj imovini.
2. Nakon potvrde, ministarstva dostavljaju prijedlog o načinu dodjele pomoći za djelomičnu sanaciju šteta nastalih Državnom povjerenstvu.
3. Državno povjerenstvo utvrđuje iznos pomoći. Iznos pomoći utvrđuje se na način da se odredi postotak isplate novčanih sredstava u odnosu na iznos konačne potvrde štete na imovini oštećenika.
4. Nakon utvrđivanja iznosa, Državno povjerenstvo podnosi Vladi Republike Hrvatske prijedlog za dodjelu pomoći.
5. Vlada Republike Hrvatske donosi odluku o dodjeli pomoći.

3.1.5. Žurna pomoć

1. Obrada podataka, određenje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda,
2. Žurna pomoć dodjeljuje se u svrhu djelomične sanacije štete od prirodnih nepogoda u tekućoj kalendarskoj godini jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za pokriće troškova sanacije šteta na javnoj infrastrukturi, troškova nabave opreme za saniranje posljedica prirodne nepogode, za pokriće drugih troškova koji su usmjereni saniranju šteta od prirodne nepogode za koje ne postoje dostatni financijski izvori usmjereni na sprječavanje daljnjih šteta koje mogu ugroziti gospodarsko

funkcioniranje i štetno djelovati na život i zdravlje stanovništva te onečišćenje prirodnog okoliša,

3. Žurna pomoć dodjeljuje se iz državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i proračuna Grada Zagreba.
4. Žurna pomoć u pravilu se dodjeljuje kao predujam i ne isključuje dodjelu pomoći u postupku koji je uređen ovim Zakonom.
5. Predstavničko tijelo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donose odluku o prijedlogu
žurne pomoći kojom se određuje:
 - vrijednost novčanih sredstava žurne pomoći
 - kriteriji, način raspodjele i namjena korištenja žurne pomoći te
 - drugi uvjeti i postupanja u raspodjeli žurne pomoći.

OLUJNO NEVRIJEME PRAĆENO VELIKIM KOLIČINAMA LEDA I KIŠE

4. PRIRODNA NEPOGODA - OLUJNO NEVRIJEME PRAĆENO VELIKIM KOLIČINAMA LEDA I KIŠE

Olujni vjetar te intenzivne oborine, uključujući velike količine kiše i pojavu tuče, predstavljaju jednu od najčešćih prirodnih prijetnji na području Grada Pleternice. Riječ je o ekstremnim atmosferskim pojavama koje mogu prouzročiti veliku materijalnu štetu na stambenim i gospodarskim objektima, poljoprivrednim kulturama, prometnoj i komunalnoj infrastrukturi, ali i dovesti do ozljeđivanja stanovništva.

Beaufortova ljestvica – definicija jačine vjetra

Snaga vjetra klasificira se prema Beaufortovoj ljestvici koja se kreće od 0 do 12 Bf, pri čemu vrijednosti 8 Bf i više označavaju olujne i orkanske uvjete s brzinama vjetra većim od 17,2 m/s.

Tablica 14: Beaufortova ljestvica (izvor: autor)

Beauforti (Bf)	Naziv	Razred brzine (m/s)
0	tišina	0.0-0.2
1	lagan povjetarac	0.3-1.5
2	povjetarac	1.6-3.3
3	slab vjetar	3.4-5.4
4	umjeren vjetar	5.5-7.9
5	umjereno jak vjetar	8.0-10.7
6	jak vjetar	10.8-13.8
7	vrlo jak vjetar	13.9-17.1
8	olujan vjetar	17.2-20.7
9	oluja	20.8-24.4
10	jaka oluja	24.5-28.4
11	orkanski vjetar	28.5-32.6
12	orkan	32.7-36.9

Prema važećoj Procjeni rizika, odabrani scenarij za ocjenu rizika obuhvaća pojavu olujnog vremena praćenog velikom količinom kiše i tuče, s vjetrom jačine 8 Bf (17,2–20,7 m/s). Scenarij odražava realne meteorološke uvjete koji su već zabilježeni na području Grada Pleternice, uključujući olujne fronte, lokalne atmosferske nestabilnosti i razvoj snažnih konvektivnih sustava.

U ljetnim mjesecima stvaraju se barička polja slabog gradijenta tlaka i labilna atmosferska stratifikacija, što pogoduje razvoju snažnih uzlaznih struja i formiranju grmljavinskih oblaka Cumulonimbusa (oblaka vertikalnog razvoja). U takvim uvjetima osobito su česte kratkotrajne, ali iznimno intenzivne oluje praćene tučom.

Tuča je kruta oborina sastavljena od komada leda promjera 5 do 50 mm, a u ekstremnim slučajevima i većeg. Padne isključivo iz oblaka Cumulonimbusa. Njena pojava je nepravilna i nepredvidiva, ali je primijećeno da često pogađa ista lokalna područja te može uzrokovati:

- velika oštećenja na poljoprivrednim kulturama, plastenicima i vinogradima
- štete na krovovima, fasadama i prozorima
- oštećenja na vozilima i komunalnoj infrastrukturi
- opasnost od ozljeđivanja stanovnika i životinja

Olujni vjetar i tuča na području Grada Pleternice predstavljaju visoko rizičnu meteorološku pojavu zbog mogućnosti nastanka velikih materijalnih šteta i ugrožavanja sigurnosti stanovništva, a njihov je intenzitet u proteklim godinama bio u porastu, što je izravno povezano s trendovima klimatskih promjena.

Utjecaj klimatskih promjena na prirodnu nepogodu – olujni i orkanski vjetar

Prema dostupnim klimatskim studijama, u Europi je već zabilježen porast učestalosti i intenziteta najjačih oluja, osobito onih koje uzrokuju najveće materijalne štete. Ekstremni vjetrovi i olujni sustavi sve se češće povezuju s naglim atmosferskim nestabilnostima, višim temperaturama zraka i povećanom količinom vodene pare u atmosferi.

Olujni i orkanski vjetar pripadaju skupini ekstremnih meteoroloških pojava koje u kratkom vremenu mogu izazvati višestruke štete. Posebno su osjetljivi:

- poljoprivredni usjevi (polijeganje i lom biljaka),
- voćnjaci, vinogradi i povrtnjaci,
- šumski ekosustavi i bioraznolikost,
- stambeni i gospodarski objekti te komunalna infrastruktura.

U kontekstu klimatskih promjena očekuje se povećanje rizika od:

- jačih udara vjetra,
- učestalijih lokalnih oluja,
- pojave superćelijskih oluja koje proizvode tuču većih dimenzija.

Pojava tuče posebno je povezana s porastom temperature zraka, jer topliji zrak sadrži više vlage, što pogoduje razvoju snažnih konvektivnih oblaka Cumulonimbusa. Zbog toga se u budućnosti očekuje još češća i intenzivnija pojava tuče, s većim potencijalom štete.

Utjecaj na život i zdravlje ljudi:

U slučaju pojave tuče mogući su negativni utjecaji na život i zdravlje ljudi, uključujući ozljede te potrebu za evakuacijom iz oštećenih objekata. Iako takve posljedice do sada nisu bile zabilježene na području Grada Pleternice, stručna prosudba upućuje na to da se potencijalni utjecaj na stanovništvo može svrstati u kategoriju umjerenih posljedica.

Tablica 15: Olujno nevrijeme praćeno velikim količinama leda i kiše, ocjena kategorije utjecaja na život i zdravlje (izvor: procjena rizika od velikih nesreća; Grad Pleternica)

Život i zdravlje ljudi			
Kategorija	Posljedice	Kriterij % osoba JLP(R)S	Ocjena (x)
1	Neznatne	³ 6<0,001	
2	Malene	0,001 – 0,0046	
3	Umjerene	0,0047 – 0,011	X
4	Značajne	0,012 – 0,035	
5	Katastrofalne	0,036 ili više	

Posljedice na život i zdravlje ljudi nalaze se u **kategoriji 3 – umjerene posljedice**.

³ Uzima se u obzir ako je uslijed posljedica nesreće stradala bar jedna osoba.

Gospodarstvo :

Tablica 16: Olujno nevrijeme praćeno velikim količinama leda i kiše, ocjena kategorije utjecaja na gospodarstvo (izvor: procjena rizika od velikih nesreća; Grad Pleternica)

Gospodarstvo			
Kategorija	Posljedice	Kriterij – štete u % proračuna JLP(R)S	Ocjena (x)
1	Neznatne	<1%	
2	Malene	1 – 5%	
3	Umjerene	5 – 15%	
4	Značajne	15 – 25%	
5	Katastrofalne	>25%	X

Nastala je velika šteta na voćnjacima, ratarskim kulturama i šumama.

2023.	Olujni i orkanski vjetar	4.951.583,16 €
2021.	Tuča	396.651,38 €
2020.	Olujni i orkanski vjetar	365.591,42 €
2016.	Olujni i orkanski vjetar	1.624.866,16 €
2016.	Tuča, kiša koja se smrzava	868.225,28 €

Štete zabilježene 2023. iznosile su 55% proračuna .

Posljedice na gospodarstvo nalaze se u **kategoriji 5 – katastrofalne posljedice**.

Društvena stabilnost i politika:

Tablica 17: Olujno nevrijeme praćeno velikim količinama leda i kiše, zbirna ocjena posljedica po društvenu stabilnost i politiku (izvor: procjena rizika od velikih nesreća; Grad Pleternica)

Društvena stabilnost i politika				
Zbirna ocjena kategorije posljedice velike nesreće				
Kategorija	Oštećena kritična infrastruktura Oštećena kritična infrastruktura	Štete/gubici na građevinama od javno društvenog značaja	Prestanak rada kritične infrastrukture ili građevina od javno društvenog značaja na rok dulji od 10 dana	Zbirna ocjena (x)
1 Neznatne				
2 Malene	X	X	X	X
3 Umjerene				
4 Značajne				
5 Katastrofalne				

Posljedice na društvenu stabilnost i politiku nalaze se u **kategoriji 2 – malene posljedice**.

4.1. Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastanka prirodne nepogode – Olujno nevrijeme praćeno velikim količinama leda i kiše

4.1.1. Postupak proglašenja, prijave i isplate štete

Proglašenje prirodne nepogode

1. Prirodna nepogoda može se proglasiti ako je vrijednost ukupne izravne štete najmanje 20% vrijednosti izvornih prihoda jedinice lokalne samouprave za prethodnu godinu ili ako je prirod (rod) umanjen najmanje 30% prethodnog trogodišnjeg prosjeka na području jedinice lokalne samouprave ili ako je nepogoda umanjila vrijednost imovine na području jedinice lokalne samouprave najmanje 30%.

Ispunjenje uvjeta iz prethodne točke utvrđuje gradsko povjerenstvo.

2. Župan donosi odluku o proglašenju prirodne nepogode za jedinice lokalne samouprave na području županije na prijedlog gradonačelnika.

Odluku o proglašenju prirodne nepogode na području županije donosi župan.

Vlada Republike Hrvatske donosi odluku, prema vlastitoj prosudbi za područje više županija ili na cijelom području Republike Hrvatske.

3. Nakon proglašenja prirodne nepogode radi dodjele novčanih sredstava za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda nadležna tijela⁴ provode sljedeće radnje:

- a) prijavu prve procjene štete u Registar šteta,
- b) prijavu konačne procjene štete u Registar šteta,
- c) potvrdu konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći.

⁴ članak 5. Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda

4.1.2. Prva procjena štete – sadržaj prijave prve procjene štete

- 1.** U roku od 8 dana od dana donošenja odluke, oštećenici pisanim putem podnose prijavu štete na imovini gradskom povjerenstvu na propisanom obrascu.

Gradsko povjerenstvo može po potrebi i tražiti od oštećenika i dodatne dokumente, ovisno o prirodnoj nepogodi.

Iznimno oštećenik može podnijeti prijavu prve procjene štete i nakon isteka roka od 8 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode u slučaju postojanja objektivnih razloga na koje nije mogao utjecati, a najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode. Najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja odluke, gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar šteta.

- 2.** Nakon isteka roka iz točke 1. gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar štete najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.

- 3.** Iznimno od roka iz točke 2. u slučaju postojanja objektivnog razloga na koji oštećenik nije mogao utjecati, a zbog kojeg je onemogućen elektronički unos podataka u Registar šteta, rok za unos podataka u Registar šteta može se produljiti za 8 dana, o čemu odlučuje županijsko povjerenstvo na temelju zahtjeva gradskog povjerenstva.

- 4.** Šteta se procjenjuje na području na kojem se dogodila. Šteta se utvrđuje za sljedeće skupine dobara:

a) građevine

b) opremu

- c) zemljišta
- d) višegodišnje nasade
- e) šume
- f) stoku
- g) ribe
- h) poljoprivredna proizvodnja – proizvod
- i) ostala sredstva i dobra.

5. Prijava prve procjene štete u Registar šteta sadržava:

- datum donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode i njezin broj
- podatke o vrsti prirodne nepogode
- podatke o trajanju prirodne nepogode
- podatke o području zahvaćenom prirodnom nepogodom
- podatke o vrsti, opisu te vrijednosti oštećene imovine
- podatke o ukupnom iznosu prijavljene štete
- podatke i informacije o potrebi žurnog djelovanja i dodjeli pomoći za sanaciju i djelomično uklanjanje posljedica prirodne nepogode te ostale podatke o prijavi štete sukladno Zakonu o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda.

4.1.3. Konačna procjena štete

1. Konačna procjena šteta predstavlja procijenjenu vrijednost štete na imovini oštećenika izraženu u novčanoj vrijednosti. Temelj predstavlja prijava i procjena štete.

2. Konačnu procjenu štete utvrđuje gradsko povjerenstvo na temelju izvršenog uvida u nastalu štetu na temelju prijave oštećenika.
3. Tijekom procjene i utvrđivanja konačne procjene štete od prirodnih nepogoda posebno se utvrđuju:
 - stradanja stanovništva
 - opseg štete na imovini
 - opseg štete koja je nastala zbog prekida proizvodnje, prekida rada ili poremećaja u neproizvodnim djelatnostima ili umanjenog prinosa u poljoprivredi, šumarstvu ili ribarstvu
 - iznos troškova za ublažavanje i djelomično uklanjanje izravnih posljedica prirodnih nepogoda
 - opseg osiguranja imovine i života kod osiguravatelja
 - vlastite mogućnosti oštećenika glede uklanjanja posljedica štete.
4. Gradsko povjerenstvo podnosi prijavu konačne procjene štete Županijskom povjerenstvu u roku od 50 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode putem Registra štete i to za svakog pojedinog oštećenika.
5. Županijsko povjerenstvo podnosi prijavljene konačne štete Državnom povjerenstvu i nadležnim ministarstvima u roku od 60 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
6. Prijava konačne procjene štete sadržava:
 - odluku o proglašenju prirodne nepogode s obrazloženjem,
 - podatke o dokumentaciji vlasništva imovine i njihovoj vrsti,
 - podatke o vremenu i području nastanka prirodne nepogode,
 - podatke o uzroku i opsegu štete,

- podatke o posljedicama prirodne nepogode za javni i gospodarski život JLP(R)S,
- ostale statističke i vrijednosne podatke.

4.1.4. Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći

1. Potvrdu konačne procjene štete obavljaju nadležna ministarstva. Potvrda predstavlja realnu procjenu vrijednosti imovine na koje je nastala šteta i procijenjenu vrijednost štete na toj imovini.
2. Nakon potvrde, ministarstva dostavljaju prijedlog o načinu dodjele pomoći za djelomičnu sanaciju šteta nastalih Državnom povjerenstvu.
3. Državno povjerenstvo utvrđuje iznos pomoći. Iznos pomoći utvrđuje se na način da se odredi postotak isplate novčanih sredstava u odnosu na iznos konačne potvrde štete na imovini oštećenika.
4. Nakon utvrđivanja iznosa, Državno povjerenstvo podnosi Vladi Republike Hrvatske prijedlog za dodjelu pomoći.
5. Vlada Republike Hrvatske donosi odluku o dodjeli pomoći.

4.1.5. Žurna pomoć

1. Žurna pomoć dodjeljuje se u svrhu djelomične sanacije štete od prirodnih nepogoda u tekućoj kalendarskoj godini jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za pokriće troškova sanacije šteta na javnoj infrastrukturi, troškova nabave opreme za saniranje posljedica prirodne nepogode, za pokriće drugih troškova koji su usmjereni saniranju šteta od prirodne nepogode za koje ne postoje dostatni financijski izvori usmjereni na sprječavanje daljnjih šteta koje mogu ugroziti gospodarsko funkcioniranje i štetno djelovati na život i zdravlje stanovništva te onečišćenje prirodnog okoliša, te oštećenicima fizičkim osobama koji nisu poduzetnici, a koji su

pretrpjeli štete na imovini, posebice ugroženijim skupinama, starijima i bolesnima i ostalima kojima prijeti ugroza zdravlja i života na području zahvaćenom prirodnom nepogodom.

2. Temeljem prijedloga načelnika za dodjelu žurne pomoći predstavničko tijelo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donosi odluku kojom se određuje:
 - vrijednost novčanih sredstava žurne pomoći
 - kriteriji, način raspodjele i namjena korištenja žurne pomoći te
 - drugi uvjeti i postupanja u raspodjeli žurne pomoći.

POŽAR

5.PRIRODNA NEPOGODA - POŽAR

Na području Grada Pleternice tijekom proteklih godina bilježe se požari različitog podrijetla, no njihov karakter ne odstupa od uobičajenih situacija koje se javljaju u ruralnim i mješovitim sredinama. U pravilu, uzroci požara povezani su s ljudskim faktorom – nepažnjom, neodgovornim rukovanjem vatrom ili tehničkim kvarovima. Najčešće nastaju požari otvorenog prostora tijekom toplijih mjeseci kada se spaljuje trava, korov ili biljni otpad bez odgovarajućeg nadzora, što dovodi do širenja vatre na poljoprivredne površine i rubne šumske predjele.

U stambenim i gospodarskim objektima požari se najčešće javljaju uslijed dotrajalih ili neispravnih električnih instalacija, dimnjaka ili kućanskih uređaja, kao i zbog nepravilnog rukovanja grijaćim tijelima i opremom. Povremeno se požari javljaju i na gospodarskim i proizvodnim objektima gdje tehnički kvarovi, poremećaji u tehnološkom procesu ili neispravne instalacije mogu dovesti do zapaljenja materijala i opreme. Požari na prijevoznim sredstvima obično su posljedica tehničke neispravnosti vozila ili prometnih nesreća.

Unatoč tome što se požari povremeno pojavljuju, na području Grada Pleternice nije zabilježen nijedan požar koji bi prema zakonskim kriterijima bio proglašen prirodnom nepogodom, niti požar većih razmjera koji bi prouzročio značajnu materijalnu štetu ili ugrozio veći broj ljudi. Sve dosadašnje intervencije vatrogasnih postrojbi bile su lokalnog karaktera i uspješno su sanirane bez eskalacije događaja.

Općenito se može zaključiti da bi se broj požara dodatno smanjio redovitim informiranjem i edukacijom stanovništva, boljim praćenjem rizičnih aktivnosti te povećanom pažnjom svakog pojedinca, budući da su gotovo svi incidenti posljedica ljudske radnje, bilo neizravno ili izravno.

Utjecaj klimatskih promjena na prirodnu nepogodu – požar

Prema nacionalnoj Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama, očekuje se da će porast temperature zraka, dulja razdoblja suše i promjene u obrascima oborina dugoročno povećati opasnost od požara na otvorenom prostoru na području cijele Republike Hrvatske. Iako Grad

Pleternica do sada nije bilježio požare razmjera prirodne nepogode, klimatske promjene mogu doprinijeti većoj učestalosti i bržem širenju požara, osobito u sušnim razdobljima.

Projekcije upućuju na to da bi u budućnosti moglo doći do povećanog opterećenja šumskih i poljoprivrednih površina, gubitka dijela ekosustavnih funkcija te ugrožavanja bioraznolikosti. Požari otvorenog tipa mogu imati utjecaj i na prostorno planiranje, posebno u dijelovima gdje se poljoprivredne, šumske i naseljene površine isprepliću.

Iako požari na području Grada Pleternice trenutno ne predstavljaju značajan rizik u smislu prirodnih nepogoda, dugoročni trendovi klimatskih promjena upućuju na potrebu za jačanjem preventivnih aktivnosti, edukacije stanovništva te nadzora nad rizičnim aktivnostima u razdobljima povećane opasnosti.

Utjecaj na život i zdravlje ljudi

Utjecaj požara na život i zdravlje ljudi na području Grada Pleternice uvelike ovisi o lokaciji, intenzitetu i brzini širenja samog događaja. Budući da se na ovom području do sada nisu bilježili požari koji bi ugrozili veći broj stanovnika ili zahtijevali organiziranu evakuaciju, nije bilo moguće razviti pouzdane parametre za procjenu broja osoba koje bi mogle biti izložene takvoj ugrozi.

Dosadašnje intervencije odnosile su se na lokalizirane požare manjih razmjera, koji su brzo sanirani bez potrebe za evakuacijom ili skloništem za stanovnike. Stoga se zaključuje da je utjecaj požara na život i zdravlje ljudi do sada bio ograničen i niskog intenziteta, uz mogućnost pojave pojedinačnih ozljeda u slučaju požara u objektima ili na otvorenom prostoru.

Gospodarstvo

U posljednjih deset godina na području Grada Pleternice nije proglašena niti jedna šteta od požara otvorenog tipa koja bi zahtijevala postupanje prema Zakonu o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda. Zabilježeni požari na otvorenom prostoru uglavnom su bili posljedica nekontroliranog spaljivanja korova i biljnog otpada na poljoprivrednim površinama te su sanirani bez značajnijih gospodarskih posljedica.

Poljoprivreda je važan dio gospodarske aktivnosti na području Grada Pleternice, a poljoprivredne površine zauzimaju značajan dio teritorija grada. Požari otvorenog prostora stoga mogu uzrokovati gubitke na oranicama, voćnjacima i drugim proizvodnim površinama, kao i privremeno smanjiti gospodarsku aktivnost u poljoprivredi. Ipak, u dosadašnjoj praksi požari nisu doveli do šteta takvog intenziteta koje bi imale dugoročan ili ozbiljan utjecaj na lokalno gospodarstvo.

S obzirom na dosadašnje stanje i nedostatak požara većeg razmjera, procjenjuju se malene do umjerene posljedice na gospodarstvo u slučaju pojave požara otvorenog tipa, uz mogućnost većih šteta samo u iznimnim okolnostima.

Društvena stabilnost i politika

Požari na području Grada Pleternice do sada nisu ugrožavali objekte kritične infrastrukture niti građevine od javnog društvenog značaja. Zabilježeni događaji bili su manjeg opsega te nisu uzrokovali prekide u radu javnih službi, komunalnih sustava ili drugih funkcija važnih za lokalnu zajednicu.

Budući da do trenutka izrade Procjene rizika od velikih nesreća nisu postojali dovoljno pouzdani podaci o ranijim štetama prouzročenim požarima, ovaj rizik nije bilo moguće obraditi kao prioritetan sukladno propisanim metodološkim zahtjevima. Ipak, požare je potrebno i dalje sustavno pratiti i evidentirati. Ukoliko budući podaci ukažu na povećanje intenziteta ili učestalosti ovih događaja, rizik će u postupku revizije Procjene rizika moći biti razmatran kao potencijalni prioritetni rizik.

5.1. Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastanka prirodne nepogode – požar

Proglašenje prirodne nepogode

1. Prirodna nepogoda može se proglasiti ako je vrijednost ukupne izravne štete najmanje 20% vrijednosti izvornih prihoda jedinice lokalne samouprave za prethodnu godinu ili ako je prirod (rod) umanjen najmanje 30% prethodnog trogodišnjeg prosjeka na području jedinice lokalne samouprave ili ako je

nepogoda umanjila vrijednost imovine na području jedinice lokalne samouprave najmanje 30%.

Ispunjenje uvjeta iz prethodne točke utvrđuje gradsko povjerenstvo.

2. Župan donosi odluku o proglašenju prirodne nepogode za jedinice lokalne samouprave na području županije na prijedlog gradonačelnika.

Odluku o proglašenju prirodne nepogode na području županije donosi župan.

Vlada Republike Hrvatske donosi odluku, prema vlastitoj prosudbi za područje više županija ili na cijelom području Republike Hrvatske.

3. Nakon proglašenja prirodne nepogode radi dodjele novčanih sredstava za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda nadležna tijela⁵ provode sljedeće radnje:

- a) prijavu prve procjene štete u Registar šteta,
- b) prijavu konačne procjene štete u Registar šteta,
- c) potvrdu konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći.

5.1.1. Prva procjena štete – sadržaj prijave prve procjene štete

1. U roku od 8 dana od dana donošenja odluke, oštećenici pisanim putem podnose prijavu štete na imovini gradskom povjerenstvu na propisanom obrascu.

Gradsko povjerenstvo može po potrebi i tražiti od oštećenika i dodatne dokumente, ovisno o prirodnoj nepogodi.

⁵ članak 5. Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda

Iznimno oštećenik može podnijeti prijavu prve procjene štete i nakon isteka roka od 8 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode u slučaju postojanja objektivnih razloga na koje nije mogao utjecati, a najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode. Najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja odluke, gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar šteta.

2. Nakon isteka roka iz točke 1. gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar štete najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
3. Iznimno od roka iz točke 2. u slučaju postojanja objektivnog razloga na koji oštećenik nije mogao utjecati, a zbog kojeg je onemogućen elektronički unos podataka u Registar šteta, rok za unos podataka u Registar šteta može se produljiti za 8 dana, o čemu odlučuje županijsko povjerenstvo na temelju zahtjeva gradskog povjerenstva.
4. Šteta se procjenjuje na području na kojem se dogodila. Šteta se utvrđuje za sljedeće skupine dobara:
 - a) građevine
 - b) opremu
 - c) zemljišta
 - d) višegodišnje nasade
 - e) šume
 - f) stoku
 - g) ribe
 - h) poljoprivredna proizvodnja – proizvod

i) ostala sredstva i dobra.

5. Prijava prve procjene štete u Registar šteta sadržava:

- datum donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode i njezin broj
- podatke o vrsti prirodne nepogode
- podatke o trajanju prirodne nepogode
- podatke o području zahvaćenom prirodnom nepogodom
- podatke o vrsti, opisu te vrijednosti oštećene imovine
- podatke o ukupnom iznosu prijavljene štete
- podatke i informacije o potrebi žurnog djelovanja i dodjeli pomoći za sanaciju i djelomično uklanjanje posljedica prirodne nepogode te ostale podatke o prijavi štete sukladno Zakonu o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda.

5.1.2. Konačna procjena štete

1. Konačna procjena šteta predstavlja procijenjenu vrijednost štete na imovini oštećenika izraženu u novčanoj vrijednosti. Temelj predstavlja prijava i procjena štete.
2. Konačnu procjenu štete utvrđuje gradsko povjerenstvo na temelju izvršenog uvida u nastalu štetu na temelju prijave oštećenika.
3. Tijekom procjene i utvrđivanja konačne procjene štete od prirodnih nepogoda posebno se utvrđuju:
 - stradanja stanovništva
 - opseg štete na imovini

- opseg štete koja je nastala zbog prekida proizvodnje, prekida rada ili poremećaja u neproizvodnim djelatnostima ili umanjenog prinosa u poljoprivredi, šumarstvu ili ribarstvu
 - iznos troškova za ublažavanje i djelomično uklanjanje izravnih posljedica prirodnih nepogoda
 - opseg osiguranja imovine i života kod osiguravatelja
 - vlastite mogućnosti oštećenika glede uklanjanja posljedica štete.
4. Gradsko povjerenstvo podnosi prijavu konačne procjene štete Županijskom povjerenstvu u roku od 50 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode putem Registra štete i to za svakog pojedinog oštećenika.
5. Županijsko povjerenstvo podnosi prijavljene konačne štete Državnom povjerenstvu i nadležnim ministarstvima u roku od 60 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
6. Prijava konačne procjene štete sadržava:
- odluku o proglašenju prirodne nepogode s obrazloženjem,
 - podatke o dokumentaciji vlasništva imovine i njihovoj vrsti,
 - podatke o vremenu i području nastanka prirodne nepogode,
 - podatke o uzroku i opsegu štete,
 - podatke o posljedicama prirodne nepogode za javni i gospodarski život JLP(R)S,
 - ostale statističke i vrijednosne podatke.

5.1.3. Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći

1. Potvrdu konačne procjene štete obavljaju nadležna ministarstva. Potvrda predstavlja realnu procjenu vrijednosti imovine na koje je nastala šteta i procijenjenu vrijednost štete na toj imovini.
2. Nakon potvrde, ministarstva dostavljaju prijedlog o načinu dodjele pomoći za djelomičnu sanaciju šteta nastalih Državnom povjerenstvu.
3. Državno povjerenstvo utvrđuje iznos pomoći. Iznos pomoći utvrđuje se na način da se odredi postotak isplate novčanih sredstava u odnosu na iznos konačne potvrde štete na imovini oštećenika.
4. Nakon utvrđivanja iznosa, Državno povjerenstvo podnosi Vladi Republike Hrvatske prijedlog za dodjelu pomoći.
5. Vlada Republike Hrvatske donosi odluku o dodjeli pomoći.

5.1.4. Žurna pomoć

1. Žurna pomoć dodjeljuje se u svrhu djelomične sanacije štete od prirodnih nepogoda u tekućoj kalendarskoj godini jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za pokriće troškova sanacije šteta na javnoj infrastrukturi, troškova nabave opreme za saniranje posljedica prirodne nepogode, za pokriće drugih troškova koji su usmjereni saniranju šteta od prirodne nepogode za koje ne postoje dostatni financijski izvori usmjereni na sprječavanje daljnjih šteta koje mogu ugroziti gospodarsko funkcioniranje i štetno djelovati na život i zdravlje stanovništva te onečišćenje prirodnog okoliša, te oštećenicima fizičkim osobama koji nisu poduzetnici, a koji su pretrpjeli štete na imovini, posebice ugroženijim skupinama, starijima i bolesnima i ostalima kojima prijeti ugroza zdravlja i života na području zahvaćenom prirodnom nepogodom.

2. Temeljem prijedloga načelnika za dodjelu žurne pomoći predstavničko tijelo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donosi odluku kojom se određuje:

- vrijednost novčanih sredstava žurne pomoći
- kriteriji, način raspodjele i namjena korištenja žurne pomoći te
- drugi uvjeti i postupanja u raspodjeli žurne pomoći.

POPLAVA

6. PRIRODNA NEPOGODA – POPLAVA

Poplave predstavljaju jednu od značajnijih prirodnih prijetnji na području Grada Pleternice. Iako se njihov nastanak ne može u potpunosti spriječiti, rizici se mogu smanjiti odgovarajućim preventivnim mjerama, kao što su redovito održavanje vodotoka, sustava odvodnje i zaštitne infrastrukture.

Na području Pleternice poplave su najčešće povezane s:

- intenzivnim oborinama koje premašuju kapacitete odvodnje,
- povećanim vodostajima manjih vodotoka i potoka,
- površinskim otjecanjem vode u naseljima gdje je teren nizak ili slabo propustan.

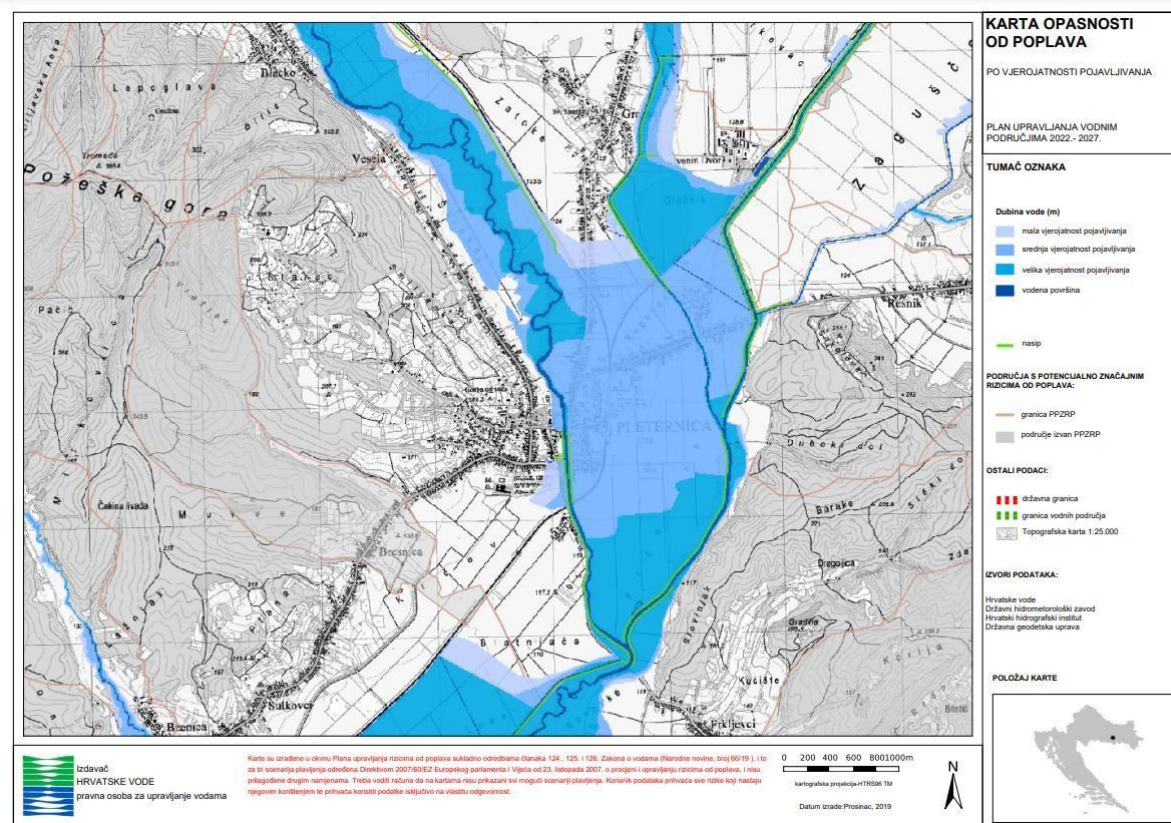
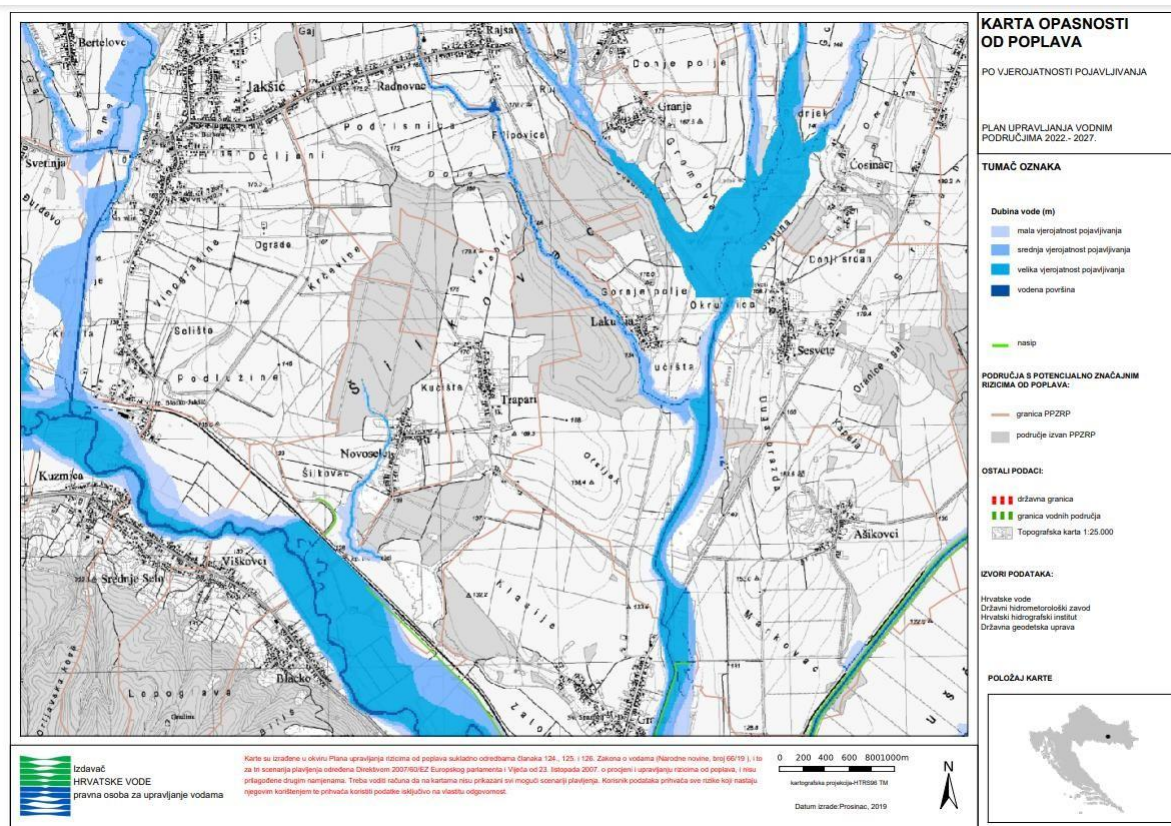
Takve poplave mogu uzrokovati plavljenje cesta, dvorišta, podruma i poljoprivrednih površina. U pojedinim situacijama mogu rezultirati i znatnijim materijalnim štetama, narušavanjem normalnog funkcioniranja komunalnih sustava, pa i privremenim ugrožavanjem sigurnosti stanovništva.

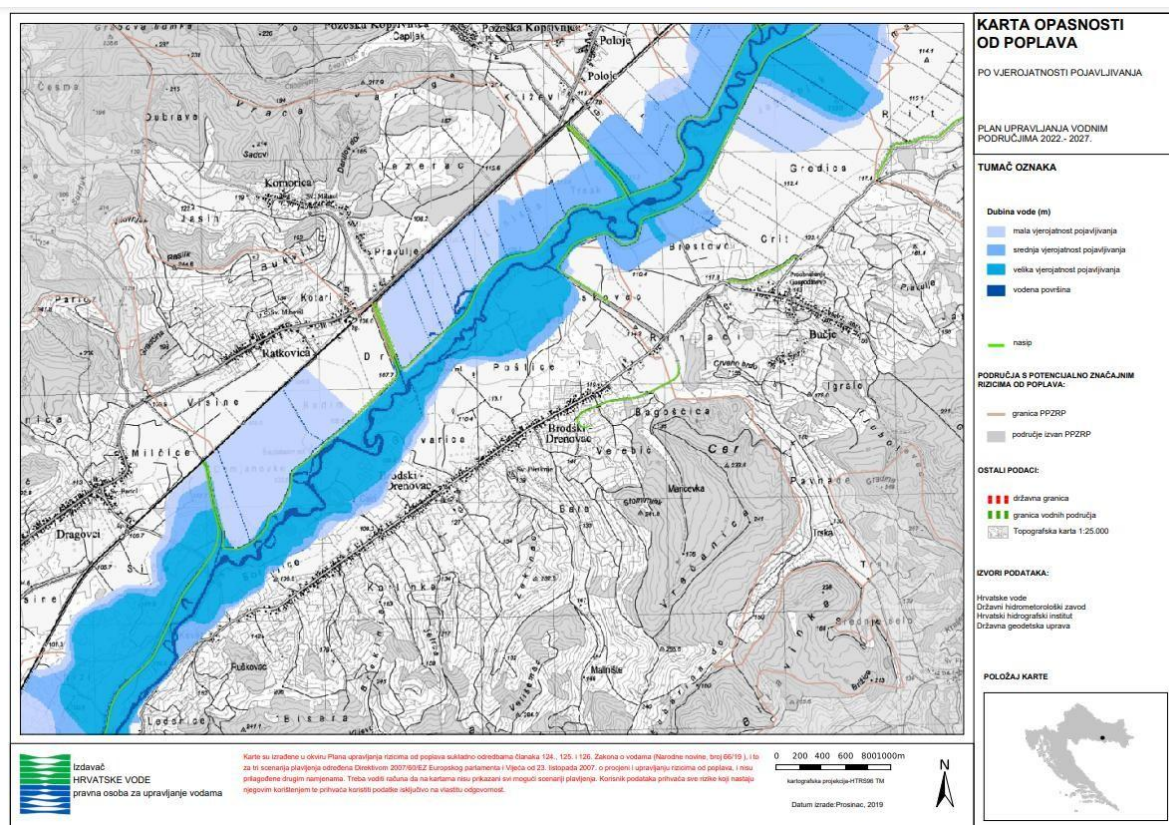
Prema Procjeni rizika Grada Pleternice, poplave nisu česte, ali se povremeno javljaju lokalizirano, osobito nakon obilnih kiša, kada dolazi do kratkotrajnog zadržavanja i nakupljanja veće količine vode. Iako u posljednjem razdoblju nije zabilježena poplava razmjera prirodne nepogode, položaj naselja i konfiguracija terena ukazuju na potrebu stalnog praćenja, održavanja sustava odvodnje i provođenja preventivnih mjera.

Poplave, kao prirodni fenomen, mogu u nepovoljnim okolnostima dovesti do šteta na stambenim i gospodarskim objektima, poljoprivrednim površinama te infrastrukturnim sustavima, stoga ostaju važan segment sustava pripravnosti i djelovanja.

Karta opasnosti od poplave, vjerojatnosti plavljenja:

Slika 6: Grad Pleternica, Karta opasnosti od poplave, vjerojatnosti plavljenja (izvor: Hrvatske vode)

Tablica 18: pregled dionica na kojima se organizira obrana od poplava (izvor: Hrvatske vode)

BRANJENO PODRUČJE 3, MALI SLIV ORLJAVA -LONDŽA				
Dionica obrane br.	Vodotok , obala, naziv dionice stacionaža, dužina	Nasipi Naziv nasipa Naziv dionice Stacionaža po vodotoku Stacionaža po nasipu Ukupna dužina nasipa	V-vodomjer P-pripremno stanje R-redovno st. I-izvanredna obrana. IS-izvanredno stanje. M-najviši zabilježen vodostaj	Područje ugroženo poplavom
D3.1.	rijeka Orlava, d.o.; most Brodski Drenovac - most Kuzmica; rkm 13+533 - 39+770 (26,237 km)	Desni nasip Orjlave; rkm 13+533 - 39+770 Stac. po vodotoku: rkm 13+740 -29+973 kazeta 9: km 4+594 - 6+889 (2,295 km) kazeta 8: km 6+915 - 9+522 (2,607 km) kazeta 7: km 9+551 - 11+614 (2,063 km) kazeta 6: km 11+644 - 15+073 (3,429 km) Pleternica: km 15+200 - 17+221 (2,021 km) (ukupno 12,415 km nasipa)	V - Frkljevci, rkm 27+848 (111,93) P = +300 R = +360 I = +460 IS= +560 M = +533 (16.05.2014.)	Požeško slavonska; Pleternica,
D 3.2.	rijeka Orlava, l.o.; most Brodski Drenovac - most Kuzmica; rkm 13+533 - 39+770 (26,237 km)	Lijevi nasip Orjlave; rkm 13+533 - 39+770 Stac. po vodotoku: rkm 18+866 -30+082 kazeta 4: km 0+550 - 5+824 (5,274 km) kazeta 5: km 0+000 - 0+187 (0,187 km)	V - Frkljevci, rkm 27+848 (111,93) P = +300 R = +360 I = +460 IS= +560 M = +533 (16.05.2014.)	Požeško slavonska; Pleternica,

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za 2026. godinu
Grad Pleternica

		Pleternica: km 1+627 - 2+250 (0,623 km) (ukupno 6,084 km nasipa) Stac. Po vodotoku rkm 31+337 – 36+929 Zaštitni nasip Gradac – Pleternica: (ukupno 2,980 km nasipa)		
D.3.3.	rijeka Orljava, d.o.; most Kuzmica – ušće Orlavice; rkm 39+770 – 53+416 (13,646 km)	Desni nasip Orljave; rkm 39+770 – 53+416 Stac. po vodotoku: rkm 45+633 -53+394 industrijska zona Požege: km 0+000 - 1+650 (1,650 km) srednji tok kroz Požegu: km 1+650 - 3+000 (1,350 km) srednji tok kroz Požegu: km 3+000 - 3+410 (0,410 km) Babin vir Požega: km 3+410 - 4+740 (1,330 km) Upojna zona Požega: km 0+000 (4+740) - 1+962(1,962 km) Uzvodno Požege: km 0+000 – 1+200 (1,200 km) (ukupno 7,902 km nasipa)	V – Vidovci, rkm 45+526 (136,10) P = +150 R = +200 I = +300 IS= +400 M = +404 (15.5.2014.)	Požeško slavonska; Pleternica, Blacko, Viškovci, Srednje Selo, Kuzmica, Dervišaga, Vidovci, Požega, Brestovac
D.3.4.	rijeka Orljava, l.o.; most Kuzmica – ušće Orlavice; rkm 39+770 – 53+416 (13,646 km)	Lijevi nasip Orljave; rkm 39+770 – 53+416 Stac. po vodotoku:rkm45+633 - 53+498 industrijska zona Požege: km 0+000 - 1+827 (1,827 km) srednji tok kroz Požegu: km 1+882 - 3+508 (1,626 km) Upojna zona Požega: km 0+000 – 1+998 (1+998 km) Uzvodno Požege: km 0+000 – 1+580 (1,580 km) (ukupno 7,031 km nasipa)	V – Vidovci, rkm 45+526 (136,10) P = +150 R = +200 I = +300 IS= +400 M = +404 (15.5.2014.)	Požeško slavonska; Pleternica, Blacko, Viškovci, Srednje Selo, Kuzmica, Dervišaga, Vidovci Požega, Brestovac
BRANJENO PODRUČJE 3, MALI SLIV ORLJAVA -LONDŽA				
Dionica obrane br.	Vodotok , obala, naziv dionice stacionaža, dužina	Nasipi Naziv nasipa Naziv dionice Stacionaža po vodotoku Stacionaža po nasipu Ukupna dužina nasipa	V-vodomjer P-pripremno stanje R- redovno st. I-izvanredna obrana. IS-izvanredno stanje. M-najviši zabilježen vodostaj	Područje ugroženo poplavom
D.3.6.	Gnojnica, l.o.; lijeva obala uz kazetu 4 (Usporni nasip do ceste Frkljevci - Zagrane); pkm 0+000 - 6+145 (6,145 km)	Lijevi nasip uz Gnojnicu; pkm 0+000-6+145 Stac. po vodotoku: pkm 0+164 -0+748 Stac. po nasipu: km 5+824 - 6+400 (ukupno 0,576 km nasipa)	V - Orljava - Frkljevci, rkm 27+848 (111,93) P = +300 R = +360 I = +460 IS= +560 M = +533 (16.05.2014.)	Požeško slavonska; Frkljevci, Kadanovci, Bilice

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za 2026. godinu
Grad Pleternica

D 3.7.	bujice Dol s pritocima, l.o.; Pleternica (Usporni nasip do Mlinske ulice); pkm 0+000 -	Lijevi nasip uz potok Dol; pkm 0+000-1+970 Stac. po nasipu: km 0+000 - 0+100 (ukupno 0,100 km nasipa)	V – Orljava - Frkljevci, rkm 27+848 (111,93) P = +300 R = +360 I = +460 IS= +560 M = +533 (16.05.2014.)	Požeško slavonska; Pleternica
--------	--	---	---	-------------------------------

	1+970 (1,970 km)			
D 3.8.	bujice Dol s pritocima, d.o.; Pleternica (Usporni nasip do Mlinske ulice); pkm 0+000 - 1+970 (1,970 km)	Desni nasip uz potok Dol; pkm 0+000-1+970 Stac. po nasipu: km 0+000 - 0+100 (ukupno 0,100 km nasipa)	V – Orljava - Frkljevci, rkm 27+848 (111,93) P = +300 R = +360 I = +460 IS= +560 M = +533 (16.05.2014.)	Požeško slavonska; Pleternica
D 3.16.	rijeka Londža, l.o.; Frkljevci akumulacija Londža; rkm 0+000 – 28+070 (28,070 km)	Lijevi nasip Londže; rkm 0+000 - 28+070 Stac. po vodotoku: rkm 0+000 -12+852 Ušće u Orljavu: km 0+000 - 0+720 (0,720 km) Vrbova - Resnički most: km 0+000 - 2+000 (2,000 km) Ivanin Dvor - V. Bilač (dolina Londže): km 2+000 – 10+000 (8,000 km) (ukupno 10,720 km nasipa)	V - Resnik, rkm 3+490, (116,16) P = +200 R = +250 I = +300 IS= +360 M = +400 (2.6.2010.)	Požeško slavonska; Pleternica, Čaglin, dolina Londže (Kazeta I. i II.), Tulnik, M. Bilač, V. Bilač, Djedina Rijeka, Migalovci
D. 3.17.	rijeka Londža, d.o.; Frkljevci akumulacija Londža; rkm 0+000 – 28+070 (28,070 km)	Desni nasip Londže; rkm 0+000 - 28+070 Stac. po vodotoku: rkm 0+000 -12+879 Ušće - Resnički most: km 0+000 - 3+260 (3,260 km) Resnički most - Ivanin Dvor: km 3+280 - 5+100 (1,820 km) Ivanin Dvor - V. Bilač (dolina Londže): km 5+380 - 12+925 (7,545 km) (ukupno 12,625 km nasipa)	V - Resnik, rkm 3+490, (116,16) P = +200 R = +250 I = +300 IS= +360 M = +400 (2.6.2010.)	Požeško slavonska; Pleternica, Čaglin, željeznička pruga: Pleternica Našice

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za 2026. godinu
Grad Pleternica

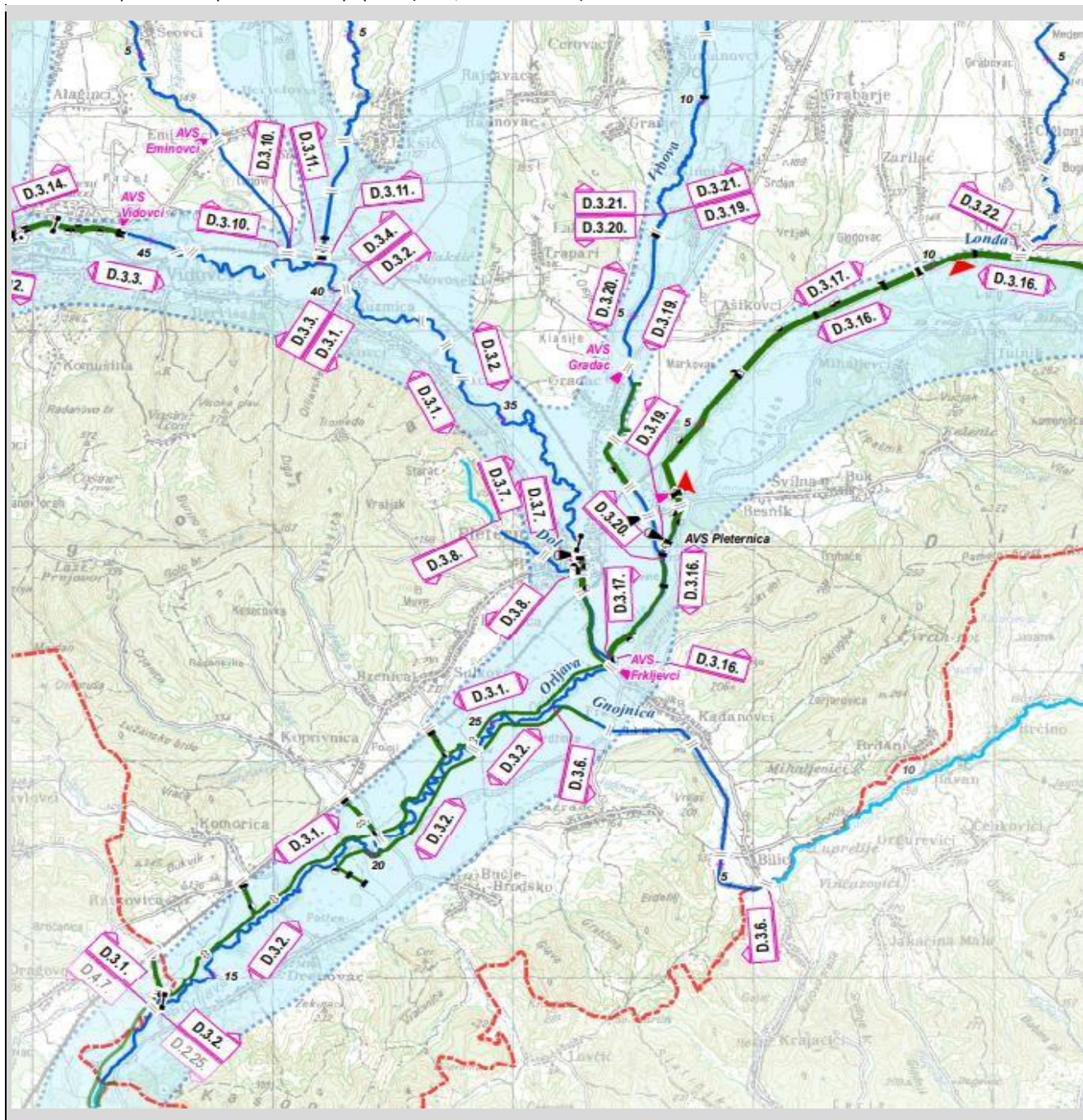
D 3.19.	Vrbova, l.o.; Pleternica - Lukač; Pleternica – retencija Vrbova; pkm 0+000 – 7+057 (7,057 km)	Lijevi nasip Vrbove; pkm 0+000 – 7+057 Stac. po vodotoku: pkm 1+328 -3+600 Retencija "Gložik": km 0+000 – 2+226 (2,226 km) (ukupno 2,226 km nasipa)	V – Gradac, pkm 3+990 (121,38) P = +150 R = +180 I = +260 IS= +360 M = +286 (1.6.2010.)	Požeško slavonska; Pleternica - Ivanin dvorsko naselje, Požeške Sesvete,
D 3.20.	Vrbova, d.o.; Pleternica – retencija Vrbova; pkm 0+000 – 7+057 (7,057 km)	Desni nasip Vrbove; pkm 0+000 – 7+057 Stac. po vodotoku: pkm 1+481 -2+537 Pleternica: km 0+000 - 1+072 (1,072 km) (ukupno 1,072 km nasipa)	V – Gradac, pkm 3+990 (121,38) P = +150 R = +180 I = +260 IS= +360 M = +286 (1.6.2010.)	Požeško slavonska; Pleternica, Gradac, Lakušija

Tablica 19: Pregled pritoka rijeke Orljave (izvor: Hrvatske vode)

	Pritok	Dužina (km)	Slivna površina (km ²)
Lijeva obala rijeke Orljave	Fazlića dol	3,10	1,63
	Veliki dol	3,20	1,57
	Nakop I	1,70	0,85
	Nakop II	3,60	1,74
	Pakao	4,00	4,52
	Vučjak	6,80	12,01
	Komušanac	5,50	5,27
	Drškovački potok	2,00	1,81
	Bukovica	8,10	13,75
Desna obala rijeke Orljave	Stara lipa	5,00	6,42
	Racin	3,20	2,45
	Emovački	13,50	19,37
	Suhi	3,00	4,38
	Veličanka	20,00	135,75
	Glogovac (pritok Veličanke)	9,60	21,32
	Okruglica	0,50	4,55

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za 2026. godinu
Grad Pleternica

Slika 7: Glavni provedbeni plan obrane od poplave (izvor; Hrvatske vode)

Utjecaj klimatskih promjena

Prema Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj, očekuje se da će u nadolazećim desetljećima poplave postati učestalije i intenzivnije, osobito kao posljedica sve češćih ekstremnih oborinskih događaja. Takvi trendovi mogu imati značajan utjecaj na područje Grada Pleternice, gdje je dio prostora već sada osjetljiv na kratkotrajna, ali obilna kišna razdoblja.

Klimatske promjene mogu povećati ranjivost:

- poljoprivrede, jer obilne oborine i plavljenje tla mogu smanjiti ili potpuno uništiti prinose,
- energetske infrastrukture, gdje može doći do oštećenja postrojenja, instalacija i distribucijskih mreža,
- izgrađenog okoliša, uključujući naselja i prometnice koje mogu biti izložene većem površinskom otjecanju i zadržavanju vode.

Za Grad Pleternicu to znači potrebu za dodatnim ulaganjima u sustave odvodnje, redovito održavanje vodotoka i prilagodbu prostora novim hidrološkim uvjetima koji su posljedica klimatskih promjena.

Zbirna ocjena posljedica

Poplava može utjecati na život i zdravlje ukupno 2.895 stanovnika Grada Pleternice. Među njima se nalazi 146 male djece, 300 djece školskog uzrasta, 1.831 odrasla osoba i starija djeca te 618 starijih osoba. Sve navedene skupine, a osobito djeca, starije osobe te osobe smanjene pokretljivosti, zahtijevaju poseban pristup pri provođenju evakuacije i zbrinjavanja.

Broj osoba kojima bi u slučaju poplave bila potrebna dodatna pomoć (osobe s invaliditetom, kronični bolesnici i osobe smanjene pokretljivosti) procjenjuje se temeljem udjela ranjivih skupina u ukupnoj populaciji te iznosi približno 20–25 % stanovništva, što znači oko 580–720 osoba koje bi zahtijevale prioritetno zbrinjavanje.

Tablica 20 – Ocjena kategorije posljedica na život i zdravlje ljudi u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela (izvor: procjena rizika od velikih nesreća; Grad Pleternica)

Život i zdravlje ljudi			
Kategorija	Posljedice	Kriterij % osoba JLP(R)S	Ocjena (x)
1	Neznatne	⁶ 6<0,001	
2	Malene	0,001 – 0,0046	
3	Umjerene	0,0047 – 0,011	
4	Značajne	0,012 – 0,035	X
5	Katastrofalne	0,036 ili više	

Posljedice na gospodarstvo

Poplava bi mogla zahvatiti područje naselja Pleternica, uključujući stambene zone, gospodarstvo te komunalnu infrastrukturu. Pleternica je prema Procjeni rizika od velikih nesreća, najugroženije naselje u slučaju poplave, a gospodarska zona nalazi se unutar poplavnog područja, zbog čega bi došlo do materijalnih šteta na poslovnim objektima, opremi, zalihama i infrastrukturi te privremenog prekida poslovnih aktivnosti.

Poplava bi zahvatila i dio poljoprivrednih površina koje se nalaze u obuhvatu naselja Pleternica, što bi rezultiralo smanjenjem ili potpunim gubitkom prinosa na zahvaćenim površinama. Stambeni objekti pretrpjeli bi oštećenja različitog intenziteta, ovisno o konstrukcijskom sustavu i starosti, te bi bilo potrebno provesti čišćenje, sušenje, dezinfekciju i građevinsku sanaciju.

Sukladno kriterijima iz Procjene rizika od velikih nesreća, posljedice na gospodarstvo u slučaju poplave za naselje Pleternica razvrstavaju se u kategoriju 3 – umjerene posljedice.

⁶ Uzima se u obzir ako je uslijed posljedica nesreće stradala bar jedna osoba.

Tablica 21 – Ocjena kategorije posljedica na gospodarstvo u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela (izvor: procjena rizika od velikih nesreća; Grad Pleternica)

Gospodarstvo			
Kategorija	Posljedice	Kriterij – štete u % proračuna JLP(R)S	Ocjena (x)
1	Neznatne	<1%	
2	Malene	1 – 5%	
3	Umjerene	5 – 15%	X
4	Značajne	15 – 25%	
5	Katastrofalne	>25%	

Posljedice na društvenu stabilnost i politiku

Poplava na području naselja Pleternica može uzrokovati oštećenja pojedinih objekata kritične infrastrukture, no prema procjeni, štete neće biti velike te će se uglavnom odnositi na čišćenje nanosa, mulja i provedbu dezinfekcije, s obzirom na to da će poplavna voda biti kontaminirana sanitarno–onečišćenim sadržajem i otpadom. Ukupna procijenjena šteta na objektima kritične infrastrukture svrstavana je u kategoriju malenih posljedica.

Objekti od javnog društvenog značaja (posebno stariji zidani objekti) mogu biti djelomično oštećeni te će također zahtijevati radove čišćenja, dezinficiranja i sanacije. Procijenjena ukupna šteta za objekte od javnog značaja razvrstava se u kategoriju malenih posljedica.

Sukladno Procjeni rizika od velikih nesreća, posljedice na društvenu stabilnost i politiku u slučaju poplave razvrstavaju se u **kategoriju 2 – malene posljedice**.

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za 2026. godinu
Grad Pleternica

Tablica 22 – Ocjena kategorija posljedica na društvenu stabilnost i politiku u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih tijela zbog oštećene kritične infrastrukture i štete/gubitaka na objektima od javnog društvenog značaja. (izvor: procjena rizika od velikih nesreća; Grad Pleternica)

Društvena stabilnost i politika			
Oštećena kritična infrastruktura			
Kategorija	Posljedice	Kriterij – štete u % proračuna JLP(R)S	Ocjena (x)
1	Neznatne	<1%	
2	Malene	1 – 5%	X
3	Umjerene	5 – 15%	
4	Značajne	15 – 25%	
5	Katastrofalne	>25%	
Društvena stabilnost i politika			
Štete/gubici na građevinama od javnog društvenog značaja			
Kategorija	Posljedice	Kriterij – štete u % proračuna JLP(R)S	Ocjena (x)
1	Neznatne	<1%	
2	Malene	1 – 5%	X
3	Umjerene	5 – 15%	
4	Značajne	15 – 25%	
5	Katastrofalne	>25%	

Prestanak rada kritične infrastrukture u vremenskom razdoblju duljem od 10 dana

Poplava može uzrokovati privremene prekide u radu pojedinih funkcija kritične infrastrukture na području naselja Pleternica, ponajprije zbog potrebe čišćenja, dezinfekcije i uklanjanja nanosa nakon povlačenja vodnog vala. Iako poplava može privremeno ograničiti dostupnost određenih javnih servisa, prema Procjeni rizika od velikih nesreća, očekivani prekidi rada ne bi trajali dulje od nekoliko dana te se stoga posljedice razvrstavaju u kategoriju 2 – malene posljedice.

Tablica 23 – Ocjena kategorija posljedica na društvenu stabilnost i politiku u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih tijela zbog prestanka rada kritične infrastrukture u vremenskom periodu duljem od 10 dana.

Društvena stabilnosti i politika			
Prestanak funkcije kritične infrastrukture/objekata od javnog interesa za razdoblje duže od 10 dana			
Kategorija	Posljedice	Kriterij – štete u % proračuna JLP(R)S	Ocjena (x)
1	Neznatne	<1%	
2	Malene	1 – 5%	X
3	Umjerene	5 – 15%	
4	Značajne	15 – 25%	
5	Katastrofalne	>25%	

Zbirne posljedice na društvenu stabilnost i politiku

Zbirna ocjena posljedica na društvenu stabilnost i politiku dobiva se kao prosjek pojedinačnih kategorija koje se odnose na oštećenu kritičnu infrastrukturu, štete na objektima od javnog društvenog značaja i prekid rada kritične infrastrukture. Sukladno Procjeni rizika od velikih nesreća, zbirna ocjena posljedica u slučaju poplave razvrstava se u kategoriju 2 – malene posljedice.

Tablica 24 - Ocjena kategorije posljedica na društvenu stabilnost i politiku u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela

Društvena stabilnost i politika				
Zbirna ocjena kategorije posljedice velike nesreće				
Kategorija	Oštećena kritična infrastruktura Oštećena kritična infrastruktura	Štete/gubici na građevinama od javno društvenog značaja	Prestanak rada kritične infrastrukture ili građevina od javno društvenog značaja na rok dulji od 10 dana	Zbirna ocjena (x)
1 Neznatne				
2 Malene	X	X	X	X
3 Umjerene				
4 Značajne				
5 Katastrofalne				

Podaci, izvori i metode izračuna kod razrade kategorije šteta u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela

Podatci za izračun preuzeti su iz kartografskih prikaza Hrvatskih voda (karte opasnosti i rizika od poplava), Glavnog plana obrane od poplava te provedbenih i detaljnih planova obrane od poplava Hrvatskih voda. Dodatni podatci korišteni su iz Procjene rizika od velikih nesreća za područje Grada Pleternice, popisa stanovništva iz 2021. godine te strateških razvojnih i prostornih dokumenata Grada.

Matrice rizika u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela

Matrice rizika, izrađene prema metodologiji Procjene rizika od velikih nesreća, prikazane su također u prilogima ovog Plana.

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za 2026. godinu
Grad Pleternica

Slika 8. Matrica rizika posljedica na život i zdravlje ljudi u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela (izvor: procjena rizika od velikih nesreća; Grad Pleternica)

Katastrofalne	<i>Posljedice</i>	5					
Značajne		4			X		
Umjerene		3					
Malene		2					
Neznatne		1					
<i>Rizik</i>			1	2	3	4	5
<i>Vjerojatnost</i>							
Vrlo visok		Iznimno mala	Mala	Umjerena	Velika	Iznimno velika	
Visok							
Umjeren							
Nizak							

Slika 9. Matrica rizika posljedica na gospodarstvo u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela (izvor: procjena rizika od velikih nesreća; Grad Pleternica)

Katastrofalne	<i>Posljedice</i>	5					
Značajne		4					
Umjerene		3			X		
Malene		2					
Neznatne		1					
<i>Rizik</i>			1	2	3	4	5
<i>Vjerojatnost</i>							
Vrlo visok		Iznimno mala	Mala	Umjerena	Velika	Iznimno velika	
Visok							
Umjeren							
Nizak							

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za 2026. godinu
Grad Pleternica

Slika 10. Matrica rizika posljedica na društvenu stabilnost i politiku u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela (izvor: procjena rizika od velikih nesreća; Grad Pleternica)

Katastrofalne	<i>Posljedice</i>	5					
Značajne		4					
Umjerene		3					
Malene		2			X		
Neznatne		1					
<i>Rizik</i>			1	2	3	4	5
		<i>Vjerojatnost</i>					
Vrlo visok		Iznimno mala	Mala	Umjerena	Velika	Iznimno velika	
Visok							
Umjeren							
Nizak							

Slika 11. Zbirna matrica rizika u slučaju poplave izazvane izlivanjem kopnenih vodnih tijela (izvor: procjena rizika od velikih nesreća; Grad Pleternica)

Katastrofalne	<i>Posljedice</i>	5					
Značajne		4					
Umjerene		3			X		
Malene		2					
Neznatne		1					
<i>Rizik</i>			1	2	3	4	5
		<i>Vjerojatnost</i>					
Vrlo visok		Iznimno mala	Mala	Umjerena	Velika	Iznimno velika	
Visok							
Umjeren							
Nizak							

6.1. Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode – poplava

6.1.1. Proglašenje prirodne nepogode

1. Prirodna nepogoda može se proglasiti ako je vrijednost ukupne izravne štete najmanje 20% vrijednosti izvornih prihoda jedinice lokalne samouprave za prethodnu godinu ili ako je prirod (rod) umanjen najmanje 30% prethodnog trogodišnjeg prosjeka na području jedinice lokalne samouprave ili ako je

nepogoda umanjila vrijednost imovine na području jedinice lokalne samouprave najmanje 30%.

Ispunjenje uvjeta iz prethodne točke utvrđuje gradsko povjerenstvo.

2. Župan donosi odluku o proglašenju prirodne nepogode za jedinice lokalne samouprave na području županije na prijedlog gradonačelnika.

Odluku o proglašenju prirodne nepogode na području županije donosi župan.

Vlada Republike Hrvatske donosi odluku, prema vlastitoj prosudbi za područje više županija ili na cijelom području Republike Hrvatske.

3. Nakon proglašenja prirodne nepogode radi dodjele novčanih sredstava za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda nadležna tijela⁷ provode sljedeće radnje:

- d) prijavu prve procjene štete u Registar šteta,
- e) prijavu konačne procjene štete u Registar šteta,
- f) potvrdu konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći.

6.1.2. Prva procjena štete – sadržaj prijave prve procjene štete

6. U roku od 8 dana od dana donošenja odluke, oštećenici pisanim putem podnose prijavu štete na imovini gradskom povjerenstvu na propisanom obrascu.

Gradsko povjerenstvo može po potrebi i tražiti od oštećenika i dodatne dokumente, ovisno o prirodnoj nepogodi.

⁷ članak 5. Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda

Iznimno oštećenik može podnijeti prijavu prve procjene štete i nakon isteka roka od 8 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode u slučaju postojanja objektivnih razloga na koje nije mogao utjecati, a najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode. Najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja odluke, gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar šteta.

7. Nakon isteka roka iz točke 1. gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar štete najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
8. Iznimno od roka iz točke 2. u slučaju postojanja objektivnog razloga na koji oštećenik nije mogao utjecati, a zbog kojeg je onemogućen elektronički unos podataka u Registar šteta, rok za unos podataka u Registar šteta može se produljiti za 8 dana, o čemu odlučuje županijsko povjerenstvo na temelju zahtjeva gradskog povjerenstva.
9. Šteta se procjenjuje na području na kojem se dogodila. Šteta se utvrđuje za sljedeće skupine dobara:
 - a) građevine
 - b) opremu
 - c) zemljišta
 - d) višegodišnje nasade
 - e) šume
 - f) stoku
 - g) ribe
 - h) poljoprivredna proizvodnja – proizvod

i) ostala sredstva i dobra.

10. Prijava prve procjene štete u Registar šteta sadržava:

- datum donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode i njezin broj
- podatke o vrsti prirodne nepogode
- podatke o trajanju prirodne nepogode
- podatke o području zahvaćenom prirodnom nepogodom
- podatke o vrsti, opisu te vrijednosti oštećene imovine
- podatke o ukupnom iznosu prijavljene štete
- podatke i informacije o potrebi žurnog djelovanja i dodjeli pomoći za sanaciju i djelomično uklanjanje posljedica prirodne nepogode te ostale podatke o prijavi štete sukladno Zakonu o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda.

6.1.3. Konačna procjena štete

1. Konačna procjena šteta predstavlja procijenjenu vrijednost štete na imovini oštećenika izraženu u novčanoj vrijednosti. Temelj predstavlja prijava i procjena štete.
2. Konačnu procjenu štete utvrđuje gradsko povjerenstvo na temelju izvršenog uvida u nastalu štetu na temelju prijave oštećenika.
3. Tijekom procjene i utvrđivanja konačne procjene štete od prirodnih nepogoda posebno se utvrđuju: • stradanja stanovništva
 - opseg štete na imovini

- opseg štete koja je nastala zbog prekida proizvodnje, prekida rada ili poremećaja u neproizvodnim djelatnostima ili umanjenog prinosa u poljoprivredi, šumarstvu ili ribarstvu
 - iznos troškova za ublažavanje i djelomično uklanjanje izravnih posljedica prirodnih nepogoda
 - opseg osiguranja imovine i života kod osiguravatelja
 - vlastite mogućnosti oštećenika glede uklanjanja posljedica štete.
4. Gradsko povjerenstvo podnosi prijavu konačne procjene štete Županijskom povjerenstvu u roku od 50 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode putem Registra štete i to za svakog pojedinog oštećenika.
5. Županijsko povjerenstvo podnosi prijavljene konačne štete Državnom povjerenstvu i nadležnim ministarstvima u roku od 60 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
6. Prijava konačne procjene štete sadržava:
- odluku o proglašenju prirodne nepogode s obrazloženjem,
 - podatke o dokumentaciji vlasništva imovine i njihovoj vrsti,
 - podatke o vremenu i području nastanka prirodne nepogode,
 - podatke o uzroku i opsegu štete,
 - podatke o posljedicama prirodne nepogode za javni i gospodarski život JLP(R)S,
 - ostale statističke i vrijednosne podatke.

6.1.4. Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći

1. Potvrdu konačne procjene štete obavljaju nadležna ministarstva. Potvrda predstavlja realnu procjenu vrijednosti imovine na koje je nastala šteta i procijenjenu vrijednost štete na toj imovini.
2. Nakon potvrde, ministarstva dostavljaju prijedlog o načinu dodjele pomoći za djelomičnu sanaciju šteta nastalih Državnom povjerenstvu.
3. Državno povjerenstvo utvrđuje iznos pomoći. Iznos pomoći utvrđuje se na način da se odredi postotak isplate novčanih sredstava u odnosu na iznos konačne potvrde štete na imovini oštećenika.
4. Nakon utvrđivanja iznosa, Državno povjerenstvo podnosi Vladi Republike Hrvatske prijedlog za dodjelu pomoći.
5. Vlada Republike Hrvatske donosi odluku o dodjeli pomoći.

6.1.5. Žurna pomoć

1. Žurna pomoć dodjeljuje se u svrhu djelomične sanacije štete od prirodnih nepogoda u tekućoj kalendarskoj godini jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za pokriće troškova sanacije šteta na javnoj infrastrukturi, troškova nabave opreme za saniranje posljedica prirodne nepogode, za pokriće drugih troškova koji su usmjereni saniranju šteta od prirodne nepogode za koje ne postoje dostatni financijski izvori usmjereni na sprječavanje daljnjih šteta koje mogu ugroziti gospodarsko funkcioniranje i štetno djelovati na život i zdravlje stanovništva te onečišćenje prirodnog okoliša, te oštećenicima fizičkim osobama koji nisu poduzetnici, a koji su pretrpjeli štete na imovini, posebice ugroženijim skupinama, starijima i bolesnima i ostalima kojima prijeti ugroza zdravlja i života na području zahvaćenom prirodnom nepogodom.

2. Temeljem prijedloga načelnika za dodjelu žurne pomoći predstavničko tijelo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donosi odluku kojom se određuje:
- vrijednost novčanih sredstava žurne pomoći
 - kriteriji, način raspodjele i namjena korištenja žurne pomoći te
 - drugi uvjeti i postupanja u raspodjeli žurne pomoći.

SUŠA

7. PRIRODNA NEPOGODA - SUŠA

Definicija suše

Suša je prirodna nepogoda koja nastaje zbog manjka oborine kroz dulje razdoblje, često praćenog povišenim temperaturama i povećanom evapotranspiracijom. Zbog sporog nastanka i dugog trajanja, teško je precizno odrediti njezin početak i kraj. Suša može zahvatiti sve aspekte života – od poljoprivrede i šumarstva do vodoopskrbe, gospodarstva i ekosustava.

Njezine posljedice mogu obuhvatiti:

- smanjenje površinskih i podzemnih zaliha vode,
- smanjeni protok vodotoka te pad razine podzemnih voda (hidrološka suša),
- poremećaj opskrbe biljaka vodom i smanjenje prinosa (agronomska suša),
- negativne socioekonomske učinke kada se suša odražava na šire gospodarske djelatnosti i potrebe stanovništva.

Prema Procjeni rizika za Grad Pleternicu, suša može zahvatiti cijelo područje grada, uzrokujući velike štete u poljoprivredi, voćarstvu i vinogradarstvu, te utječući na divlje životinje i šumski fond.

Utjecaj klimatskih promjena na sušu

Klimatske promjene značajno povećavaju rizik od suša na području istočne Hrvatske, uključujući Grad Pleternicu. Prema nacionalnoj Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama, očekuju se sljedeći trendovi:

- smanjenje broja kišnih razdoblja, posebno u proljeće i ljeto,
- povećanje broja sušnih razdoblja, osobito u jesenskim mjesecima,
- porast broja vrućih dana – u istočnoj Hrvatskoj očekuje se porast od 8+ dodatnih vrućih dana godišnje,
- smanjenje vlažnosti tla i povećanje evapotranspiracije.

Za Grad Pleternicu, koji se nalazi u području s prosječno 700–900 mm oborine godišnje, klimatski uvjeti dodatno povećavaju mogućnost pojave agronomske i hidrološke suše. Posljedice se najviše očituju u smanjenju prinosa poljoprivrednih kultura, povećanim

troškovima navodnjavanja, stresu na šumskim ekosustavima i smanjenju dostupnosti površinskih voda za divlje životinje.

Dugotrajno razdoblje bez oborina, praćeno visokim temperaturama i pojačanim isušivanjem tla, dovodi do razvoja suše na području cijelog Grada Pleternice. Kako razdoblje bez oborina napreduje, smanjuje se vlaga u površinskim i dubljim slojevima tla, što uzrokuje stres biljaka i značajno smanjenje prinosa poljoprivrednih kultura. Uz sušu često dolazi i toplinski val, koji dodatno povećava gubitak vode iz tla i biljnog pokrova.

Posljedice takvog sušnog razdoblja očituju se u:

- smanjenju prinosa u ratarskoj proizvodnji, voćarstvu i vinogradarstvu,
- ugrožavanju divljih životinja zbog nestanka nadzemnih izvora vode,
- štetama u šumskom fondu, gdje dolazi do slabije obnove, propadanja mladih biljaka i povećane osjetljivosti na bolesti i štetnike.

Suša tako predstavlja događaj koji može imati znatne negativne učinke na poljoprivredu i gospodarstvo, a posredno i na ekološke sustave koji ovise o stabilnim hidrološkim uvjetima.

Utjecaj na život i zdravlje ljudi:

Tablica 25: Suša – ocjena kategorije utjecaja na život i zdravlje ljudi

Život i zdravlje ljudi			
Kategorija	Posljedice	Kriterij % osoba JLP(R)S	Ocjena (x)
1	Neznatne	⁸ 6<0,001	X
2	Malene	0,001 – 0,0046	
3	Umjerene	0,0047 – 0,011	
4	Značajne	0,012 – 0,035	
5	Katastrofalne	0,036 ili više	

Posljedice na život i zdravlje ljudi nalaze se u **kategoriji 1 – neznatne posljedice**.

⁸ Uzima se u obzir ako je uslijed posljedica nesreće stradala bar jedna osoba.

Gospodarstvo :

Tablica 26: Suša – ocjena kategorije utjecaja na gospodarstvo

Gospodarstvo			
Kategorija	Posljedice	Kriterij – štete u % proračuna JLP(R)S	Ocjena (x)
1	Neznatne	<1%	
2	Malene	1 – 5%	
3	Umjerene	5 – 15%	
4	Značajne	15 – 25%	X
5	Katastrofalne	>25%	

Gubici u gospodarstvu tijekom ekstremne suše najviše se odražavaju na poljoprivrednu proizvodnju. Na području Grada Pleternice štete od suše iznosile su 1.310.083,93 € u 2022. godini te 2.030.684,94 € u 2024. godini. Utvrđena šteta iz 2024. godine, koja je zahvatila poljoprivredne površine, iznosila je oko 19% proračuna Grada Pleternice.

Sukladno kriterijima, posljedice na gospodarstvo svrstavaju se u **kategoriju 4 – značajne posljedice**.

Društvena stabilnost i politika:

Tablica 27: Suša – zbirna ocjena posljedica po društvenu stabilnost i politiku

Društvena stabilnost i politika				
Zbirna ocjena kategorije posljedice velike nesreće				
Kategorija	Oštećena kritična infrastruktura Oštećena kritična infrastruktura	Štete/gubici na građevinama od javno društvenog značaja	Prestanak rada kritične infrastrukture ili građevina od javno društvenog značaja na rok dulji od 10 dana	Zbirna ocjena (x)
1 Neznatne	X	X	X	X
2 Malene				
3 Umjerene				
4 Značajne				
5 Katastrofalne				

Neće biti štete na objektima kritične infrastrukture niti na objektima od javnog društvenog značaja.

Posljedice na društvenu stabilnost i politiku nalaze se u **kategoriji 1 – neznatne posljedice**.

7.1. Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode – suša

7.1.1. Proglašenje prirodne nepogode

1. Prirodna nepogoda može se proglasiti ako je vrijednost ukupne izravne štete najmanje 20% vrijednosti izvornih prihoda jedinice lokalne samouprave za prethodnu godinu ili ako je prirod (rod) umanjen najmanje 30% prethodnog trogodišnjeg prosjeka na području jedinice lokalne samouprave ili ako je nepogoda umanjila vrijednost imovine na području jedinice lokalne samouprave najmanje 30%.

Ispunjenje uvjeta iz prethodne točke utvrđuje gradsko povjerenstvo.

2. Župan donosi odluku o proglašenju prirodne nepogode za jedinice lokalne samouprave na području županije na prijedlog gradonačelnika.

Odluku o proglašenju prirodne nepogode na području županije donosi župan.

Vlada Republike Hrvatske donosi odluku, prema vlastitoj prosudbi za područje više županija ili na cijelom području Republike Hrvatske.

3. Nakon proglašenja prirodne nepogode radi dodjele novčanih sredstava za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda nadležna tijela⁹ provode sljedeće radnje:

- a) prijavu prve procjene štete u Registar šteta,
- b) prijavu konačne procjene štete u Registar šteta,
- c) potvrdu konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći.

⁹ članak 5. Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda

7.1.2. Prva procjena štete – sadržaj prijave prve procjene štete

1. U roku od 8 dana od dana donošenja odluke, oštećenici pisanim putem podnose prijavu štete na imovini gradskom povjerenstvu na propisanom obrascu.

Gradsko povjerenstvo može po potrebi i tražiti od oštećenika i dodatne dokumente, ovisno o prirodnoj nepogodi.

Iznimno oštećenik može podnijeti prijavu prve procjene štete i nakon isteka roka od 8 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode u slučaju postojanja objektivnih razloga na koje nije mogao utjecati, a najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode. Najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja odluke, gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar šteta.

2. Nakon isteka roka iz točke 1. gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar štete najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
3. Iznimno od roka iz točke 2. u slučaju postojanja objektivnog razloga na koji oštećenik nije mogao utjecati, a zbog kojeg je onemogućen elektronički unos podataka u Registar šteta, rok za unos podataka u Registar šteta može se produljiti za 8 dana, o čemu odlučuje županijsko povjerenstvo na temelju zahtjeva gradskog povjerenstva.
4. Šteta se procjenjuje na području na kojem se dogodila. Šteta se utvrđuje za sljedeće skupine dobara:
 - a) građevine
 - b) opremu
 - c) zemljišta

- d) višegodišnje nasade
- e) šume
- f) stoku
- g) ribe
- h) poljoprivredna proizvodnja – proizvod
- i) ostala sredstva i dobra.

5. Prijava prve procjene štete u Registar šteta sadržava:

- datum donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode i njezin broj
- podatke o vrsti prirodne nepogode
- podatke o trajanju prirodne nepogode
- podatke o području zahvaćenom prirodnom nepogodom
- podatke o vrsti, opisu te vrijednosti oštećene imovine
- podatke o ukupnom iznosu prijavljene štete
- podatke i informacije o potrebi žurnog djelovanja i dodjeli pomoći za sanaciju i djelomično uklanjanje posljedica prirodne nepogode te ostale podatke o prijavi štete sukladno Zakonu o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda.

7.1.3. Konačna procjena štete

1. Konačna procjena šteta predstavlja procijenjenu vrijednost štete na imovini oštećenika izraženu u novčanoj vrijednosti. Temelj predstavlja prijava i procjena štete.
2. Konačnu procjenu štete utvrđuje gradsko povjerenstvo na temelju izvršenog uvida u nastalu štetu na temelju prijave oštećenika.

3. Tijekom procjene i utvrđivanja konačne procjene štete od prirodnih nepogoda posebno se utvrđuju: • stradanja stanovništva
 - opseg štete na imovini
 - opseg štete koja je nastala zbog prekida proizvodnje, prekida rada ili poremećaja u neproizvodnim djelatnostima ili umanjenog prinosa u poljoprivredi, šumarstvu ili ribarstvu
 - iznos troškova za ublažavanje i djelomično uklanjanje izravnih posljedica prirodnih nepogoda
 - opseg osiguranja imovine i života kod osiguravatelja
 - vlastite mogućnosti oštećenika glede uklanjanja posljedica štete.
4. Gradsko povjerenstvo podnosi prijavu konačne procjene štete Županijskom povjerenstvu u roku od 50 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode putem Registra štete i to za svakog pojedinog oštećenika.
5. Županijsko povjerenstvo podnosi prijavljene konačne štete Državnom povjerenstvu i nadležnim ministarstvima u roku od 60 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
6. Prijava konačne procjene štete sadržava:
 - odluku o proglašenju prirodne nepogode s obrazloženjem,
 - podatke o dokumentaciji vlasništva imovine i njihovoj vrsti,
 - podatke o vremenu i području nastanka prirodne nepogode,
 - podatke o uzroku i opsegu štete,
 - podatke o posljedicama prirodne nepogode za javni i gospodarski život JLP(R)S,
 - ostale statističke i vrijednosne podatke.

7.1.4. Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći

1. Potvrdu konačne procjene štete obavljaju nadležna ministarstva. Potvrda predstavlja realnu procjenu vrijednosti imovine na koje je nastala šteta i procijenjenu vrijednost štete na toj imovini.
2. Nakon potvrde, ministarstva dostavljaju prijedlog o načinu dodjele pomoći za djelomičnu sanaciju šteta nastalih Državnom povjerenstvu.
3. Državno povjerenstvo utvrđuje iznos pomoći. Iznos pomoći utvrđuje se na način da se odredi postotak isplate novčanih sredstava u odnosu na iznos konačne potvrde štete na imovini oštećenika.
4. Nakon utvrđivanja iznosa, Državno povjerenstvo podnosi Vladi Republike Hrvatske prijedlog za dodjelu pomoći.
5. Vlada Republike Hrvatske donosi odluku o dodjeli pomoći.

7.1.5. Žurna pomoć

1. Žurna pomoć dodjeljuje se u svrhu djelomične sanacije štete od prirodnih nepogoda u tekućoj kalendarskoj godini jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za pokriće troškova sanacije šteta na javnoj infrastrukturi, troškova nabave opreme za saniranje posljedica prirodne nepogode, za pokriće drugih troškova koji su usmjereni saniranju šteta od prirodne nepogode za koje ne postoje dostatni financijski izvori usmjereni na sprječavanje daljnjih šteta koje mogu ugroziti gospodarsko funkcioniranje i štetno djelovati na život i zdravlje stanovništva te onečišćenje prirodnog okoliša, te oštećenicima fizičkim osobama koji nisu poduzetnici, a koji su pretrpjeli štete na imovini, posebice ugroženijim skupinama, starijima i bolesnima i ostalima kojima prijeti ugroza zdravlja i života na području zahvaćenom prirodnom nepogodom.
2. Temeljem prijedloga načelnika za dodjelu žurne pomoći predstavničko tijelo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donosi odluku kojom se određuje:

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za 2026. godinu
Grad Pleternica

- vrijednost novčanih sredstava žurne pomoći
- kriteriji, način raspodjele i namjena korištenja žurne pomoći te
- drugi uvjeti i postupanja u raspodjeli žurne pomoći.

MRAZ

8. PRIRODNA NEPOGODA - MRAZ

Definicija mraza

Mraz je meteorološka pojava koja se javlja u vedrim noćima uz slab vjetar, kada se prizemni sloj zraka ohladi ispod 0 °C te dolazi do taloženja leda iz vodene pare (depozicije). Najčešće se pojavljuje u udolinama i nižim predjelima u kojima se nakuplja hladan zrak — tzv. *mrazištima*. Iako slabiji oblici mraza uglavnom oštećuju nadzemne biljne dijelove, jaki i vrlo jaki mrazovi mogu uzrokovati dubinsko smrzavanje tla, oštećenje tkiva biljaka, pucanje kore, propadanje korijena te dugoročna oštećenja voćaka i drugih osjetljivih kultura.

Prema intenzitetu, mraz se razvrstava na:

- **slab mraz:** 0 °C do –4 °C
- **umjeren mraz:** –4 °C do –10 °C
- **jak mraz:** –10 °C do –15 °C
- **vrlo jak mraz:** ispod –15 °C

Utjecaj klimatskih promjena

Klimatske promjene sve češće uzrokuju poremećaje u voćarskoj i poljoprivrednoj proizvodnji. Blage zime i porast prosječnih temperatura dovode do:

- ranije vegetacije i prijevremene cvatnje,
- povećane osjetljivosti biljaka na kasne proljetne mrazove,
- pojave stresnih epizoda koje se odražavaju na prinos, kakvoću plodova i vitalnost biljaka.

U takvim uvjetima mraz može uzrokovati znatne štete na voćnjacima, vinogradima i drugim višegodišnjim kulturama, posebice na područjima Pleternice koja su reljefno predisponirana za pojavu mrazišta.

Utjecaj na život i zdravlje ljudi

Mraz ne predstavlja izravnu prijetnju životu i zdravlju ljudi. Njegov utjecaj je isključivo ekonomski i ekološki, s naglaskom na poljoprivredu.

Gospodarstvo

Mraz najteže pogađa poljoprivrednu proizvodnju, osobito rane sorte voćaka i osjetljive višegodišnje nasade. Na području Grada Pleternice u posljednjih deset godina više je puta bila proglašena prirodna nepogoda mraza, što potvrđuje učestalost i gospodarsku važnost ovog rizika.

Štete nastaju najviše zbog:

- uništenja cvjetova i zametnutih plodova,
- smanjenja prinosa,
- sniženja kvalitete poljoprivrednih proizvoda,
- dugoročnog oštećenja višegodišnjih kultura.

Društvena stabilnost i politika

Pojava mraza ne uzrokuje oštećenja na kritičnoj infrastrukturi niti na objektima od javnog društvenog značaja. Mraz se stoga promatra isključivo kao rizik s izraženim gospodarskim posljedicama, a ne kao rizik koji narušava funkcioniranje društvenih sustava.

8.1. Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode – MRAZ

8.1.1. Proglašenje prirodne nepogode

1. Prirodna nepogoda može se proglasiti ako je vrijednost ukupne izravne štete najmanje 20% vrijednosti izvornih prihoda jedinice lokalne samouprave za prethodnu godinu ili ako je prirod (rod) umanjen najmanje 30% prethodnog trogodišnjeg prosjeka na području jedinice lokalne samouprave ili ako je nepogoda umanjila vrijednost imovine na području jedinice lokalne samouprave najmanje 30%.

Ispunjenje uvjeta iz prethodne točke utvrđuje gradsko povjerenstvo.

2. Župan donosi odluku o proglašenju prirodne nepogode za jedinice lokalne samouprave na području županije na prijedlog gradonačelnika.

Odluku o proglašenju prirodne nepogode na području županije donosi župan. Vlada Republike Hrvatske donosi odluku, prema vlastitoj prosudbi za područje više županija ili na cijelom području Republike Hrvatske.

3. Nakon proglašenja prirodne nepogode radi dodjele novčanih sredstava za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda nadležna tijela¹⁰ provode sljedeće radnje:

- a) prijavu prve procjene štete u Registar šteta,
- b) prijavu konačne procjene štete u Registar šteta,
- c) potvrdu konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći.

8.1.2. Prva procjena štete – sadržaj prijave prve procjene štete

1. U roku od 8 dana od dana donošenja odluke, oštećenici pisanim putem podnose prijavu štete na imovini gradskom povjerenstvu na propisanom obrascu.

Gradsko povjerenstvo može po potrebi i tražiti od oštećenika i dodatne dokumente, ovisno o prirodnoj nepogodi.

Iznimno oštećenik može podnijeti prijavu prve procjene štete i nakon isteka roka od 8 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode

¹⁰ članak 5. Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda

u slučaju postojanja objektivnih razloga na koje nije mogao utjecati, a najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode. Najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja odluke, gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar šteta.

2. Nakon isteka roka iz točke 1. gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar štete najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
3. Iznimno od roka iz točke 2. u slučaju postojanja objektivnog razloga na koji oštećenik nije mogao utjecati, a zbog kojeg je onemogućen elektronički unos podataka u Registar šteta, rok za unos podataka u Registar šteta može se produljiti za 8 dana, o čemu odlučuje županijsko povjerenstvo na temelju zahtjeva gradskog povjerenstva.
4. Šteta se procjenjuje na području na kojem se dogodila. Šteta se utvrđuje za sljedeće skupine dobara:
 - a) građevine
 - b) opremu
 - c) zemljišta
 - d) višegodišnje nasade
 - e) šume
 - f) stoku
 - g) ribe
 - h) poljoprivredna proizvodnja – proizvod
 - i) ostala sredstva i dobra.

5. Prijava prve procjene štete u Registar šteta sadržava:

- datum donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode i njezin broj
- podatke o vrsti prirodne nepogode
- podatke o trajanju prirodne nepogode
- podatke o području zahvaćenom prirodnom nepogodom
- podatke o vrsti, opisu te vrijednosti oštećene imovine
- podatke o ukupnom iznosu prijavljene štete
- podatke i informacije o potrebi žurnog djelovanja i dodjeli pomoći za sanaciju i djelomično uklanjanje posljedica prirodne nepogode te ostale podatke o prijavi štete sukladno Zakonu o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda.

8.1.3. Konačna procjena štete

1. Konačna procjena šteta predstavlja procijenjenu vrijednost štete na imovini oštećenika izraženu u novčanoj vrijednosti. Temelj predstavlja prijava i procjena štete.
2. Konačnu procjenu štete utvrđuje gradsko povjerenstvo na temelju izvršenog uvida u nastalu štetu na temelju prijave oštećenika.
3. Tijekom procjene i utvrđivanja konačne procjene štete od prirodnih nepogoda posebno se utvrđuju: • stradanja stanovništva
 - opseg štete na imovini
 - opseg štete koja je nastala zbog prekida proizvodnje, prekida rada ili poremećaja u neproizvodnim djelatnostima ili umanjenog prinosa u poljoprivredi, šumarstvu ili ribarstvu

- iznos troškova za ublažavanje i djelomično uklanjanje izravnih posljedica prirodnih nepogoda
 - opseg osiguranja imovine i života kod osiguravatelja
 - vlastite mogućnosti oštećenika glede uklanjanja posljedica štete.
4. Gradsko povjerenstvo podnosi prijavu konačne procjene štete Županijskom povjerenstvu u roku od 50 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode putem Registra štete i to za svakog pojedinog oštećenika.
5. Županijsko povjerenstvo podnosi prijavljene konačne štete Državnom povjerenstvu i nadležnim ministarstvima u roku od 60 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
6. Prijava konačne procjene štete sadržava:
- odluku o proglašenju prirodne nepogode s obrazloženjem,
 - podatke o dokumentaciji vlasništva imovine i njihovoj vrsti,
 - podatke o vremenu i području nastanka prirodne nepogode,
 - podatke o uzroku i opsegu štete,
 - podatke o posljedicama prirodne nepogode za javni i gospodarski život JLP(R)S,
 - ostale statističke i vrijednosne podatke.

8.1.4. Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći

1. Potvrdu konačne procjene štete obavljaju nadležna ministarstva. Potvrda predstavlja realnu procjenu vrijednosti imovine na koje je nastala šteta i procijenjenu vrijednost štete na toj imovini.
2. Nakon potvrde, ministarstva dostavljaju prijedlog o načinu dodjele pomoći za djelomičnu sanaciju šteta nastalih Državnom povjerenstvu.
3. Državno povjerenstvo utvrđuje iznos pomoći. Iznos pomoći utvrđuje se na način da se odredi postotak isplate novčanih sredstava u odnosu na iznos konačne potvrde štete na imovini oštećenika.
4. Nakon utvrđivanja iznosa, Državno povjerenstvo podnosi Vladi Republike Hrvatske prijedlog za dodjelu pomoći.
5. Vlada Republike Hrvatske donosi odluku o dodjeli pomoći.

8.1.5. Žurna pomoć

1. Žurna pomoć dodjeljuje se u svrhu djelomične sanacije štete od prirodnih nepogoda u tekućoj kalendarskoj godini jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za pokriće troškova sanacije šteta na javnoj infrastrukturi, troškova nabave opreme za saniranje posljedica prirodne nepogode, za pokriće drugih troškova koji su usmjereni saniranju šteta od prirodne nepogode za koje ne postoje dostatni financijski izvori usmjereni na sprječavanje daljnjih šteta koje mogu ugroziti gospodarsko funkcioniranje i štetno djelovati na život i zdravlje stanovništva te onečišćenje prirodnog okoliša, te oštećenicima fizičkim osobama koji nisu poduzetnici, a koji su pretrpjeli štete na imovini, posebice ugroženijim skupinama, starijima i bolesnima i ostalima kojima prijeti ugroza zdravlja i života na području zahvaćenom prirodnom nepogodom.

2. Temeljem prijedloga načelnika za dodjelu žurne pomoći predstavničko tijelo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donosi odluku kojom se određuje:
- vrijednost novčanih sredstava žurne pomoći
 - kriteriji, način raspodjele i namjena korištenja žurne pomoći te
 - drugi uvjeti i postupanja u raspodjeli žurne pomoći.

IZVANREDNO VELIKA VISINA SNIJEGA

9. PRIRODNA NEPOGODA - IZVANREDNO VELIKA VISINA SNIJEGA

Velika visina snijega

Snijeg može uzrokovati značajne poteškoće u svakodnevnom funkcioniranju, osobito u prometu i u održavanju komunalne infrastrukture. Veće količine snježnog pokrivača mogu predstavljati i dodatno opterećenje na građevinske objekte, kao što su krovovi, dalekovodi i druga nadzemna infrastruktura.

Na području Požeško-slavonske županije, uključujući i Grad Pleternicu, najveće visine snježnog pokrivača najčešće se javljaju tijekom zimskih mjeseci — prosinca, siječnja i veljače. U nižim predjelima snježni se pokrivač zadržava kratko, dok se u višim predjelima može očekivati i do 40–50 dana sa snijegom godišnje.

Prema meteorološkim pokazateljima:

- najveće visine snijega u regiji dosezale su između 30 i 48 cm,
- povratni period za snježni pokrivač od približno 75 cm procjenjuje se na 50 godina.

Dosadašnje iskustvo zimske službe pokazuje da Grad Pleternica redovito osigurava prohodnost lokalnih i županijskih cesta. Međutim, izvanredno velike količine snijega mogu izazvati kratkotrajne poremećaje u prometu, stvaranje ledenih površina te opterećenje na infrastrukturne sustave.

Poledica

Poledica nastaje zamrzavanjem oborine (ledena kiša) ili smrzavanjem otopljenog snijega pri tlu. Ova pojava predstavlja ozbiljan rizik za sigurnost prometa i kretanje pješaka, jer stvara izrazito klizave površine.

U zimskim mjesecima u Pleternici se povremeno javlja:

- zaleđivanje kolnika,
- poledica na nogostupima i pješačkim stazama,
- povećan broj intervencija hitnih službi zbog padova i lomova.

Utjecaj klimatskih promjena

Klimatske projekcije pokazuju da će se u budućnosti u Hrvatskoj očekivati smanjenje ukupne količine snježnog pokrova, osobito u područjima s najvećim snježnim oborinama. U nizinskim područjima, kao što je Grad Pleternica, snijeg će i dalje biti prisutan, ali će se zadržavati kraće, uz mogućnost češćih epizoda naglih zahlađenja i poledice.

Utjecaj na život i zdravlje ljudi

Posljedice za život i zdravlje ljudi uglavnom su:

- povrede zbog padova na poledici,
- poteškoće u kretanju,
- povećan broj intervencija hitne medicinske pomoći i vatrogasaca.

Iako posljedice nisu visokog intenziteta, one su učestale i ponavljaju se svake zime.

Gospodarstvo

Zabilježene ekonomske posljedice odnose se na:

- kraće zastoje u prometu,
- kašnjenje radnika na posao,
- povećane troškove održavanja cesta i javnih površina,
- povremene poremećaje u gospodarstvu zbog otežanog kretanja ljudi i robe.

Ne očekuju se značajne materijalne štete, a gospodarski učinci procjenjuju se kao ograničeni i kratkotrajni.

Društvena stabilnost i politika

Velike količine snijega i poledica mogu izazvati:

- manje štete na okućnicama i infrastrukturnim sustavima (elektroenergetika, telekomunikacije, vodoopskrba),
- povremene poteškoće u opskrbi energentima.

Kako do izrade Procjene rizika nisu bili dostupni povijesni podatci o štetama od iznimno velike visine snijega, ovaj rizik nije mogao biti obrađen kao prioritetan. Potrebno je nastaviti praćenje i evidentiranje svih štetnih događaja, te ovaj rizik ponovno vrednovati u idućoj reviziji Procjene rizika, ako se pokaže povećana učestalost ili intenzitet snježnih epizoda.

9.1. Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode – IZVANREDNO VELIKA VISINA SNIJEGA

9.1.1. Proglašenje prirodne nepogode

1. Prirodna nepogoda može se proglasiti ako je vrijednost ukupne izravne štete najmanje 20% vrijednosti izvornih prihoda jedinice lokalne samouprave za prethodnu godinu ili ako je prirod (rod) umanjen najmanje 30% prethodnog trogodišnjeg prosjeka na području jedinice lokalne samouprave ili ako je nepogoda umanjila vrijednost imovine na području jedinice lokalne samouprave najmanje 30%.

Ispunjenje uvjeta iz prethodne točke utvrđuje gradsko povjerenstvo.

2. Župan donosi odluku o proglašenju prirodne nepogode za jedinice lokalne samouprave na području županije na prijedlog gradonačelnika.

Odluku o proglašenju prirodne nepogode na području županije donosi župan.

Vlada Republike Hrvatske donosi odluku, prema vlastitoj prosudbi za područje više županija ili na cijelom području Republike Hrvatske.

3. Nakon proglašenja prirodne nepogode radi dodjele novčanih sredstava za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda nadležna tijela¹¹ provode sljedeće radnje:

- a) prijavu prve procjene štete u Registar šteta,

¹¹ članak 5. Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda

- b) prijavu konačne procjene štete u Registar šteta,
- c) potvrdu konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći.

9.1.2. Prva procjena štete – sadržaj prijave prve procjene štete

1. U roku od 8 dana od dana donošenja odluke, oštećenici pisanim putem podnose prijavu štete na imovini gradskom povjerenstvu na propisanom obrascu.

Gradsko povjerenstvo može po potrebi i tražiti od oštećenika i dodatne dokumente, ovisno o prirodnoj nepogodi.

Iznimno oštećenik može podnijeti prijavu prve procjene štete i nakon isteka roka od 8 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode u slučaju postojanja objektivnih razloga na koje nije mogao utjecati, a najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode. Najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja odluke, gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar šteta.

2. Nakon isteka roka iz točke 1. gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar štete najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
3. Iznimno od roka iz točke 2. u slučaju postojanja objektivnog razloga na koji oštećenik nije mogao utjecati, a zbog kojeg je onemogućen elektronički unos podataka u Registar šteta, rok za unos podataka u Registar šteta može se produljiti za 8 dana, o čemu odlučuje županijsko povjerenstvo na temelju zahtjeva gradskog povjerenstva.
4. Šteta se procjenjuje na području na kojem se dogodila. Šteta se utvrđuje za sljedeće skupine dobara:

- a) građevine
- b) opremu
- c) zemljišta
- d) višegodišnje nasade
- e) šume (
- f) stoku
- g) ribe
- h) poljoprivredna proizvodnja – proizvod
- i) ostala sredstva i dobra.

5. Prijava prve procjene štete u Registar šteta sadržava:

- datum donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode i njezin broj
- podatke o vrsti prirodne nepogode
- podatke o trajanju prirodne nepogode
- podatke o području zahvaćenom prirodnom nepogodom
- podatke o vrsti, opisu te vrijednosti oštećene imovine
- podatke o ukupnom iznosu prijavljene štete
- podatke i informacije o potrebi žurnog djelovanja i dodjeli pomoći za sanaciju i djelomično uklanjanje posljedica prirodne nepogode te ostale podatke o prijavi štete sukladno Zakonu o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda.

9.1.3. Konačna procjena štete

1. Konačna procjena šteta predstavlja procijenjenu vrijednost štete na imovini oštećenika izraženu u novčanoj vrijednosti. Temelj predstavlja prijava i procjena štete.
2. Konačnu procjenu štete utvrđuje gradsko povjerenstvo na temelju izvršenog uvida u nastalu štetu na temelju prijave oštećenika.
3. Tijekom procjene i utvrđivanja konačne procjene štete od prirodnih nepogoda posebno se utvrđuju:
 - stradanja stanovništva
 - opseg štete na imovini
 - opseg štete koja je nastala zbog prekida proizvodnje, prekida rada ili poremećaja u neproizvodnim djelatnostima ili umanjenog prinosa u poljoprivredi, šumarstvu ili ribarstvu
 - iznos troškova za ublažavanje i djelomično uklanjanje izravnih posljedica prirodnih nepogoda
 - opseg osiguranja imovine i života kod osiguravatelja
 - vlastite mogućnosti oštećenika glede uklanjanja posljedica štete.
4. Gradsko povjerenstvo podnosi prijavu konačne procjene štete Županijskom povjerenstvu u roku od 50 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode putem Registra štete i to za svakog pojedinog oštećenika.
5. Županijsko povjerenstvo podnosi prijavljene konačne štete Državnom povjerenstvu i nadležnim ministarstvima u roku od 60 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.

6. Prijava konačne procjene štete sadržava:

- odluku o proglašenju prirodne nepogode s obrazloženjem,
- podatke o dokumentaciji vlasništva imovine i njihovoj vrsti,
- podatke o vremenu i području nastanka prirodne nepogode,
- podatke o uzroku i opsegu štete,
- podatke o posljedicama prirodne nepogode za javni i gospodarski život JLP(R)S,
- ostale statističke i vrijednosne podatke.

9.1.4. Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći

1. Potvrdu konačne procjene štete obavljaju nadležna ministarstva. Potvrda predstavlja realnu procjenu vrijednosti imovine na koje je nastala šteta i procijenjenu vrijednost štete na toj imovini.
2. Nakon potvrde, ministarstva dostavljaju prijedlog o načinu dodjele pomoći za djelomičnu sanaciju šteta nastalih Državnom povjerenstvu.
3. Državno povjerenstvo utvrđuje iznos pomoći. Iznos pomoći utvrđuje se na način da se odredi postotak isplate novčanih sredstava u odnosu na iznos konačne potvrde štete na imovini oštećenika.
4. Nakon utvrđivanja iznosa, Državno povjerenstvo podnosi Vladi Republike Hrvatske prijedlog za dodjelu pomoći.
5. Vlada Republike Hrvatske donosi odluku o dodjeli pomoći.

9.1.5. Žurna pomoć

1. Žurna pomoć dodjeljuje se u svrhu djelomične sanacije štete od prirodnih nepogoda u tekućoj kalendarskoj godini jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za pokriće troškova sanacije šteta na javnoj infrastrukturi, troškova nabave opreme za saniranje posljedica prirodne nepogode, za pokriće drugih troškova koji su usmjereni saniranju šteta od prirodne nepogode za koje ne postoje dostatni financijski izvori usmjereni na sprječavanje daljnjih šteta koje mogu ugroziti gospodarsko funkcioniranje i štetno djelovati na život i zdravlje stanovništva te onečišćenje prirodnog okoliša, te oštećenima fizičkim osobama koji nisu poduzetnici, a koji su pretrpjeli štete na imovini, posebice ugroženijim skupinama, starijima i bolesnima i ostalima kojima prijeti ugroza zdravlja i života na području zahvaćenom prirodnom nepogodom.
2. Temeljem prijedloga načelnika za dodjelu žurne pomoći predstavničko tijelo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donosi odluku kojom se određuje:
 - vrijednost novčanih sredstava žurne pomoći
 - kriteriji, način raspodjele i namjena korištenja žurne pomoći te
 - drugi uvjeti i postupanja u raspodjeli žurne pomoći.

KLIZANJE, TEČENJE, ODRONJAVANJE I PREVRTANJE ZEMLJIŠTA

10. PRIRODNA NEPOGODA - KLIZANJE, TEČENJE, ODRONJAVANJE I PREVRTANJE ZEMLJIŠTA

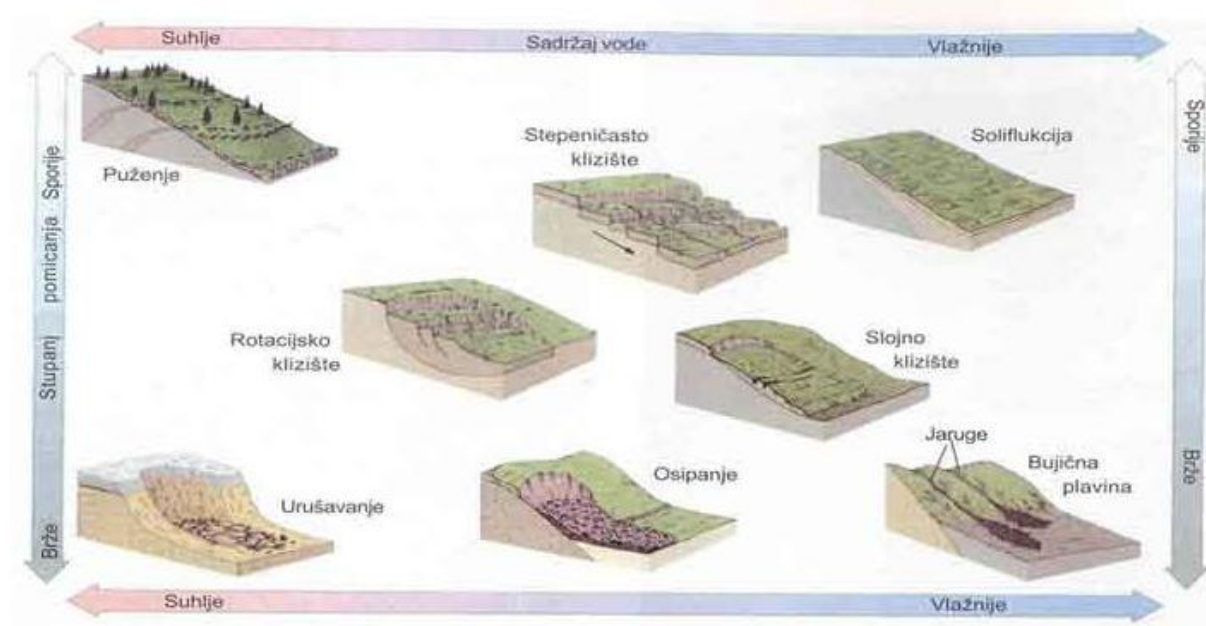
Klizanje, tečenje, odronjavanje i prevrtanje zemljišta

Klizišta predstavljaju pojavu pomicanja površinskih slojeva tla niz padinu uslijed narušene stabilnosti terena. Stabilnost padina ovisi o vrsti tla, geomehaničkim svojstvima, nagibu, zasićenosti vodom, vegetacijskom pokrovu te vanjskim utjecajima kao što su oborine ili građevinski zahvati.

Na području Grada Pleternice pojave klizanja tla moguće su osobito nakon dugotrajnih kiša ili naglog porasta podzemnih voda, posebice u brdskim dijelovima grada te uz potoke i bujične tokove. Dio područja nalazi se u slivu Orljava–Londža, gdje je izražena erozija tla i mogućnost transporta nanosa prema nižim dijelovima terena. Neprikladni zahvati, poput bespravne gradnje ili uklanjanja vegetacije, dodatno povećavaju rizik od aktiviranja klizišta.

Preventivne mjere trebaju uključivati pojačanu kontrolu zahvata u prostoru, sanaciju erozijskih područja, održavanje bujičnih vodotoka te ugradnju mjera zaštite u prostorno-planske dokumente.

Slika 12: vrste klizišta (izvor: Internet)

Utjecaj klimatskih promjena na prirodnu nepogodu – klizanje, tečenje, odronjavanje i prevrtanje zemljišta

Prema nacionalnim projekcijama, klimatske promjene – osobito povećana količina oborina u kratkim vremenskim intervalima i dulja razdoblja zasićenosti tla – mogu doprinijeti povećanoj pojavi klizišta. Očekuje se veći utjecaj na prostorno planiranje te povećanje rizika za stanovništvo, poljoprivredu i infrastrukturu zbog mogućih oštećenja, kontaminacije tla i degradacije okoliša.

Utjecaj na život i zdravlje ljudi

Na području Grada Pleternice dosad nisu zabilježena klizišta koja bi uzrokovala ozbiljne posljedice na život i zdravlje ljudi. Utjecaj se procjenjuje kao ograničen, uz mogućnost evakuacije ili privremenog zbrinjavanja stanovništva u slučaju aktiviranja većeg klizišta. Do sada nije bilo potrebe za proglašenjem prirodne nepogode uzrokovane ovom pojavom.

Gospodarstvo

Štete bi se prvenstveno odnosile na oštećenja poljoprivrednog zemljišta, prometnica, privatnih objekata i infrastrukture. Budući da značajnijih događaja do sada nije bilo, gospodarske posljedice procjenjuju se kao male i temelje se isključivo na potencijalnim, a ne na povijesno zabilježenim štetama.

Društvena stabilnost i politika

Moguće posljedice klizišta uključuju oštećenja manjih objekata, okućnica te dijelova kritične infrastrukture poput elektroenergetske i telekomunikacijske mreže, lokalnih prometnica ili opskrbnih sustava. Poteškoće bi mogle nastati u redovnom funkcioniranju komunalnih i energetske službi.

Kako do trenutka izrade Procjene rizika od velikih nesreća nisu bili dostupni podatci o prethodno utvrđenim štetama uzrokovanim klizištima, ovaj rizik nije mogao biti obrađen kao prioritetan prema propisanoj normi. No, preporučuje se njegovo kontinuirano praćenje te dokumentiranje eventualnih oštećenja, kako bi se u budućim revizijama Procjene rizika mogao pravilno vrednovati i, po potrebi, svrstati među prioritetne rizike.

10.1. Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode – klizanje, tečenje, odronjavanje i prevrtanje zemljišta

10.1.1. Proglašenje prirodne nepogode

1. Prirodna nepogoda može se proglasiti ako je vrijednost ukupne izravne štete najmanje 20% vrijednosti izvornih prihoda jedinice lokalne samouprave za prethodnu godinu ili ako je prirod (rod) umanjen najmanje 30% prethodnog trogodišnjeg prosjeka na području jedinice lokalne samouprave ili ako je nepogoda umanjila vrijednost imovine na području jedinice lokalne samouprave najmanje 30%.

Ispunjenje uvjeta iz prethodne točke utvrđuje gradsko povjerenstvo.

2. Župan donosi odluku o proglašenju prirodne nepogode za jedinice lokalne samouprave na području županije na prijedlog gradonačelnika.

Odluku o proglašenju prirodne nepogode na području županije donosi župan.

Vlada Republike Hrvatske donosi odluku, prema vlastitoj prosudbi za područje više županija ili na cijelom području Republike Hrvatske.

3. Nakon proglašenja prirodne nepogode radi dodjele novčanih sredstava za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda nadležna tijela¹² provode sljedeće radnje:

- a) prijavu prve procjene štete u Registar šteta,
- b) prijavu konačne procjene štete u Registar šteta,
- c) potvrdu konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći.

¹² članak 5. Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda

10.1.2. Prva procjena štete – sadržaj prijave prve procjene štete

1. U roku od 8 dana od dana donošenja odluke, oštećenici pisanim putem podnose prijavu štete na imovini gradskom povjerenstvu na propisanom obrascu.

Gradsko povjerenstvo može po potrebi i tražiti od oštećenika i dodatne dokumente, ovisno o prirodnoj nepogodi.

Iznimno oštećenik može podnijeti prijavu prve procjene štete i nakon isteka roka od 8 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode u slučaju postojanja objektivnih razloga na koje nije mogao utjecati, a najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode. Najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja odluke, gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar šteta.

2. Nakon isteka roka iz točke 1. gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar štete najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
3. Iznimno od roka iz točke 2. u slučaju postojanja objektivnog razloga na koji oštećenik nije mogao utjecati, a zbog kojeg je onemogućen elektronički unos podataka u Registar šteta, rok za unos podataka u Registar šteta može se produljiti za 8 dana, o čemu odlučuje županijsko povjerenstvo na temelju zahtjeva gradskog povjerenstva.
4. Šteta se procjenjuje na području na kojem se dogodila. Šteta se utvrđuje za sljedeće skupine dobara:
 - a) građevine
 - b) opremu

- c) zemljišta
- d) višegodišnje nasade
- e) šume
- f) stoku
- g) ribe
- h) poljoprivredna proizvodnja – proizvod
- i) ostala sredstva i dobra.

5. Prijava prve procjene štete u Registar šteta sadržava:

- datum donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode i njezin broj
- podatke o vrsti prirodne nepogode
- podatke o trajanju prirodne nepogode
- podatke o području zahvaćenom prirodnom nepogodom
- podatke o vrsti, opisu te vrijednosti oštećene imovine
- podatke o ukupnom iznosu prijavljene štete
- podatke i informacije o potrebi žurnog djelovanja i dodjeli pomoći za sanaciju i djelomično uklanjanje posljedica prirodne nepogode te ostale podatke o prijavi štete sukladno Zakonu o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda.

10.1.3. Konačna procjena štete

1. Konačna procjena šteta predstavlja procijenjenu vrijednost štete na imovini oštećenika izraženu u novčanoj vrijednosti. Temelj predstavlja prijava i procjena štete.

2. Konačnu procjenu štete utvrđuje gradsko povjerenstvo na temelju izvršenog uvida u nastalu štetu na temelju prijave oštećenika.
3. Tijekom procjene i utvrđivanja konačne procjene štete od prirodnih nepogoda posebno se utvrđuju: • stradanja stanovništva
 - opseg štete na imovini
 - opseg štete koja je nastala zbog prekida proizvodnje, prekida rada ili poremećaja u neproizvodnim djelatnostima ili umanjenog prinosa u poljoprivredi, šumarstvu ili ribarstvu
 - iznos troškova za ublažavanje i djelomično uklanjanje izravnih posljedica prirodnih nepogoda
 - opseg osiguranja imovine i života kod osiguravatelja
 - vlastite mogućnosti oštećenika glede uklanjanja posljedica štete.
4. Gradsko povjerenstvo podnosi prijavu konačne procjene štete Županijskom povjerenstvu u roku od 50 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode putem Registra štete i to za svakog pojedinog oštećenika.
5. Županijsko povjerenstvo podnosi prijavljene konačne štete Državnom povjerenstvu i nadležnim ministarstvima u roku od 60 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
6. Prijava konačne procjene štete sadržava:
 - odluku o proglašenju prirodne nepogode s obrazloženjem,
 - podatke o dokumentaciji vlasništva imovine i njihovoj vrsti,
 - podatke o vremenu i području nastanka prirodne nepogode,
 - podatke o uzroku i opsegu štete,

- podatke o posljedicama prirodne nepogode za javni i gospodarski život JLP(R)S,
- ostale statističke i vrijednosne podatke.

10.1.4. Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći

1. Potvrdu konačne procjene štete obavljaju nadležna ministarstva. Potvrda predstavlja realnu procjenu vrijednosti imovine na koje je nastala šteta i procijenjenu vrijednost štete na toj imovini.
2. Nakon potvrde, ministarstva dostavljaju prijedlog o načinu dodjele pomoći za djelomičnu sanaciju šteta nastalih Državnom povjerenstvu.
3. Državno povjerenstvo utvrđuje iznos pomoći. Iznos pomoći utvrđuje se na način da se odredi postotak isplate novčanih sredstava u odnosu na iznos konačne potvrde štete na imovini oštećenika.
4. Nakon utvrđivanja iznosa, Državno povjerenstvo podnosi Vladi Republike Hrvatske prijedlog za dodjelu pomoći.
5. Vlada Republike Hrvatske donosi odluku o dodjeli pomoći.

10.1.5. Žurna pomoć

1. Žurna pomoć dodjeljuje se u svrhu djelomične sanacije štete od prirodnih nepogoda u tekućoj kalendarskoj godini jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za pokriće troškova sanacije šteta na javnoj infrastrukturi, troškova nabave opreme za saniranje posljedica prirodne nepogode, za pokriće drugih troškova koji su usmjereni saniranju šteta od prirodne nepogode za koje ne postoje dostatni financijski izvori usmjereni na sprječavanje daljnjih šteta koje mogu ugroziti gospodarsko funkcioniranje i

štetno djelovati na život i zdravlje stanovništva te onečišćenje prirodnog okoliša, te oštećenicima fizičkim osobama koji nisu poduzetnici, a koji su pretrpjeli štete na imovini, posebice ugroženijim skupinama, starijima i bolesnima i ostalima kojima prijeti ugroza zdravlja i života na području zahvaćenom prirodnom nepogodom.

2. Temeljem prijedloga načelnika za dodjelu žurne pomoći predstavničko tijelo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donosi odluku kojom se određuje:
 - vrijednost novčanih sredstava žurne pomoći
 - kriteriji, način raspodjele i namjena korištenja žurne pomoći te
 - drugi uvjeti i postupanja u raspodjeli žurne pomoći.

EKSTREMNE TEMPERATURE (TOPLINSKI VALOVI)

11. PRIRODNA NEPOGODA - EKSTREMNE TEMPERATURE (TOPLINSKI VALOVI)

Ekstremne temperature (toplinski valovi)

Toplinski val definira se kao razdoblje kada se tijekom više uzastopnih dana i noći bilježi neuobičajeno visoka temperatura zraka, zbog čega dolazi do akumulacije topline u okolišu. Kao osnovni kriterij koristi se tzv. *kritična temperatura*, koju je za sve meteorološke postaje utvrdio Državni hidrometeorološki zavod. Za područje Republike Hrvatske, toplinski valovi se obično proglašavaju kada maksimalna temperatura zraka prelazi **30 °C** kroz više dana.

Toplinski valovi najčešće se javljaju tijekom ljetnih mjeseci i u pravilu traju od nekoliko dana do nekoliko tjedana, ovisno o atmosferskim i regionalnim uvjetima.

Utjecaj klimatskih promjena na pojavu ekstremnih temperatura

Trendovi na nacionalnoj razini ukazuju na značajno povećanje prosječnih temperatura tijekom posljednjih desetljeća. U Hrvatskoj je svako novo desetljeće toplije od prethodnog, a razdoblje 2011. – 2020. bilo je čak 1,7 °C toplije od razdoblja 1961. – 1970., odnosno oko 1 °C iznad prosjeka 1981. – 2010.. Sedam od deset najtoplijih godina zabilježenih u Hrvatskoj pripada posljednjoj dekadi, uključujući i 2019., koja je bila najtoplija u povijesti mjerenja.

Prema projekcijama regionalnih klimatskih modela za Hrvatsku, očekuje se:

- porast broja vrućih dana ($T_{max} > 30\text{ °C}$),
- porast broja tropskih noći ($T_{min} > 20\text{ °C}$),
- sve dulja i učestalija razdoblja toplinskih valova,
- povećano isušivanje tla te veća vjerojatnost pojave suše i povećane potrošnje vode.

Za područje Grada Pleternice, smješteno u požeškoj mikroklimatskoj kotlini, toplinski valovi mogu biti dodatno naglašeni zbog slabije cirkulacije zraka i zadržavanja topline u nizinama.

Širi društveni i gospodarski utjecaji toplinskih valova

Dugotrajni toplinski valovi ne uzrokuju samo materijalne štete (ponajviše u poljoprivredi kroz pojavu suše), nego imaju i opsežne posljedice na društvo:

Ranjive skupine stanovništva

Toplinski valovi posebno ugrožavaju:

- starije osobe i kronične bolesnike,
- osobe s invaliditetom,
- djecu,
- stanovnike s niskim prihodima koji si teže mogu priuštiti rashladne uređaje,
- osobe u riziku od energetske siromaštva.

Utjecaj na zdravstveni sustav

- povećanje broja hitnih intervencija,
- pogoršanje kroničnih bolesti (kardiovaskularne, respiratorne),
- povećani rizik od dehidracije, toplinskog udara i smrti.

Utjecaj na radne procese

- otežani uvjeti rada za radnike na otvorenom (građevina, poljoprivreda),
- nužnost prilagodbe radnog vremena,
- povećani rizik od ozljeda i nesreća na radu.

Utjecaj na svakodnevni život

- smanjenje raspoloživih količina pitke vode,
- veća izoliranost starijih osoba koje ostaju u zatvorenim prostorima,
- porast broja incidenata povezanih s djecom ostavljenom u vozilima,
- povećanje rizika od šumskih požara i požara otvorenog prostora (ne kao primarna nepogoda, nego kao posljedica visokih temperatura).

Napomena o aktualnosti problema

Tijekom posljednjih godina, uključujući i najnovije ljeto, Republika Hrvatska suočila se s više uzastopnih toplinskih valova ekstremne jačine, što potvrđuje da će ova prirodna nepogoda biti sve izraženija i zahtijevat će sustavnije planiranje mjera zaštite stanovništva.

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za 2026. godinu
Grad Pleternica

Tablica 28: Prikaz utjecaja toplinskog vala na kritičnu infrastrukturu

Utjecaj	Sektor kritične infrastrukture
X	Energetika (proizvodnja, uključivo akumulacije i brane, prijenos, skladištenje, transport energenata i energije, sustavi za distribuciju).
	Promet (cestovni, željeznički, zračni, pomorski i promet unutarnjim plovnim putovima).
	Vodno gospodarstvo (regulacijske i zaštitne vodne građevine i komunalne vodne građevine).
	Financije (bankarstvo, burze, investicije, sustavi osiguranja i plaćanja).
X	Javne službe (osiguranje javnog reda i mira, zaštita i spašavanje, hitna medicinska pomoć).
	Komunikacijska i informacijska tehnologija (elektroničke komunikacije, prijenos podataka, informacijski sustavi, pružanje audio i audiovizualnih medijskih usluga)
X	Zdravstvo (zdravstvena zaštita, proizvodnja, promet i nadzor nad lijekovima)
	Hrana (proizvodnja i opskrba hranom i sustav sigurnosti hrane, robne zalihe)
	Proizvodnja, skladištenje i prijevoz opasnih tvari (kemijski, biološki, radiološki i nuklearni materijali)
	Nacionalni spomenici i vrijednosti

Tablica 29: Zdravstveni problem uzrokovani toplinskim valom

Dehidracija	pojava je koja opisuje prevelik gubitak tekućine iz organizma. Ona prethodi svim dalje opisanim zdravstvenim problemima. Znakovi koji upućuju na povećani gubitak tekućine su : žeđ, suha usta, ubrzan rad i lupanje srca. Znaci dehidracije očituju se smanjenjem fizičkih sposobnosti, prije svega smanjenjem izdržljivosti, i mentalnih sposobnosti, a simptomi ovise o tome koliki je gubitak tekućine.
Prolazni toplinski umor	odgovor je organizma na vrućinu i prvenstveno se javlja kod neaklimatiziranih radnika.
Toplinski grčevi	nastaju nakon velikih fizičkih opterećenje kod osoba koje se mnogo znoje. Znojenjem se smanjuje koncentracija vode i soli u organizmu. Taj gubitak soli u mišićnim stanicama izaziva bolne grčeve u rukama, nogama ili u području trbuha.
Nesvjestice	obilježene su slabošću i gubitkom svijesti, češće u neaklimatiziranih radnika.
Toplinska iscrpljenost	nastaje prilikom izlaganja povišenim temperaturama u neaklimatiziranih osoba. Posljedica je dugotrajnog intenzivnog rada u prekomjerno zagrijanoj radnoj sredini uz neadekvatan unos tekućine i soli. Predstavlja napredak toplinskih grčeva. Prisutni su grčevi u mišićima i u trbuhu, a koža je hladna, vlažna i često blijeda. Javlja se glavobolja, umor, mučnina, povraćanje, ubrzani otkucaji srca, ubrzano i plitko disanje, nervoza, nesvjestica. Ako se ne liječi može dovesti do toplinskog udara.

Tablica 30: Prikaz graničnih temperatura za proglašenje prijetnje toplinskim valom (Izvor: Procjena rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku)

Temperatura	30°	33,7°	35,1°	37,1°
	Kritična temperatura	Umjerena opasnost	Velika opasnost	Vrlo velika opasnost
Porast smrtnosti		5%	7,5%	10%

Najrizičnije skupine stanovnika glede toplinskog vala su djeca i mladež, kronični bolesnici, osobe starije od 60 godina, te sve osobe koje rade na otvorenom prostoru (poljoprivrednici, građevinski radnici i sl.).

Tablica 31: Toplinski val- rizične skupine stanovništva

Rizične skupine			
djeca i mladež do 19 godina	osobe starije od 60 godina:	osobe zaposlene u poljoprivredi i građevinarstvu (12%)	stanovništvo koje po procjeni ima povišen tlak ili neku kroničnu bolest. (15%)
1 883	2 634	555	694

Utjecaj na život i zdravlje ljudi:

Tablica: 32 – Toplinski val – ocjena kategorije utjecaja na život i zdravlje ljudi

Život i zdravlje ljudi			
Kategorija	Posljedice	Kriterij % osoba JLP(R)S	Ocjena (x)
1	Neznatne	¹³ 6<0,001	
2	Malene	0,001 – 0,0046	
3	Umjerene	0,0047 – 0,011	
4	Značajne	0,012 – 0,035	
5	Katastrofalne	0,036 ili više	X

Toplinski valovi u ljetnim mjesecima predstavljaju značajan rizik za stanovnike Grada Pleternice. Od ukupno 9.138 stanovnika (popis 2021.), oko 63 % pripada ranjivim skupinama koje su posebno osjetljive na ekstremne temperature.

Najviše su izloženi radnici u građevinarstvu i poljoprivredi (oko 555 osoba), od kojih bi se približno 50 % moglo suočiti sa zdravstvenim poteškoćama uzrokovanim toplinom. Dodatno, oko 333 stanovnika iz ostalih ranjivih skupina moglo bi osjetiti simptome poput umora, vrtoglavice, sunčanice ili pogoršanja kroničnih bolesti.

Sveukupno, toplinskim valovima moglo bi biti značajno ugroženo oko 611 stanovnika, što čini približno 11 % ranjivog stanovništva. Oko 10 % ugroženih trebat će ambulantnu skrb, dok bi oko 4 % moglo završiti na bolovanju. Procjenjuje se da bi do 1 % (oko 4 osobe) moglo zahtijevati bolničko liječenje.

Posljedice na život i zdravlje ljudi svrstavaju se u **kategoriju 5 – katastrofalne posljedice.**

¹³ Uzima se u obzir ako je uslijed posljedica nesreće stradala bar jedna osoba.

Gospodarstvo :

Tablica: 33 – Toplinski val – ocjena kategorije utjecaja na gospodarstvo

Gospodarstvo			
Kategorija	Posljedice	Kriterij – štete u % proračuna JLP(R)S	Ocjena (x)
1	Neznatne	<1%	
2	Malene	1 – 5%	
3	Umjerene	5 – 15%	X
4	Značajne	15 – 25%	
5	Katastrofalne	>25%	

Pojava toplinskog vala ekstremnog intenziteta koji traje dulje od četiri dana može se očekivati otprilike jednom u 22 dana tijekom ljetne sezone (oko 120 dana), što dovodi do povećanja broja zdravstvenih komplikacija.

Gospodarski gubici uključuju izostanke s posla zbog liječenja i bolovanja, ali i smanjenu produktivnost radnika u građevinarstvu i poljoprivredi, kao i štete na poljoprivrednoj proizvodnji.

Posljedice na gospodarstvo svrstavaju se u kategoriju 3 – umjerene posljedice.

Društvena stabilnost i politika:

Građevine od javnog značaja i objekti kritične infrastrukture neće biti oštećeni pojavom toplinskog vala. Moguće su kraće poteškoće u radu zbog izostanaka zaposlenika, ali bez značajnijih prekida u funkcioniranju službi.

Očekuje se povećana potrošnja električne energije i vode, no uz racionalno korištenje ne predviđa se prekid isporuke.

Tablica: 34 – Toplinski val – zbirna ocjena kategorije utjecaja na društvenu stabilnost i politiku

Društvena stabilnost i politika				
Zbirna ocjena kategorije posljedice velike nesreće				
Kategorija	Oštećena kritična infrastruktura Oštećena kritična infrastruktura	Štete/gubici na građevinama od javno društvenog značaja	Prestanak rada kritične infrastrukture ili građevina od javno društvenog značaja na rok dulji od 10 dana	Zbirna ocjena (x)
1 Neznatne	X	X		X
2 Malene			X	
3 Umjerene				
4 Značajne				
5 Katastrofalne				

Posljedice na društvenu stabilnost i politiku nalaze se u **kategoriji 1 – neznatne posljedice**.

11.1. Popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode – – ekstremna temperatura (toplinski val)

11.1.1. Proglašenje prirodne nepogode

1. Prirodna nepogoda može se proglasiti ako je vrijednost ukupne izravne štete najmanje 20% vrijednosti izvornih prihoda jedinice lokalne samouprave za prethodnu godinu ili ako je prirod (rod) umanjen najmanje 30% prethodnog trogodišnjeg prosjeka na području jedinice lokalne samouprave ili ako je nepogoda umanjila vrijednost imovine na području jedinice lokalne samouprave najmanje 30%.

Ispunjenje uvjeta iz prethodne točke utvrđuje gradsko povjerenstvo.

2. Župan donosi odluku o proglašenju prirodne nepogode za jedinice lokalne samouprave na području županije na prijedlog gradonačelnika.

Odluku o proglašenju prirodne nepogode na području županije donosi župan.

Vlada Republike Hrvatske donosi odluku, prema vlastitoj prosudbi za područje više županija ili na cijelom području Republike Hrvatske.

3. Nakon proglašenja prirodne nepogode radi dodjele novčanih sredstava za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda nadležna tijela¹⁴ provode sljedeće radnje:

- d) prijavu prve procjene štete u Registar šteta,
- e) prijavu konačne procjene štete u Registar šteta,
- f) potvrdu konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći.

11.1.2. Prva procjena štete – sadržaj prijave prve procjene štete

1. U roku od 8 dana od dana donošenja odluke, oštećenici pisanim putem podnose prijavu štete na imovini gradskom povjerenstvu na propisanom obrascu.

Gradsko povjerenstvo može po potrebi i tražiti od oštećenika i dodatne dokumente, ovisno o prirodnoj nepogodi.

Iznimno oštećenik može podnijeti prijavu prve procjene štete i nakon isteka roka od 8 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode u slučaju postojanja objektivnih razloga na koje nije mogao utjecati, a najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode. Najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja odluke, gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar šteta.

2. Nakon isteka roka iz točke 1. gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar štete najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.

¹⁴ članak 5. Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda

3. Iznimno od roka iz točke 2. u slučaju postojanja objektivnog razloga na koji oštećenik nije mogao utjecati, a zbog kojeg je onemogućen elektronički unos podataka u Registar šteta, rok za unos podataka u Registar šteta može se produljiti za 8 dana, o čemu odlučuje županijsko povjerenstvo na temelju zahtjeva gradskog povjerenstva.
4. Šteta se procjenjuje na području na kojem se dogodila. Šteta se utvrđuje za sljedeće skupine dobara:
 - a) građevine
 - b) opremu
 - c) zemljišta
 - d) višegodišnje nasade
 - e) šume
 - f) stoku
 - g) ribe
 - h) poljoprivredna proizvodnja – proizvod
 - i) ostala sredstva i dobra.
5. Prijava prve procjene štete u Registar šteta sadržava:
 - datum donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode i njezin broj
 - podatke o vrsti prirodne nepogode
 - podatke o trajanju prirodne nepogode
 - podatke o području zahvaćenom prirodnom nepogodom
 - podatke o vrsti, opisu te vrijednosti oštećene imovine
 - podatke o ukupnom iznosu prijavljene štete
 - podatke i informacije o potrebi žurnog djelovanja i dodjeli pomoći za sanaciju i djelomično uklanjanje posljedica prirodne nepogode te ostale

podatke o prijavi štete sukladno Zakonu o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda.

11.1.3. Konačna procjena štete

1. Konačna procjena šteta predstavlja procijenjenu vrijednost štete na imovini oštećenika izraženu u novčanoj vrijednosti. Temelj predstavlja prijava i procjena štete.
2. Konačnu procjenu štete utvrđuje gradsko povjerenstvo na temelju izvršenog uvida u nastalu štetu na temelju prijave oštećenika.
3. Tijekom procjene i utvrđivanja konačne procjene štete od prirodnih nepogoda posebno se utvrđuju: • stradanja stanovništva
 - opseg štete na imovini
 - opseg štete koja je nastala zbog prekida proizvodnje, prekida rada ili poremećaja u neproizvodnim djelatnostima ili umanjenog prinosa u poljoprivredi, šumarstvu ili ribarstvu
 - iznos troškova za ublažavanje i djelomično uklanjanje izravnih posljedica prirodnih nepogoda
 - opseg osiguranja imovine i života kod osiguravatelja
 - vlastite mogućnosti oštećenika glede uklanjanja posljedica štete.
4. Gradsko povjerenstvo podnosi prijavu konačne procjene štete Županijskom povjerenstvu u roku od 50 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode putem Registra štete i to za svakog pojedinog oštećenika.

5. Županijsko povjerenstvo podnosi prijavljene konačne štete Državnom povjerenstvu i nadležnim ministarstvima u roku od 60 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.
6. Prijava konačne procjene štete sadržava:
 - odluku o proglašenju prirodne nepogode s obrazloženjem,
 - podatke o dokumentaciji vlasništva imovine i njihovoj vrsti,
 - podatke o vremenu i području nastanka prirodne nepogode,
 - podatke o uzroku i opsegu štete,
 - podatke o posljedicama prirodne nepogode za javni i gospodarski život JLP(R)S,
 - ostale statističke i vrijednosne podatke.

11.1.4. Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći

1. Potvrdu konačne procjene štete obavljaju nadležna ministarstva. Potvrda predstavlja realnu procjenu vrijednosti imovine na koje je nastala šteta i procijenjenu vrijednost štete na toj imovini.
2. Nakon potvrde, ministarstva dostavljaju prijedlog o načinu dodjele pomoći za djelomičnu sanaciju šteta nastalih Državnom povjerenstvu.
3. Državno povjerenstvo utvrđuje iznos pomoći. Iznos pomoći utvrđuje se na način da se odredi postotak isplate novčanih sredstava u odnosu na iznos konačne potvrde štete na imovini oštećenika.
4. Nakon utvrđivanja iznosa, Državno povjerenstvo podnosi Vladi Republike Hrvatske prijedlog za dodjelu pomoći.
5. Vlada Republike Hrvatske donosi odluku o dodjeli pomoći.

11.1.5. Žurna pomoć

1. Žurna pomoć dodjeljuje se u svrhu djelomične sanacije štete od prirodnih nepogoda u tekućoj kalendarskoj godini jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za pokriće troškova sanacije šteta na javnoj infrastrukturi, troškova nabave opreme za saniranje posljedica prirodne nepogode, za pokriće drugih troškova koji su usmjereni saniranju šteta od prirodne nepogode za koje ne postoje dostatni financijski izvori usmjereni na sprječavanje daljnjih šteta koje mogu ugroziti gospodarsko funkcioniranje i štetno djelovati na život i zdravlje stanovništva te onečišćenje prirodnog okoliša, te oštećenima fizičkim osobama koji nisu poduzetnici, a koji su pretrpjeli štete na imovini, posebice ugroženijim skupinama, starijima i bolesnima i ostalima kojima prijeti ugroza zdravlja i života na području zahvaćenom prirodnom nepogodom.
2. Temeljem prijedloga načelnika za dodjelu žurne pomoći predstavničko tijelo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donosi odluku kojom se određuje:
 - vrijednost novčanih sredstava žurne pomoći
 - kriteriji, način raspodjele i namjena korištenja žurne pomoći te
 - drugi uvjeti i postupanja u raspodjeli žurne pomoći.

12. PROCJENA OSIGURANJA OPREME I DRUGIH SREDSTAVA ZA ZAŠTITU I SPRJEČAVANJE STRADANJA IMOVINE, GOSPODARSKIH FUNKCIJA I STANOVNIŠTVA

Pod opremom i sredstvima za sprječavanje i smanjenje posljedica prirodnih nepogoda podrazumijeva se sve što je potrebno nadležnim tijelima i operativnim snagama civilne zaštite kako bi mogli učinkovito reagirati, zaštititi stanovništvo i smanjiti štete na imovini i gospodarskim aktivnostima.

Grad Pleternica provodi aktivnosti usklađene sa Zakonom o sustavu civilne zaštite te se potrebe i kapaciteti dodatno analiziraju kroz Procjenu rizika od velikih nesreća, koja je temelj za daljnje planiranje opreme, obuke i ulaganja.

Sredstva i mjere za sprječavanje i smanjenje posljedica prirodnih nepogoda uključuju:

1. Planiranje zaštite u prostornom uređenju

- U prostorne planove potrebno je ugrađivati mjere zaštite od poplava, klizišta, požara otvorenog prostora i drugih nepogoda, sukladno propisima.
- Posebnu pažnju treba posvetiti područjima uz vodotoke, erozijskim zonama te preventivnom planiranju u naseljima.

2. Ulaganje u energetske obnovu i otpornost objekata

- U skladu s financijskim mogućnostima i dostupnim fondovima, Grad se može uključivati u projekte energetske i konstrukcijske obnove javnih zgrada, uključujući povećanje potresne otpornosti.

3. Podizanje svijesti stanovništva

- edukacija građana o postupanjima u prirodnim nepogodama (potres, poplava, toplinski val, olujno nevrijeme)
- informiranje o održavanju objekata i infrastrukture (npr. dimnjaci, stabilnost građevine, čišćenje odvodnih kanala)
- edukacija djece i mladih o postupanjima u hitnim situacijama

- osnaživanje domaćinstava da provode preventivne mjere (osiguranje imovine, pravilno skladištenje materijala, priprema kućnih zaliha)

4. Posebne mjere prema rizicima grada Pleternice

Poplave

- Potrebno je redovito održavati odvodne kanale i oborinsku infrastrukturu, uključujući kanale u privatnom vlasništvu.
- Stanovništvo treba biti upoznato s postupcima evakuacije i samozaštite.

Suša

- Potrebno je poticati razvoj i korištenje sustava za navodnjavanje te jačati svijest o racionalnom korištenju vode.
- Grad može sudjelovati u programima sufinanciranja navodnjavanja putem nacionalnih i EU fondova.
- Preporučuje se diversifikacija kultura i prilagodba poljoprivrede klimatskim promjenama (uzgoj kultura otpornijih na sušu).

Mraz

- Kao preventivna mjera mogu se poticati ulaganja u sustave zaštite od mraza (npr. antifrost sustavi, zaštitne mreže).
- Preporučuje se informiranje i edukacija poljoprivrednika o meteorološkim upozorenjima i metodama zaštite.

Olujni vjetar i tuča

- Preporučuje se sufinanciranje preventivnih sustava (npr. zaštitne mreže, osiguranje).
- Stanovništvo treba poticati na osiguranje domaćinstava i gospodarskih objekata.

Toplinski valovi

- Važno je jačati svijest ranjivih skupina (stariji, kronični bolesnici, radnici na otvorenom).
- Grad treba osigurati komunikaciju i preporuke tijekom visokih temperatura.

Klizišta i erozija tla

- Potrebno je provoditi kontrolu bespravne gradnje i uklanjanja vegetacije.
- Preventivne mjere uključuju održavanje vodotoka i stabilizacijskih struktura, posebno u brdskim područjima.

5. Uloga i opremljenost operativnih snaga

Operativne snage civilne zaštite moraju imati minimalnu potrebnu opremu, uključujući:

- opremu za spašavanje i evakuaciju
- opremu za rad u poplavama (crpke, cijevi, agregati)
- opremu za rad na otvorenim požarima (raspršivači, vozila, zaštitna oprema)
- opremu za tehničke intervencije (alati, rasvjeta, komunikacijska sredstva)
- opremu za zbrinjavanje stanovništva (šatori, ležajevi, pokrivači)

Grad će, na temelju Procjene rizika, definirati dodatne potrebe u opremi radi jačanja otpornosti na prirodne nepogode.

13. DRUGE MJERE KOJE UKLJUČUJU SURADNJU S NADLEŽNIM TIJELIMA, ZNANSTVENIM USTANOVAMA I STRUČNJACIMA ZA PODRUČJE PRIRODNIH NEPOGODA

Odgovor na prirodne nepogode i smanjenje rizika od njihovih posljedica moguć je jedino kroz suradnju sa svim relevantnim dionicima. Grad Pleternica će, u okviru Plana djelovanja, razvijati i unapređivati svoje kapacitete kroz:

- suradnju s nadležnim tijelima na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini,
- suradnju s operativnim snagama sustava civilne zaštite,
- suradnju sa znanstvenim ustanovama i stručnjacima iz područja prirodnih nepogoda.

13.1. Suradnja s nadležnim tijelima na razini Europske unije

U skladu sa Strategijom upravljanja rizicima od katastrofa do 2030. godine i Akcijskim planom upravljanja rizicima od katastrofa, odgovor na prirodne nepogode temelji se na jačanju lokalnih kapaciteta i korištenju znanja na terenu. Europski odbor regija u razdoblju 2020.–2025. posebno naglašava izgradnju otpornih lokalnih i regionalnih zajednica, s fokusom na odgovor na klimatske promjene, digitalne i demografske izazove.

Grad Pleternica će, putem nacionalnih predstavnika u Europskom odboru regija i drugih EU mehanizama, nastaviti pratiti i zagovarati potrebe lokalnih zajednica u području unapređenja sustava pripravnosti i odgovora na prirodne nepogode, osobito onih povezanih s klimatskim promjenama.

13.2. Suradnja s nadležnim tijelima na nacionalnoj razini

Suradnja s nacionalnim tijelima temelji se na usklađivanju lokalnih planova s dokumentima više razine, posebno s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine. Ta strategija definira dugoročne prioritete države, uključujući smanjenje rizika od prirodnih nepogoda i prilagodbu klimatskim promjenama, što je ključno i za planiranje na lokalnoj razini.

Za Grad Pleternicu posebno su važni strateški ciljevi koji se odnose na:

Strateški cilj 7. – „Sigurnost za stabilan razvoj“

Prioritet: Jačanje otpornosti na rizike od katastrofa i unaprjeđenje sustava civilne zaštite

- unaprjeđenje kapaciteta u svim fazama sustava upravljanja rizicima
- smanjenje rizika povezanih s prirodnim prijetnjama i klimatskim promjenama
- jačanje operativnih snaga civilne zaštite

Prioritet: Unaprjeđenje sustava vatrogastva

- jačanje kapaciteta vatrogasnih postrojbi
- ulaganje u opremu, infrastrukturu i tehnologiju radi učinkovitijih intervencija

Strateški cilj 8. – „Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost“

Prioritet: Zaštita prirodnih resursa i borba protiv klimatskih promjena

- održivo upravljanje vodama
- prevencija rizika i jačanje otpornosti na klimatske promjene

Prioritet: Energetska samodostatnost i tranzicija na čistu energiju

- energetska obnova zgrada uz primjenu načela energetske učinkovitosti i protupotresne sigurnosti

Strateški cilj 9. – „Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva“

Prioritet: Povećanje produktivnosti poljoprivrede i akvakulture i njihove otpornosti na klimatske promjene na okolišno prihvatljiv i održiv način

- ulaganja u sustave navodnjavanja i odvodnje

Grad Pleternica će pri izradi i provedbi vlastitih planova uvažavati ove nacionalne prioritete te surađivati s nadležnim ministarstvima i državnim tijelima radi učinkovitog smanjivanja rizika od prirodnih nepogoda.

Usklađivanje sa Strategijom upravljanja rizicima od katastrofa do 2030. godine

Vlada Republike Hrvatske je u listopadu 2022. godine donijela Strategiju upravljanja rizicima od katastrofa do 2030. godine i pripadajući Akcijski plan do 2024. godine. Cilj Strategije je jačanje sposobnosti države i jedinica lokalne samouprave u sprječavanju, smanjenju i učinkovitom upravljanju rizicima od katastrofa.

Strategija definira dva osnovna cilja:

1. smanjenje rizika od katastrofa,
2. povećanje spremnosti za upravljanje katastrofama.

Grad Pleternica će, u skladu sa svojim ovlastima i mogućnostima, nastaviti proaktivan pristup upravljanju rizicima, s naglaskom na preventivne aktivnosti i jačanje operativnih kapaciteta.

Posebna pozornost usmjerit će se na:

- redovito održavanje cestovne i kanalske mreže te suradnju s Hrvatskim vodama u prikupljanju i usmjeravanju sredstava za uređenje vodnih građevina,
- poticanje energetske i sveobuhvatne obnove zgrada, uključujući mjere povećanja otpornosti na potres, požar i druge prirodne nepogode,
- edukaciju građana o mjerama smanjenja rizika, pripremi i postupanju u kriznim situacijama,
- ugradnju novih stručnih saznanja u prostorne planove,
- očuvanje i razvoj zelene i plave infrastrukture radi smanjenja rizika od ekstremnih temperatura i povećanja otpornosti naselja.

13.3. Suradnja s nadležnim tijelima na lokalnoj razini i stručnjacima za prirodne nepogode

Suradnja s lokalnim institucijama i stručnjacima ključna je za učinkovito upravljanje rizicima u Gradu Pleternici. Na razini grada provodi se koordinacija s ustanovama, udrugama, vatrogastvom, komunalnim službama i stručnim organizacijama, uz oslanjanje na ciljeve i projekte definirane Planom razvoja Grada Pleternice 2021.–2027.

Lokalni strateški okvir

Plan razvoja Pleternice prepoznaje potrebu jačanja otpornosti na prirodne nepogode kroz:

- razvoj komunalne i vodno-komunalne infrastrukture,
- uređenje prostora i kontrolu gradnje,
- zaštitu okoliša, zelenu infrastrukturu i energetske učinkovitost,
- razvoj kapaciteta javnih službi, civilne zaštite, komunalnih društava i udruga.

Naglašene su slabosti poput nedovoljno razvijene infrastrukture, nezakonite gradnje, te prijetnji kao što su klimatske promjene, poplave i erozija tla.

Suradnja na lokalnoj razini uključuje:

- Stožer civilne zaštite Grada Pleternice – redovito usklađivanje postupanja, analiza rizika, provođenje preventivnih mjera i koordinacija tijekom nepogoda.
- Pleternički komunalac d.o.o. – održavanje vodnih i odvodnih sustava, čišćenje kanalske mreže, provedba mjera smanjenja rizika od poplava i erozije.
- Vatrogasne postrojbe (DVD Pleternica) – operativni odgovor, preventivne aktivnosti i edukacija građana. U Planu razvoja predviđena je izgradnja Vatrogasno-edukacijskog centra (str. 47) .
- HGSS i ostale žurne službe – suradnja u potragama, spašavanju i hitnim intervencijama.
- Stručnjaci iz područja prostornog planiranja i građenja – uključivanje novih saznanja o rizicima u prostorne planove i kontrolu nelegalne gradnje radi sprječavanja klizišta, erozije i šteta od ekstremnih vremenskih pojava.
- Udruge i civilni sektor – partneri u edukaciji, podizanju svijesti građana i radu s ranjivim skupinama. Plan razvoja predviđa jačanje civilnog društva i njihovo uključivanje u krizne procese (str. 11–12 i 21) .
- Suradnja s ustanovama na području zdravstva, socijale i obrazovanja – posebno u odgovorima na toplinske valove, suše i ugroze ranjivih skupina.
- Suradnja s Hrvatskim vodama – zbog ključne uloge u upravljanju rizicima od poplava, oborinskih voda, erozije i održavanja vodotoka.

Fokus suradnje u skladu s lokalnim potrebama

Pleternica se prema vlastitim planovima usmjerava na:

- obranu od poplava i jačanje vodno-komunalne infrastrukture (projekti aglomeracije, sustavi odvodnje – str. 46) ,
- smanjenje rizika od erozije i klizišta kroz prostorno planiranje i nadzor gradnje,
- razvoj zelene i plave infrastrukture radi smanjenja utjecaja toplinskih valova,
- edukacije stanovništva i stručnih službi,
- redovito praćenje ranjivosti i prikupljanje podataka za buduće revizije procjena rizika.

13.4. Edukacija

Strategija upravljanja rizicima od katastrofa do 2030. godine naglašava važnost jačanja svijesti građana i sustavne edukacije, posebno za ranjive skupine poput djece, osoba s invaliditetom i starijih osoba. Grad Pleternica u okviru svojih ovlasti poticati će i provoditi aktivnosti koje doprinose razumijevanju klimatskih promjena i pravilnom postupanju u slučaju prirodnih nepogoda.

13.4.1. Informativno-edukativne aktivnosti djece o klimatskim promjenama i postupanju u slučaju prirodnih nepogoda

S obzirom da u obrazovnom sustavu ne postoji strukturiran program vezan uz klimatske promjene i postupanje u kriznim situacijama, a djeca su jedna od najranjivijih skupina, Grad Pleternica će provoditi i poticati aktivnosti usmjerene na jačanje njihove informiranosti i sigurnosti.

Tablica 35: Informativno-edukativne aktivnosti za djecu

AKTIVNOST	SVRHA
Informativno-edukativne aktivnosti za djecu o ponašanju u slučaju požara, poplava, potresa, olujnog nevremena, tuče, suše i drugih prirodnih nepogoda.	Učiti djecu pravilnom ponašanju u opasnim situacijama, kako u odgojno-obrazovnim ustanovama, tako i u svakodnevnom životu. Aktivnosti doprinose razumijevanju utjecaja klimatskih promjena i smanjenju rizika od ozljeda te povećavaju njihovu pripremljenost i sigurnost.

13.4.2. Informativno-edukativne aktivnosti odraslog stanovništva o utjecaju klimatskih promjena i postupanju u slučaju prirodnih nepogoda

Grad Pleternica će, u okviru svojih ovlasti i mogućnosti, provoditi i poticati aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti javnosti o rizicima klimatskih promjena te pravilnom postupanju u slučaju prirodnih nepogoda. Edukacija odraslog stanovništva ključna je za smanjenje šteta, zaštitu zdravlja i učinkovito djelovanje žurnih službi.

Tablica 36: Informativno-edukativne aktivnosti za odraslo stanovništvo

AKTIVNOST	SVRHA
Provođenje edukativnih aktivnosti o pravilnom ponašanju u slučaju prirodnih nepogoda, osobito onih koje su posljedica klimatskih promjena (poplave, suša, olujno nevrijeme, toplinski valovi).	Odraslo stanovništvo, posebno starije osobe, teško se prilagođava ekstremnim vremenskim uvjetima. Edukacija smanjuje rizik od stradanja, olakšava djelovanje žurnih službi i doprinosi sigurnijem funkcioniranju zajednice.
Informativne aktivnosti vezane uz važnost osiguranja imovine od prirodnih nepogoda.	Klimatske promjene povećavaju učestalost i intenzitet šteta. Poticanjem osiguranja imovine smanjuje se financijski pritisak na sustav pomoći te omogućuje brža i učinkovitija sanacija.

3.4.3. Podrška osobama s invaliditetom tijekom opasnosti, kriznih situacija i katastrofa

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine naglašava provedbu Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, prema kojoj je država dužna osigurati posebnu zaštitu osobama s invaliditetom u rizičnim situacijama, uključujući prirodne nepogode.

Nakon potresa 2020. godine, Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom istaknuo je potrebu za dodatnom brigom o ovoj skupini te poslao nadležnim tijelima Vodič za podršku osobama s invaliditetom tijekom opasnosti, kriznih situacija i katastrofa.

Slijedom tih preporuka, Grad Pleternica će, u okviru svojih nadležnosti, osigurati aktivnosti za jačanje sustavne podrške osobama s invaliditetom u kriznim situacijama.

Tablica 37: Podrška osobama s invaliditetom tijekom opasnosti, kriznih situacija i katastrofa

AKTIVNOST	SVRHA
Edukacija povjerenika civilne zaštite	Upoznati povjerenike CZ s osobama s invaliditetom koje žive na području njihove nadležnosti te s njihovim specifičnim potrebama. Obučiti povjerenike kako pravilno postupati s osobom s invaliditetom tijekom evakuacije ili druge krizne situacije.
Edukacija osoba s invaliditetom	Upoznati osobe s invaliditetom s pravilnim načinima postupanja u slučaju prirodnih nepogoda, uz prilagodbu njihovim individualnim ograničenjima i potrebama.

13.4.4. Korištenje digitalnih tehnologija u svrhu jačanja odgovora na prirodne nepogode

Sukladno Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030., digitalne tehnologije predstavljaju važan alat za unapređenje sustava civilne zaštite i učinkovitiji odgovor na prirodne nepogode. Kroz modernizaciju sustava i digitalizaciju podataka omogućuje se brže prikupljanje informacija o štetama, ranjivostima i ugroženim područjima, kao i pravodobno informiranje stanovništva u izvanrednim situacijama.

Grad Pleternica će, u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima, proširiti korištenje digitalnih alata u komunikaciji s građanima te jačanju spremnosti zajednice.

Digitalne platforme Grada (službena web stranica i društvene mreže) koristit će se za:

- objavu preventivnih informacija i aktivnosti vezanih uz smanjenje utjecaja klimatskih promjena
- promociju aktivnosti operativnih snaga civilne zaštite i korištenja broja 112
- informiranje o edukacijskim aktivnostima djece i odraslih
- osiguravanje digitalne pristupačnosti sadržaja za osobe s invaliditetom
- pravodobnu objavu točnih i provjerenih informacija tijekom prirodnih nepogoda
- upućivanje građana na službene izvore informacija i smanjenje rizika od lažnih vijesti
- organiziranje pomoći, volontiranja i koordinacije građana u hitnim situacijama

Grad će također koristiti dostupne edukativne materijale i upute Ravnateljstva civilne zaštite (MUP) kako bi se dodatno povećala razina osviještenosti i pripremljenosti stanovništva.

Daljnje jačanje digitalnih rješenja provodit će se u skladu s nacionalnim planovima digitalizacije i modernizacije javne uprave, što će dodatno unaprijediti i sustav odgovora na prirodne nepogode.

13.4.5. Terminski plan i procjena financijskih sredstava

U terminskom planu daje se pregled aktivnosti koje se neposredno ili posredno odnose na jačanje sustava odgovora na prirodne nepogode na području Grada Pleternice.

Tablica obuhvaća:

- aktivnosti utvrđene strateškim dokumentima
- usklađivanje planskih dokumenata
- informativno-edukativne aktivnosti
- provedbu mjera predviđenih Procjenom rizika od velikih nesreća
- komunalne i operativne aktivnosti povezane s upravljanjem rizicima
- aktivnosti koje proizlaze iz nadležnosti Požeško-slavonske županije

Realizacija pojedinih aktivnosti ovisit će o dostupnim izvorima financiranja, kapacitetima gradske uprave i drugih nadležnih tijela, te ostalim okolnostima koje se ne mogu unaprijed u potpunosti predvidjeti. Prioritet će se davati aktivnostima koje doprinose smanjenju rizika, jačanju otpornosti zajednice i unaprjeđenju sustava civilne zaštite.

Tablica 38: Okvirna procjena potrebnih financijskih sredstava i terminski plan

AKTIVNOST	OKVIRNI TERMINSKI PLAN	OKVIRNI IZNOSI
Usklađivanje planskih dokumenata Grada (Plan djelovanja CZ-a, planovi za osobe s invaliditetom, ažuriranje Plana djelovanja u području prirodnih nepogoda) sa strateškim dokumentima više razine	2026.	Sredstva se planiraju u okviru proračuna Grada
Usklađivanje i ažuriranje svih planskih dokumenata po zaprimljenim podacima nadležnih tijela	Sukladno zakonskim rokovima	Iznosi će biti procijenjeni nakon dostave podataka
Informativno–edukativne aktivnosti za djecu (požar, potres, poplava, suša, olujno nevrijeme i druge prirodne nepogode)	2026.	Planira se u okviru redovnog proračuna
Edukativne aktivnosti za odrasle o postupanju u slučaju prirodnih nepogoda i klimatskih promjena	2026.	Planira se u okviru proračuna
Edukacija povjerenika civilne zaštite o postupanju s osobama s invaliditetom	2026.	Iznos će se definirati po dostavi podataka nadležnih tijela
Edukacija osoba s invaliditetom o postupanju u kriznim situacijama	2026.	Planira se u okviru proračuna
Organiziranje javnih tribina u ugroženim naseljima (informiranje o prijetnjama, mogućim posljedicama, mjerama samozaštite)	2026.	Planira se u okviru proračuna
Informativne aktivnosti vezane uz osiguranje od prirodnih nepogoda	2026.	Planira se u okviru proračuna

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za 2026. godinu
Grad Pleternica

Korištenje službene web stranice i društvenih mreža za jačanje svijesti građana o preventivskim mjerama, aktivnostima CZ-a i broju 112	2026.	Nisu potrebna posebna sredstva (aktivnosti provode zaposlenici Grada)
Digitalna komunikacija u slučaju prirodne nepogode (pravodobne informacije, sprječavanje dezinformacija, objava uputa, koordinacija pomoći i volontiranja)	Provodi se po potrebi, u slučaju nepogode	Bez potrebe za dodatnim sredstvima
Sazivanje Stožera CZ neovisno o štetnom događaju radi informiranja članova o prijetnjama i mjerama	2026.	Sredstva se planiraju u okviru proračuna za civilnu zaštitu
Informiranje predstavničkog tijela o prioritetnim prijetnjama, područjima ugrožavanja i potrebnim mjerama	2026.	Bez posebnih sredstava
Organiziranje godišnje vježbe sklanjanja, evakuacije i spašavanja	2026.	Sredstva se planiraju u okviru proračuna za CZ
Planiranje sredstava za reagiranje i sanaciju u slučaju velike nesreće	2026.	Sredstva se planiraju u proračunu
Okupljanje operativnih snaga CZ (liječničke ekipe, povjerenici, timovi CZ) radi edukacije o prijetnjama i samozaštiti	2026.	Planira se u okviru proračuna
Analiza potreba za satelitskim telefonima i radio-vezama te planiranje nabave	2026.	Iznos se određuje naknadno
Održavanje cestovne kanalske mreže	2026.	Sredstva se planiraju u okviru komunalnih djelatnosti
Održavanje kanalske mreže i prijelaza	2026.	Komunalni proračun
Očuvanje, održavanje i jačanje zelene i plave infrastrukture radi smanjenja rizika od ekstremnih temperatura	2026.	Komunalni proračun
Ažurno prikupljanje sredstava i naplata naknade za uređenje voda (u korist Hrvatskih voda)	Kontinuirano	Bez dodatnih sredstava – provodi se kroz redovan rad
Osiguranje sredstava za djelovanje vatrogasnih postrojbi	2026.	Sredstva se planiraju u okviru protupožarne zaštite
Praćenje EU fondova za projekte prilagodbe klimatskim promjenama i jačanje sustava CZ	2026.	Bez dodatnih sredstava (provodi Grad u suradnji s razvojnom agencijom)
Koordinacija aktivnosti oko prijava za EU sufinanciranje zaštite višegodišnjih nasada	2026.	Bez posebnih sredstava
Financijska potpora poljoprivrednicima za police osiguranja	2026.	Sredstva prema proračunskim mogućnostima
Iniciranje aktivnosti za smanjenje posljedica toplinskih udara	2026.	Planira se u okviru proračuna

14. IZVORI FINANCIRANJA

14.1. Izvori sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda

Sredstva za djelomičnu sanaciju šteta na imovini oštećenika osiguravaju se iz sljedećih izvora:

1. državnog proračuna Republike Hrvatske (proračunski razdjel nadležnog ministarstva)
2. fondova Europske unije (programi potpore, EU fondovi i mehanizmi za oporavak)
3. donacija pravnih i fizičkih osoba.

Ova sredstva koriste se za ublažavanje i djelomično uklanjanje izravnih posljedica prirodnih nepogoda na području Grada Pleternice.

14.2. Izvori sredstava za žurnu pomoć

Žurna pomoć dodjeljuje se u svrhu djelomične sanacije šteta u tekućoj godini, a osigurava se iz:

1. državnog proračuna
2. proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, uključujući proračun Grada Pleternice.

Žurna pomoć:

- u pravilu se dodjeljuje kao predujam,
- ne isključuje mogućnost dodjele dodatne pomoći temeljem konačne procjene štete,
- uračunava se u ukupni iznos pomoći za djelomičnu sanaciju šteta.

Ako je iznos predujma veći od utvrđene konačne pomoći, Grad Pleternica dužan je vratiti razliku u državni proračun.

14.3. Izvori sredstava za razvoj sustava

Razvoj i jačanje sustava civilne zaštite, edukacije stanovništva te ulaganja u digitalizaciju i prevenciju ovise o financijskim mogućnostima i dinamici punjenja proračuna.

Izvori financiranja uključuju:

1. proračun Požeško–slavonske županije
2. sredstva europskih fondova i dostupnih programa (EFRR, Mehanizam za oporavak i otpornost, Interreg i dr.)
3. proračun Grada Pleternice, u okviru raspoloživih sredstava.

14.4. Izvješća, Registar šteta i nadzor

Gradsko povjerenstvo Grada Pleternice obvezno je putem Registra šteta dostaviti Županijskom povjerenstvu izvješće o utrošku sredstava dodijeljenih iz državnog proračuna za sanaciju posljedica prirodnih nepogoda. Uz izvješće se dostavljaju i svi potrebni podaci u pisanom ili elektroničkom obliku, uključujući obrazloženja o namjenskom korištenju sredstava, kao i informacije o korištenju sredstava iz fondova Europske unije.

Rok za dostavu izvješća je 20 dana od dana donošenja Odluke Vlade RH o dodjeli pomoći.

Županijsko povjerenstvo potom izrađuje objedinjeno izvješće za područje županije te ga, putem Registra šteta i pisanim putem, dostavlja Državnom povjerenstvu. U izvješću se navode podaci o dodijeljenim sredstvima za županiju, gradove i općine, kao i eventualnim drugim izvorima financiranja.

Rok za podnošenje županijskog izvješća je 30 dana od dana donošenja Odluke Vlade RH o dodjeli pomoći.

U Registar šteta unose se sve zaprimljene prve i konačne procjene štete, jedinstvene cijene te izvješća o utrošku dodijeljenih sredstava u skladu s propisanim obrascima.

Podaci unijeti u Registar šteta predstavljaju osnovu za određivanje iznosa državne pomoći za djelomičnu sanaciju posljedica prirodnih nepogoda.

Nadzor nad pravilnošću unosa podataka i korištenjem dodijeljenih sredstava provode nadležna ministarstva i druga nadležna tijela prema propisima.

15. ZAKLJUČAK

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za Grad Pleternicu predstavlja ključni operativni dokument kojim se definiraju postupci, odgovornosti i mehanizmi suradnje svih dionika sustava civilne zaštite. Izrađen je na temelju Procjene rizika od velikih nesreća te se oslanja na identificirane prioritetne prijetnje poput poplava, olujnih nevremena s tučom, suše, ekstremnih temperatura, potresa, epidemija te tehničko-tehnoloških nesreća. Time Plan djelovanja osigurava da se sve aktivnosti reagiranja temelje na stvarnim, dokazivim i procijenjenim rizicima kojima je područje Grada izloženo.

Kroz jasno propisane mjere prevencije, pripravnosti i odgovora, ovaj Plan omogućava organizirano i usklađeno djelovanje Stožera civilne zaštite, operativnih snaga, povjerenika CZ-a i svih pravnih osoba od interesa za sustav civilne zaštite. Posebno se naglašava važnost pravodobne aktivacije snaga, učinkovite koordinacije, stalne komunikacije među sudionicima te korištenje postojećih resursa s ciljem smanjenja posljedica po život i zdravlje ljudi, materijalna dobra i društvenu stabilnost.

Plan djelovanja posebno ističe obvezu stalnog praćenja stanja na terenu, dinamike rizika te ažuriranja postupaka temeljenih na iskustvima iz prethodnih izvanrednih događaja i elementarnih nepogoda. Uključivanjem mjera iz Procjene rizika i u skladu sa zakonskim obvezama, Grad Pleternica osigurava sustavan pristup upravljanju rizicima, koji uključuje i kontinuiranu edukaciju stanovništva, jačanje otpornosti zajednice i razvoj operativnih kapaciteta.

Provedba ovog Plana doprinosi povećanju razine pripravnosti Grada te omogućuje brzo, učinkovito i koordinirano djelovanje u svim situacijama koje mogu ugroziti sigurnost stanovnika i stabilnost lokalne zajednice. Redovitom provjerom, vježbama i ažuriranjem, Plan djelovanja ostaje živ i prilagodljiv dokument, spreman odgovoriti na sve izazove koji se mogu pojaviti.

U konačnici, njegov cilj je jednostavan i jasan: zaštita života, zdravlja, imovine i okoliša te očuvanje normalnog funkcioniranja Grada Pleternice čak i u najtežim okolnostima.

16. POPIS TABLICA

1. Elementarne nepogode u Pleternici kroz 12.godina.....	7
2. Projekcije klimatskih parametara za RH prema scenariju RCP 4.5	11
3. Prilagođeni prikaz utjecaja i izazova prilagodbe klimatskim promjenama u podu upravljanja rizicima od katastrofa	12
4. Richterova ljestvica.....	19
5. Popis naseljenih mjesta sa brojem stanovnika	20
6. Seizmička otpornost i učinak potresa	21
7. Ljestvica makro seizmičkog MCS	22
8. Zastupljenost tipova građevina	22
9. Broj stambenih objekata prema tipu građevine i stupnju oštećenja.....	22
10. Procjena stupnja oštećenja stambenih jedinica i približan broj stanovnika koji žive u njemu.....	23
11. Potres – ocjena kategorije utjecaja na život i zdravlje ljudi	25
12. Potres – ocjena kategorije utjecaja na gospodarstvo	26
13. Potres – zbirna ocjena posljedica po društvenu stabilnost i politiku.....	27
14. Beaufartova ljestvica	34
15. Olujno nevrijeme praćeno velikim količinama leda i kiše, ocjena kategorije utjecaja na život i zdravlje.....	36
16. Olujno nevrijeme praćeno velikim količinama leda i kiše, ocjena kategorije utjecaja na gospodarstvo	37
17. Olujno nevrijeme praćeno velikim količinama leda i kiše, zbirna ocjena posljedica po društvenu odgovornost stabilnost i politiku	37
18. Pregled dionica na kojima se organizira obrana od poplava	57
19. Pregled pritoka rijeke Orljava.....	60
20. Ocjena kategorije posljedica na život i zdravlje ljudi u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela.....	63

21. Ocjena kategorije posljedica na gospodarstvo u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela.....	64
22. Ocjena kategorije posljedica na društvenu stabilnost i politiku u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela zbog oštećene kritične infrastrukture i štete/gubitaka na objektima od javnog društvenog značaja	65
23. Ocjena kategorije posljedica na društvenu stabilnost i politiku u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela zbog prestanka rada kritične infrastrukture u vremenskom periodu duljem od 10 dana	65
24. Ocjena kategorije posljedica na društvenu stabilnost i politiku u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela.....	66
25. Suša – ocjena kategorije utjecaja na život i zdravlje ljudi	77
26. Suša – ocjena kategorije utjecaja na gospodarstvo	78
27. Suša – zbirna ocjena posljedica po društvenu stabilnost i politiku	78
28. Prikaz utjecaja toplinskog vala na kritičnu infrastrukturu.....	115
29. Zdravstveni problemi uzrokovani toplinskim valom	115
30. Prikaz graničnih temperatura za proglašenje prijetnje toplinskim valom	115
31. Toplinski val – rizične skupine stanovništva	116
32. Toplinski val – ocjena kategorije utjecaja na život i zdravlje ljudi.....	116
33. Toplinski val – ocjena kategorije utjecaja na gospodarstvo	117
34. Toplinski val – zbirna ocjena kategorije utjecaja na društvenu stabilnost i politiku.....	118
35. Informativno – edukativne aktivnosti za djecu	131
36. Informativno – edukativne aktivnosti za odraslo stanovništvo	132
37. Podrška osobama s invaliditetom tijekom opasnosti, kriznih situacija i katastrofa	132
38. Okvirna procjena potrebnih financijskih sredstava i terminski plan.....	134

17. POPIS SLIKA

1. Vrste prirodnih nepogoda	6
2. Nacionalni strateški dokumenti	9
3. Grafički prikaz: Matrica rizika sa uspoređenim rizicima 2025.godine	14
4. Grafički prikaz: sustav nositelja mjera.....	15
5. Stupnjevi oštećenja za zidane građevina prema EMS 98 klasifikaciji	24
6. Grad Pleternica, karta opasnosti od poplave, vjerojatnost plavljenja	56
7. Glavni provedbeni plan od poplave	61
8. Matrica rizika posljedica na život i zdravlje ljudi u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela.....	67
9. Matrica rizika posljedica na gospodarstvo u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih tijela.....	67
10. Matrica rizika posljedica na društvenu stabilnost i politiku u slučaju poplava izazvanih izlivanjem kopnenih vodnih	68
11. Zbirna matrica rizika u slučaju poplave izazvane izlivanjem kopnenih vodnih tijela.....	68
12. Vrste klizišta.....	104